

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTAN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-u. 32.
TELEFON-SZÁM: 788.
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Birál a munkapárt!

Budapest, június 18.

A szerencsenmosdatásnak igen sajátos fajtát eszelte ki a munkapártnak nevezett érdekszövetkezet. Szénfeketére vált saját panamistáikat akarják tisztára mosni olyképpen, hogy minden áron a koalíciót akarják befekeltetni a közvélemény előtt. Erkölcsi alapra és morális álláspontra akarnak helyezkedni s pózba vágják magukat, mintha minden bírálaton felül állnának.

Ma a koalíciós zárszámadás került sorra a képviselőházban, ahol megint kényelmesen érezték magukat, miután a levegő teljesen ellenzékmentes volt. El lehet képzelni, hogy a sópanamában fogant és immoralitásban felnőtt munkapárt milyen erkölcsi tobzódást vitt végbe, amikor minden áron ki akarta Nagy Sándor, az előadó, sütni, hogy milyen rossz üzleteket kötött a koalíció a multban, mily rosszul gazdálkodott. Hátha a közvélemény, amelyet ilyen módon szeretnének influálni, megelégedik a munkapárti panamák botrányairól.

Ugyanaz a Nagy Sándor volt az előadója ennek a tárgynak, akinek közgazdasági tevékenysége sok kritikát váltott már ki és aki meglehetősen érzékeny volt a kritika iránt. Hónapok óta ezzel tengeti politikai életét; a sajtóban, interjúhokban, mindenféle módon hirdeti, hogy így, meg úgy le fog számolni

a koalícióval s le fogja rántani a leplet, amely a multat fedi. Ugyanaz a Nagy Sándor szedte elő az elrongyolódott munkapárti morál-tarisznyából azt, ami legalább frázisok formájában megmaradt ott, aki tudja s legjobban tisztában van vele, hogy az összes „vadász”-at az akkori reszortminiszterek rendre megczáfolták. Ugyanaz a Nagy Sándor vette föl az erkölcsbírói pózt, aki tudja, hogy a bíróság is elítélte és súlyos büntetéssel sújtotta azt, aki a koalíciós kabinetet alaptalanul panamákkal vádolta külön röpiratban.

De szerencséje sem volt a munkapártnak még a dátummal sem. Haj, hogyan készült erre az előadói munkára Nagy Sándor! Mennyire szerette volna előadni az előadandókat június 3-ikán, amikor első ízben volt napirendre tűzve a koalíciós zárszámadás! Akkor, oh, akkor a munkapárt végtelen fájdalomra más, rájuk nézve keservebb dolog volt napirenden: a főpanamista Lukács Lászlónak lemondása. Nagyon rá-sötétített akkor Lukácssal együtt az egész munkapártra az immoralitás éjszakája, s mit volt mit tenni, le kellett venniök a koalíciós zárszámadást a napirendről. Nem lehetett akkor a koalíciót fekete szem bemázolni, amikor a törvényszék előtti a munkapárti szennyest terítették ki. Nagyon különös is lett volna ugyanakkor fölvenni az erkölcsi pózt, amikor a törvényszék előző napon éppen a munkapárti erkölestelen-

ségek fölött mondott súlyos és reparálatlan ítéletet, fölmentvén Dést és pálcát törvén Lukács fölött.

Nagyon bizott azonban a munkapárt a maga előadójával együtt abban, hogy a világ könnyen és hamar felejt. Ebben is keserű csalódás érte őket. Mert akármilyen feledékenységet várnak is a közvéleménytől, az idő még nagyon is rövid arra, hogy mindenki mindent feledjen. Joggal kérdezheti mindenki: hát ezek a baglyok merik a verebet nagyfejűnek mondani? Ezek mernek koalíciós „panamákról” beszélni, akiknek existenciája és létfundamentuma a panama? ... Akik sósvízbe fűrödvé egyetlen eszközzel sem feledkeztek meg, amelylyel az államot meg lehet rövidíteni? ... Kezdve a sószerződésen, a zalaíri házakon, a Pool-szerződésen egész a várpalotai birtokvásárlásig, a Denicoig, végig a huszonhárommillió ármentesítésen egyebet sem tettek, csak állampénzeket hízta. Valóban: a munkapártra s korifeusaira nem lehet ráfogni, hogy rossz üzleteket kötöttek. Nagyon is jó üzleteket kötöttek. Csak az a kérdés, kinek voltak jók azok az üzletek? A korifeusok sógorainak, rokonainak, atyafiainak és korteseinek mindig és minden körülmények között jók voltak azok az üzletek. Abban merült ki a munkapárt minden morálja, hogy ezeket a panamákat egész petyhüdt, lomha, penészes testével takarja.

És még valamiben gyakorolta ma-

Ferenczy István, a művész

Írta: Móricz Pál

(Utánnyomás tilos)

Rimaszombat városból egy nagyértékű, nagyérdekes, nagyon kedves könyvet hozott a posta. A művész Ferenczy Istvánnak, a magyar szobrászművészet uttörőjének, Rimaszombat város tragikus sorsu kiváló fiának lelkes szeretettel és gondossággal összegyűjtött leveleit foglalja magában és tárja fel előttünk ez a több mint 520 oldalas könyv. Rimaszombat város nagy fia sivar korszakban vágott neki a tüskés pályának, hogy ő — a vándor-utra indult lakatoslegény — a honi szobrászművészet megteremtésével is gazdagítsa nemzetét. Ma is ilyen sivar, vigasztalan kort élünk, azért jelentős, tanulságos mindnyájunkra ez a köteg levél, melyekben a magyar szobrászművészet atyja elzokogja keserveit, feltárja megéppelt lelkét, nyilatkozik az ő gyarló nemzetéről is.

Rimaszombat város, a színmagyar kispolgári életnek ezen századok óta meleg, derűs fészke mostani züllött korszakunkban is megmaradt a nemes eszmények, a nemzeti törekvések templombhelyiségéül. Midőn a közjó iránt érzéketlenül az érdeket hajhásszák a szóvivők, Rimaszombat város derék polgármesterével, doktor Kovács Lászlóval, felesapolt a legönzellebb könyvkiadónak, felajánlja nemzetének közkinccsül „Ferenczy István leveleit”. Rimaszombat város közönségének megbízásából egy a „művészhez” nemcsak vérszerint, lelkileg is rokon író ember, dr. Wallentinyi Dezső, a rimaszombati református főgimnázium

tanára állította össze e kienes magyar könyvet, melynek minden lapján ott ragyog az izzó magyarság. Izzó magyarsága a levelek művészlelkű írójának, izzó magyarsága az érdemes szerkesztőnek is, ki — a színmagyar város közönségének nemes áldozatkészségétől támogatva — hozzáértő szeretettel hívta életre, bírtá zamatos beszédekre Ferenczy mélyes magyar szellemét. A könyvből — mely bevezető részzel 1792-től, Ferenczy születési évétől 1856-ig felöleli s az 57-ik lapoldaltól egészen a 469. lapoldalgig Ferenczy István eredeti leveleivel világítja meg művészi küzdelmes életét — néhány megkapó részletet kiemelek, azzal a megjegyzéssel közlök, hogy Ferenczy, a lakatoslegényből nagyranőtt szobrász, leveleinek tömeges részét az ő holtáiglan változatlanul szeretett édes testvéröccséhez, a későbbi kassai református lelkész Ferenczy Józsefhez írogatta a legkülönbözőbb alkalmakból.

Ferenczy István, már mint felszabadult lakatoslegény (ki „remekbe” olyan ezéhládkát és arra olyan furfangos lakatot csinált, melyet az egész ezéh nem bírt kinyitni!) 1814-ben került fel Bécsbe s innét írogatta legelső fennmaradt leveleit. Ezek a levelek még igen nehezkesek. A kisvárosi lakatoslegénynek még minden újdonság az életből, az igénytelen környezet és az utca látványosságai foglalkoztatják; mert össze-vissza olvasgat, fellengős az írása, de később is, állandóan büszkélkedik azzal a darabos latin tudományával (kedvenc latin íróiból idézetekkel), melyet a rimaszombati hat osztályú református gimnázium padjain szedegetett fel... Bécsben az „egész Magyarország” kilármázott városba” kezdett

barátkozni a művészettel, midőn 1815-ben beiratkozott a művészeti akadémia éreztetsző osztályába, ahol kitüntetést is nyert és megilletett lelkével rátért a bizonytalan művészpályára, elhatározván magát — persze „gyalogul” — a Rómába való menetelre... Rómába 1818-ban kerül ki és 1824-ben — nagyobb mesterek (Canova, Thorwaldsen) iskoláiból gazdag ismereteket szerevez — már mint öntudatos szobrászművész került haza, és érdeklődést keltő hírnévvel, hogy egyetlen képfaragója a magyarságnak. Rómában főurakkal is barátkozik, megismeri a fiatal Széchenyi Istvánt, Thorwaldsen műhelyében ekkor faragja a debreczeni kollegiumban ma is látható Csokonay mellszobrot; kedves embere lesz VII. Pius pápának, kinek megminta a gyönyörű emlékérmét. Hivatalának nehézségei fölül is derengeni kezdenek lelkében a keserű tudatok. A „mesterség viadalpiacáról” haza vágyakozván, ellágyultan ekkor, innét írja:

— Igy jár az, aki teli reggel utra indul: az éjjeli havat kell annak törni és a fuvatagokkal küzködni; nem volt senki előttem, nem látok senkit mellettem, utánam is keveseket, vagy talán őket észre sem veszem... Azonban a nagy akarat is kitör lelkéből, midőn máskor így nyilatkozik: „aki fél a szélszéstől, ne menjen a tengerre”, a magyar művész sorsára jellemző ez mondása is. Ő rem félt a szélszéstől, ő kiment a tengerre, mert fiatal-korban nem hiszi a nagyot akaró ember, hogy szárnybontásának még hajótörés is lehet a vége. Ferenczy Istvánt is, az uttörő magyar szobrászt hevítette, ragadta magányos vándorlásában az isteni munkakedv, az alkotási vágy, melynek „első zsengeje a Csokonay mejjképe

gát a munkapárt: hogy folyton a figyelmet magáról elterelje. Lehetőleg bűnösnek akarta feltüntetni a koalíciót, hogy ezzel a meddő, sikertelen és nyomorúságos kísérlettel a közvélemény ne vegye észre a munkapárt végzetes vétkeit és bűneinek egész sorozatát.

S mily szomorú kudarcz érte utól a munkapártot a mai napon is, amikor kétségbeesve és minden erejét összeszedve akarta sárral-szennnyel bemocskolni a koalíciót! Pedig maguk közt voltak s fészkelődhetek kedvük-tetszésük szerint. Az a meglepetés érte őket utól, hogy gróf Khuen-Héderváry, aki nyilván jobban ismeri a munkapártot, annak szennyes mivoltát és igazi morálját, egyszerűen leintette az előadót és annak határozati javaslatát. Kegyelmi ténynek, a király befolyásának szeretnék most tulajdonítani ezt az eljárást, holott csak logikus volt, hogy ez a bűnben fogant képviselőház ne ítélkezzék mások fölött. Lehet, hogy Khuen, aki csak tapintatos akart lenni, nem így gondolta, de ez az igazság.

Ekként végződött az a kísérlet, amelylyel a koalíciót akarták befekéteni újból, hogy maguk fehér színben tűnjenek föl. Ez a kísérlet a korszakot, melyben élünk, a legerősebben jellemzi. Mások koholt bűnével takarni a munkapárt bűneit; vakssággal akarja ez a vétkekben megkövesült párt verni a közvéleményt, hogy őt ne lássa sehogysem, csak azt lássa, amit ő akar. Így sülyed mind mélyebben és mélyebben az erkölcsstelenség posványába ez a párt. Mindenki megjósolhatja az időt, amikor végképpen elmerül abban. S mialatt egyre sülyed, folyton azzal áztatja magát, hogy emelkedik.

Budapest, június 18.

Zárszámadások. A képviselőház zárszámadási bizottsága ma délután Lukács György elnöklésével ülést tartott. Nagy Sándor előadó az 1910. évi kereskedelmi tárcza zárszámadását ismertette,

volt; igyekezett magát a „képfaragásban valamennyire kipallérozni, a hazájának szolgálni“, mert a „hazát“ soha, sehol nem felejtette el. Rómából s római munkálkodásaival kiérdemelte József nádornak a segélyezéseit is. 1824-ben azután, Rudnay hercegprimás ösztönzésére és megbízásaival is kecsgetve, hazajött, Budán telepedett meg. Itten elsőbb ünnepelték könnyen lelkesülő honfitársai, de azután mihamar összetörték a meddőre vált művészetnek legmegrendítőbb csalódásai. Ferencz császárnál már a kezdet-kezdetén játszmát veszített Ferenczy, kit irigyei Rómából befekéttettek a császár előtt. 1824-ben történt ezen emlékezetes bécsi audienciájáról irta öcsésének:

— A császár veleszületett kegyessége szerént fogadott, úgy, hogy már-már minden jót kezdtem reményleni. Azonban hirtelen azt kérdezte tőlem németül: „Hát a karbonárik mit csinálnak Rómában?“ Én ugyanezen a nyelven modeszta válaszoltam: Én arról semmit sem tudok, mert én egyedül a művészségnek éltem! — „Tudom, folytatta tovább a felség, mindent elmondott nekem Melternich herceg. Egyébiránt sajnálom, hogy semmi foglalkozást nem adhatok; de nekem nincs arra való pénzem. Van a primásnak, menjen ahhoz, ő egy pompás bazilikát kezdett építtetni Esztergomban: ott lesz elég munkája!“ Ezzel vége volt az audienciának s azzal együtt az én reményimnek is.

És ez a keserű felsóhajtás valóra vált, lüskével tüzdelté tele a „titkos policziától“ befekéttett magyar művésznak további útját is. Az „udvar“ küzdéseiben nem támogatta, nemzetének zöme meg sem értette őt, elébe ál-

továbbá az 1910. évi zárszámadás-átalány részét, valamint a Magyar és Horvát-Szlavon-Dalmátor-szágok között az 1908. és 1909. évekre megejtett lezárolás eredményét, amit a bizottság tudomásul vevén, az államszámvevőségnek a felmentvényt megadni javasolja.

Lukács László nyaralása. Lukács László volt miniszterelnök tegnap este hat órakor családjával Gasteinba utazott. Lukács az egész nyarat itt fogja tölteni. Érdekes véletlen, hogy Polóni Géza ugyancsak Gasteinben piheni ki politikai fáradozásait.

Fiume a kormányzó ellen. A reprezentanza ma délből rendkívüli ülést tartott. Mohovics Donato első alpolgármester elnöklésével. Tudvalevő, hogy gróf Wickenburg István kormányzó vétőjára, amelylyel a reprezentanza pénteki ülésének határozatait felfüggesztette. A felfüggesztés dr. Bacic Icilio volt alpolgármester kitiltásának visszavonására és Derencin Xavér rendőrigazgató állásától való felfüggesztésére és az ellene irányuló fegyelmi vizsgálat elrendelésére vonatkozik. Ez volt a rendkívüli ülés tárgya.

Bardi Vazul városi tanácsvezető hosszasan dokkolja a városi tanács álláspontját és jogi érvekkel bőven indokolja, hogy a kormányzó eljárása nem volt helyes. Végül azt javasolja, hogy a városi statutum 90. §-a alapján felelősséget a belügyminiszterhez. Dr. Vio Antal képviselő az első szónok kijelenti, hogy a kormányzó eljárását illegálisnak tartja. Annak a nézetnek ad kifejezést, hogy a kormányzó vétőjáról még talán lehetne beszélni Bacic kitiltásának visszavonása ügyében, ellenben kizártnak tartja, hogy a kormányzónak joga legyen dönteni városi tisztviselők felfüggesztése és azok elleni fegyelmi vizsgálat elrendelése ügyében. Azt állítja, hogy a városnak kizárólagos joga, hogy rendelkezzen a tisztviselők felett. Ők megmaradnak a törvényes állásponton, nem akarnak okot szolgáltatni arra, hogy a városházát bezárják és a reprezentanzát feloszlassák s ezért csatlakozik a törvényes állásponthoz, vagyis a belügyminiszterhez való felelősséghoz, amint azt a tanács javasolta. A következő szónok Rudan Dino foglalkozik a kormányzó vétőjával és kijelenti, hogy elfogadja a tanács előterjesztését azzal a kiegészítéssel, hogy mielőtt a felelősséget elküldenék a belügyminiszterhez, tegyék át azt a városi jogügyi bizottságához annak megállapítása céljából, hogy jól van-e elkészítve. Corossac Ferencz autonóm párti annak a nézetének ad kifejezést, hogy a város a jelen esetben helyesen járt el, és hogy joga van a tisztviselőkkel rendelkezni. Az utolsó szónok dr. Grossich Antal újabb felszólalásában a magyar sajtóval foglalkozik és pedig a sajtónak azzal a részével, amely Fiumének jogait kétségbe vonja és Fiumét állandóan támadja. Azt állítja, hogy az újságírók és a magyar sajtó nincsenek tisztában Fiume szabad vá-

ros jogaival. Az elnök ezután bezárta a vitát és fölteszi a kérdést. A reprezentanza egyhangúlag elfogadta a városi tanács javaslatát és ennek alapján elhatározta, hogy a belügyminiszterhez fordul felelősséghoz.

A fiumei magyar tisztviselők körében igen nagy a fölháborodás. A reprezentanza ülésével kapcsolatban az olasz lapok ugyanis igazgató hangon foglalkoznak Ossoinak a reprezentanza legutóbbi ülésén tett azzal a kijelentésével, hogy nemcsak a fiumei magyar újságírókat, hanem az összes magyar tisztviselőket ki kell seprűzni a városból, mert elfoglalják a fiumei benszülőttek helyét és emellett magyarosítanak.

Az interparlamentáris unio ellenzéki tagjai. Gróf Apponni Albert felkéri az interparlamentáris unio ellenzéki tagjait, hogy szombaton délután öt órakor legyenek szivesek az egyesült függetlenségi párt Bristol-szállóbeli helyiségében megjelenni tanácskozásra, hogy minő álláspontot foglaljanak el a szeptemberben Hágában megtartandó interparlamentáris konferenciával szemben.

Köztársasági gyűlés Kolozsvárt. A kolozsvári köztársasági párt népgyűlést rendez a Tiszakormány ellen és különösen Balogh Jenő igazságügyminiszter most beterjesztett törvényjavaslata ellen. A gyűlésre ma reggel 7 órakor Kolozsvárra érkezett dr. Nagy György; az állomáson a kolozsvári köztársasági párt testületileg jelent meg és Hubay Károly pártelnök lelkes szavakkal üdvözölte Nagy Györgyöt. Nagy György válaszában kijelentette, hogy a köztársaságiak ellen hozott törvényjavaslat csak elkeseredettebbé teszi a küzdelmet, gyöngébbé nem és céljával éppen az ellenkezőjét fogja elérni, mint amit akart. A sok száz főre menő közönség viharos lelkesedéssel tüntetett a köztársasági párt mellett. Bár a rendőrség nagy számmal vonult ki, a tüntetésbe nem avatkozott bele.

Szegedről jelentik: Dr. Lévai Ferencz ügyvéd, a szegedi köztársasági párt szegedi osztályának elnöke lemondott tisztségéről. Lemondását a királyvédelemről benyújtott javaslattal okolja meg. Példáját követik a többi vidéki pártelnökök is dr. Nagy György kivételével, aki kijelentette, hogy ő semmiféle börtöntől nem riad vissza és tovább hirdeti Kossuth Lajos eszméit.

Burgán nem mondott le. Burquán Aladár országgyűlési képviselő annak a megállapítását kéri, hogy a mai lapoknak közös forrásból eredő az a híre, mintha ő a késmárki választókerület képviselői mandátumáról lemondott volna, vagy lemondani szándékoznék, valótlan.

kimuláson magán, hanem, hogy annak az anyának, aki engem annyi szorgalommal, fáradsággal nevelt és szeretett, 39 esztendőskoromban egy napi örömet, mintegy visszafizetés fejében okozni nem tudtam; és hogy emnélfogva már most mind késő az akarát is . . .

Ferenczy 1838-ban írta, de mai viszonyainkra is ráillik:

— Különbözn itt az országos vagy literaturai dolgokba nagy tolongás van, anélkül, hogy tömeget formálna, csak zúg, zsidong, ir, itél, dicsér, kritizál mindenki anélkül, hogy esztendő végén számolván, valami láttatja volna. Szerencsétlen éghajlat s még szerencsétlenebb faj! Gyávának kezdem magamat tartani, hogy mégis közöttük vagyok . . .

Pártolás és megértés nélkül tengődvén, (bár Ürményi-, Rudnay-, Kazinczy-féle mellszobrai, a Forray Zefiz siremléke, a nemes aranyu Rhédey-emlék stb. mind megiznosodott és kialakult művészképességekről tanuskodnak!) reménytelennek látja jövőjét, pesti helyzete felől keservesen kifakad:

— Én még most is csak úgy vagyok, hogy gyanakodnom kell rajta, ha még két esztendőig itt maradhatok-e; nem szűnik meg az arisztokrata gög nevémet, becsületemet nyilbálni . . . Ily keveset a jóból és ily sokat a rosszból valóban nem érdemeltem, — keserű a művész, ki családik nádor pártfogójában is, Széchenyitől mellőztetik — külföldiekkel szemben — a Lánchíd kőfaragó- és szobrászati munkáinak elkészítésénél is és későbbi terveinél is, midőn a Mátyás király-szobor ügyében az alsóház mellette nyilatkozik, a Széchenyitől befolyásolt főrendek többsége az országos támogatástól elüti Ferenczyt, ahogy

— Egész éjjel nyugtalanodtam, nem a

Ellenzéki szervezkedések

— Andrassy akciójának sikere — Készül a választójogi blokk

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 18.

A közeli napok eseménye gróf *Andrassy* Gyulának akciója: az ellenzéki 67-esek egy pártba való tömörítésére. Ez a pártalakítás, mint már megírtuk, minden tekintetben kedvező kilátásokkal kecsegtet. Gróf *Andrassy* Gyula nagy koncepcziója egyénisége meg fogja találni az elhelyezkedés helyes módját és bizonyos, hogy az ellenzéki akció főkérdésében, a választójogi reformban nem lesz eltérés a küzdők között.

Igen jelentőségteljes dr. *Szekely* Ferencnek, a munkapártból kilépett volt igazságügy-miniszternek mai nyilatkozata, mely sejtetni enged, hogy az ő előkelő személyisége is külön súlyt és tekintélyt fog adni *Andrassy* pártjának, de egyben a leghatározottabban a demokratikus választójogi reform prioritását hangsúlyozza.

Ily körülmények között nemcsak az új 67-es ellenzéki pártnak, hanem a választójogi blokknak ügye is gyors tempóban halad a megvalósulás felé. A tárgyalások vezetésére gróf *Károlyi* Mihály vállalkozott, aki a holnapi naptól kezdve, amikor visszaérkezik a fővárosba, teljes agilitással fog ismét munkához, amelyet eddig is nagy buzgalommal látott el. De, mint tudjuk, a Választójogi Liga kiküldöttei közül *Szekely* Aladár országgyűlési képviselő szintén tevékeny részt vett az eddigi előzetes munkálatokban, amelyek az új 67-es alakulással egyidejűleg a választójogi blokk, tehát a gubernementális ellenzéki taktika sikerét biztosítani vannak hivatva.

Ebbe az irányba tendál gróf *Apponyi* Albertnek jászberényi választóihoz intézett nyílt levele is, amely új és gyakorlati megvilágításba helyezi a függetlenségi eszmét, de egyúttal ismét hangsúlyozza, hogy a függetlenségi párt igaz szimpátiával nézi *Andrassy* törekvéseit és úgy, miként eddig, a jövőben is szükségesnek

tartja a vele és a 67-es ellenzékkel való együttműködést.

Igy tehát a legjobb reményekkel nézhetünk a politikai helyzet legközelebbi alakulása elé, amelynek mai eseményeiről alábbi tudósításaink számolnak be:

Andrassy pártalakítása

Gróf *Andrassy* Gyula hiveinek körében megindult akcióit folyton fokozódó érdeklődéssel kíséri az ország. Az új alakulásnak új hivei jelentkeznek és tegnap, amikor már a hírlapok útján elterjedt a párt keletkezésének híre, az ország távoli vidékein élő érdeklődők is felkeresték az előkészítő teendőket végző politikusok csoportját.

Jelenleg a következő képviselő tagokra számíthat az új 67-es ellenzéki párt:

Gróf *Andrassy* Gyula, gróf *Andrassy* Géza, gróf *Andrassy* Sándor, gróf *Bethlen* István, *Bolgár* Ferencz, *Bródy* Ernő, *Darányi* Ignác, *Désy* Zoltán, ifj. *Erdély* Sándor, gróf *Esterházy* Móricz, *Gál* Sándor, *Márkus* József, *Nápoly* Lajos, *Nehrebeczku* György, *Okolicsányi* Zsedényi Ede, ögróf *Pallavicini* György, *Pető* Sándor, gróf *Semsey* László, *Springer* Ferencz, *Szeredau* Aladár, *Szekely* Ferencz, *Szekely* Aladár, *Szell* Kálmán, *Szerényi* József, *Vio* Antal.

Tehát huszonötven lesznek *Andrassy* hivei, de ez a szám rövidesen gyarapodni fog. *Vázsónyi* Vilmos és *Sándor* Pál valószínűleg nem lépnek be az új pártba. Elnökké hirtelen *Szekely* Ferenczet szemelték ki, de nincs kizárva, hogy *Szell* Kálmán kerül újra az *Andrassy*-párt elnöki székébe. Alelnökké valószínűleg *Bolgár* Ferenczet és *Nápoly* Lajost fogják megválasztani. *Andrassy*ék azonban még mindig reménykednek, hogy sikerül kapacitálniok *Vázsónyi* Vilmost a csatlakozásra s ez esetben ő lenne az egyik alelnök. Jelentős szerepet szánnak *Désy* Zoltának is. A formális alakulást csak a parlament elnapolása után mondják ki. Kültagja az *Andrassy*-pártnak, a mely valószínűleg ismét felveszi az *alkotmánypárt* nevet, nyilván igen sok lesz.

Az *Országos Klubban* ma este is igen sokan jártak fenn, a többi közt báró *Stojanovits* János, gróf *Wass* Béla, *Melczér* Béla, *Hippay* Zoltán, *Moskovitz* Iván s mások. Örömmel konstatálták, hogy napról-napra mind többen jelentkeznek tagokul a fővárosból s a vidékről egyaránt, olyan társadalmi kiválóságok is, akik eddig tartózkodtak a politikától. Reménykednek abban is, hogy a párt megalakulása után a munkapárt volt alkotmánypárti tagjainak egy része újra csatlakozik majd régi ve-

zérezhez, s így negyven-ötven képviselő tagot számlál majd az új párt. Gróf *Andrassy* Gyula ma Kassán járt, ahol a gazdatársadalom vezető embereivel tanácskozott, főként a vidéki szervezetek felállítása dolgában. Az országos alakuló gyűlést július első felében tartják meg Budapesten.

Szekely Ferencz nyilatkozata

Szekely Ferencz volt igazságügy-miniszter, aki a korcs választójogi reform miatt lépett ki a kabinettből s a munkapártból, féléves passzivitás után most ismét aktivitást keres. Hirtelen, mielőst *Andrassy* pártja megalakul, *Szekely* a disszidensekkel együtt idecsatlakozik. Ma egy újságíró meglátogatta az exminisztert, hogy megtudja a valóságot.

— A lapok jelentik, hogy a kegyelmes ur belép *Andrassy* ur pártjába. — kérdezte a tudósítót.

— És Önök persze most a legilletékebb helyre fordulnak felvilágosításért — szölt mosolyogva *Szekely*. — Hát kérem, én ezt a hírt sem meg nem ezáfolhatom, sem meg nem erősíthetem. A dolog a levegőben van, az kétségtelen, hiszen nyomdafesték alá is került, de pozitív formában nem lehet beszélni róla.

— Akkor talán szabad volna tudni a kegyelmes ur véleményét az új pártalakításról?

— Erről sem nyilatkozom szívesen. Csak természetes, hogy dolgok, melyek most érnek, nem kíváncsiaknak a nyilvánosság elé. De annyit mondhatok, hogy az új pártalakítás, a hatvanhetes politikusok tömörülése, érthető folyamánya a politika eseményeinek. Tisza és vele a munkapárt, mennek a maguk útján, ezt az ellenzék nem nézheti tétlenül és hogy a harcához ereje legyen, szervezkednie és egyesülnie kell. A függetlenségi márciusi egyesültek, megcsinálták a fujiót, most egyesülni akarnak és fognak azok az ellenzéki politikusok is, akik a hatvanhetes közjogi alapon állnak. Semmi részletről nem tudok, a politikai kényszerűség világosan adja a helyzetet, mely kötelezettséget ró mindnyájunkra, akik rendet, békeességet és komoly, igazi nemzeti munkát akarunk.

— És a tömörülés programja?

— Igazán nem tudom, milyen programtervezetet készít *Andrassy*. Az én véleményem szerint csak egyetlen politikai kérdésnek van most fontossága és jelentősége: a választójogi ügyének. Ezt a kérdést ugyan megoldották, így hiszik a munkapárton, de rosszul oldották meg és egyelőre nincs is más igazi ellenzéki feladat, mint

annak az...
lommal, fá...
ztendős ko...
visszafizet...
hogy emé...
at is...
mai viszo...

y literaturai...
kül, hogy...
ng, ir, itél...
hogy esz...
tatja volna...
ncseletlenebb...
rtani, hogy

tengődvén...
y-féle mell...
a nemes...
megizmoso...
ról tanus...
vőjét, pesti

gyok, hogy...
két eszter...
k meg az...
emet nyit...
ly sokat a...
— kesergi...
gójában is...
ilföldiekkel...
és szobrá...
és későbbi...
rály-szobor...
tkozik, a...
öbbsége az...
zyt, ahogy

1840-ben a „muzeumi tisztviselő” is elütöttek a „mágnások”, amikor pedig azt a pozsonyi „diétán” a rendi tábla elfogadta. Ezen bulására, családására vonatkozólag már a döntés előtt rossz előérzetek gyötörték s József testvérének előre így írta: — Azon másik halálhíre az a vármegyének (t. i. Pestmegyének), hogy nekem a muzeumnál valami tisztviselő és ahhoz kötött tiszteleti díj és ez diétailag pertraktálódjon, nem tudom mennyire érhet ezelt, mert a mágnások táblája...?, aztán felsőbbhelyi helybenhagyás... Mert már most is némelyek észrevették, hogy országgyűlésben választanak csak palatinust, koronaörtl és én lennék a — harmadik...

Mindez nem volt elég, hanem a tervezetbe is belekaparásztak. Ferenczy az egyszerűt, a fenségeset kereste mindenben, megrendelői meg „mindenféle figura, embléma, stemma” körülakását is követelték tőle, a ma is divatos belekontárkodásokról, a cifraságokról, a mellékalakokról, a túlzott, nehézkes erőszakolásáról jegyezte fel Ferenczy:

— Alkalmasint úgy fogok vele bánni, mint az Isten tett a stiglicczel, amelyen minden festékes bőrgéjét kitörölgette... Magyaros gondolkodását jellemzi a budai házvásárlása is, amelybe a házonfekvő teher vállalása mellett megtakarított pénzt is beleöltte, melyről — igazán megkapó kedvességgel — így nyilatkozik:

— Én ezt mindesak azért, hogy midőn a boldogult atyám egykor felkeresett, vagy valamelyik rokonom s jóbarátom felkeres, azt sem mondhasam: ne, itt egy tál leves vagy egy kis reggeli, együk meg! — A vendégszerető magyar lélek és a tüzhelynek szelid szere-

tete tükrözik ki e töredék sorokból, ám elkövetkezett Ferenczyre, az elvénhedt, aglegénynek maradt magányos árva művészre, midőn a tüzhelytől is meg kellett válni, letörtén, anyagilag is teljesen tönkre menve — a „Mátyás- emlék szomorú játéka” után, melyre művészi becsúgyát, vagyontát hiába áldozta — visszatért rokonaihoz, néjének a házához Rimaszombatba, ahol — saját mondása szerint — a temető elég csendes nyugvó helyet adhat... 1847-ben vonult vissza szülőföldjére, művészelkének halódása 1856-ig elnyúlt. Ezen idő alatt fedezte fel s hagyta örökösül a „nemzetnek” Izsó Miklóst, akit kőfaragólegényből ő avatott szobrászszá... Átélt a szabadságharcot, midőn is az idegen nyelveket beszélő művész a „várost” az orosz hadak pusztításától is megmentette, meggyőzően a vezérlő orosz tábornokot a rimaszombatiak ártatlanságáról bizonyos honvéd-portyázóktól elkövetett merényletben... Magányából ösmérőseivel még el-ellevezetett, éppen egy Fáy Andrásról kapott levél nyomán tudjuk meg, hogy „Vörösmartyt mostanában több szerencsétlenség érte, 40 kappanát a róka megette, szolgálója egy 20 iczczés fazék zsirral elesett s elfolyatta; vagy tíz forintot csupa huszasokba, más pénzt küldött Pestre egy kocsis által, ki azt elprédálta; ami több, legjobb jöltevője meghalt... — Én ezalatt Pázmándy Dénest értem...

Foglalkozik egy „örökmozgó gép” készítésével is, a fortélyos lakatokat, závarokat csináló egykori lakatoslegény képzelgésai a megfutott művészi pálya után is ott motoszkálnak fejében, a kisvárosi élet szűk határai közé be is illenek az ilyen törekvések... Sokat fog-

lalkozik paptestvére sorsával, a csaláttal és a község eseményeivel, melyeknek intézésében maga is részt vesz. Megemlékezik egy átutazó olmtüzi strázsamesterről, aki Ferenczyt hírneve után ismerte és Ferenczyról emlékezően, — a szobrász unokahuga előtt — beszélgetését azzal fejezte be:

— Különös nép ez a magyar; a holtakat fel akarja támasztani és az élőket megöli!...

Ki-kilátogat a köányékbéli földbirtokosokhoz is. Jánosiban roffi Borbélyéknál különös vig farsangolások esnek. Öt napig is eltart egy-egy mulatság, midőn hatodik nap — 1855-ben — a farsangolás végére kiért az öreg művész, „ugyszólván még akkor is bele voltak részegülve a multakba és arról való beszédbe, hogy milyen szép volt: például reggeli nyolcz óráig táncoltak, azután früstököltek, azután aludtak, azután ebédelték, azután játszottak meg táncoltak, teáztak. Volt 76 ló, 21 kocsis; a sok inas, szobaleány, nem tudom ki, még azt mondta, hogy egy grófnál sem lehet különb mulatság, — melyre én — írta Ferenczy szelid hamissággal — csendes hangon feleltem:

— Bizony szép lehetett... Tompa Mihálylyal is barátságot tart fent s midőn Tompát a „Pesti Naplóban” valamely halotti beszédei miatt „igen megkarcolják”, így ír Ferenczy kassai pap öcscsének:

— Ez a magyar is mindig csak hibákat felfedezni és a piacon kofamódra lármáznit tud...

Ezután mindinkább gyérülnek levelei, fogyatkozóban az életkedve, az életeréje is. Halálsejtelmek környékezik. Utolsó levele egy névnapi köszöntő levél, 1856. márczius 14-én

követelni és kiharcolni a revíziót és megalkotni egy *becsületesen demokratikus választójogi törvényt*. Nekem az a meggyőződésem, hogy, mert ez minden bajok forrása, ez lesz az orvossága is. És ezt nem szabad semmiféle közjogi követeléssel sem kombinálni, sem konfundálni. Minden más kérdés csak azután következik, amikor az igazi reform már tető alatt lesz.

— Az eddig nyilvánosságra jutott tervek szerint — mondotta a hírlapíró — Andrássy programjában benne lesz a restitutio in integrum követelése is, ezt pedig a disszidensek aligha tehetik magukévá?

— Kérem — felelte Székely — *elvi alapokon lehet követelni a restitúciót, gyakorlati értéke vajmi kevés lehet ennek a kívánságnak*. Deák Ferencz is követelte elvben a kiegyezéskor, tabula rasa-t csinált, de egyrészt kénytelenségből, másrészt okosságból megtartott minden törvényt, amelyet törvénytelenül alkottak ugyan, de amelyet helyesnek ítélt vagy pedig már ugysem lehetett volna visszacsinálni. A telekkönyv, teszem, törvénytelenül született Magyarországon, de örülni kellett, hogy megvolt. Különben is, megmondom nyíltan és őszintén, hogy én, ha újra ott állnánk, *újra segíteném megcsinálni június negyedikét*. Mi, akik akkor kormányon voltunk, sejtettük és sejtettük velünk, hogy mi készül a Balkánon, az új véderőt tehát meg kellett csinálni, legyőzve minden akadályt. A restitúciót pedig most már ugyis csak elvben és papíron lehetne megcsinálni és a formalitások ma jelentéktelenek, fontos csak egy van és csak egy lehet: *a választójogi törvény revíziója*. Ez program, nemzeti érdek és hazafiai kötelesség, minden egyéb csak ezután következhetik.

Bánffy Miklós nem lép be

A képviselőház folyosóján ma délelőtt megjelent gróf Bánffy Miklós, az állami színházak kormánybiztosa s a kormánypárt több tagjával tárgyalt. Minthogy Bánffyról is beszélték, hogy be akar lépni az alkotmánypártba, kérdést intéztek hozzá. A kormánybiztos így válaszolt:

— Szó sincs róla, hogy bármelyik politikai pártba is belépjek. Az én állásom bizalmi állás és így lehetetlen, hogy valamelyik politikai párthoz csatlakozzam.

Gróf Bánffy tehát marad pártokon kívül.

A választójogi blokk szervezése

A választójogi liga kezdésére rövidesen létrejön az összes ellenzéki csoportok szövete-

irta „Ferenczy József hittudor szeretett testvérjének“. Már készül az örökutra:

— Meglehet, hogy ez ebbe az életbe utolsó névnapj köszöntés, mely tölem tehozzád repülhet, azért fogadd véghálámát hűségedért, szerelmedért. És (ha) némelyek szerint ha igaz a lelkek halálutáni vándorlása, úgy légy bizonyos, hogy én mindenkor körülled leszek... Kedves az ő jámborsága, kedves és elérzékenyítő, hogy az elbetegesedett öreg művészt „gépje“ még mindig érdekli, utolsó levelében is felemelíti azt, — ha csak egy órát is azon a gépen dolgozhatnék, mégis valami volna... 1856 július 4-én reggeli 5 órakor következett be a halála. Ferenczy Istvánt, a „honi jeles szobrászt, magyar akadémiai tagot“, harmadnap délután „zugó viharban, zuhogó esőben temették el“ a rimaszombati csendes temetőkerthbe „csak igen gyérszámú résztvevő jelenlétében“. Koporsójánál a tűzvéstől megrepedezett „Euridike“-szobrát is eltemették, azután belepte jeltelen sirhantját a moha és a perje. Míg nem 1909. szeptemberében — országos ünnep keretében — új sirhelyet kapott. Ma a református templom oldalán díszes sírházban nyugszik. Művészi emléksobrát is felállították. Bár könyveket irtak róla, Rimaszombat város polgársága „Ferenczy István levelei“-nek összegyűjtésével, hatalmas könyvalakban való megjelentetésével örököltette meg legméltóbban Ferenczyt, mert ezekben az őszinte magyar levelekben — melyekhez a lelkes Wallentinyi tanár olyan gazdag magyarázatokat fűzött — valósággal újra éled, zengő férfias hangján és érzéseivel maga beszélget el hozzánk az uttlóró magyar művész.

sége egy blokk alakjában. A tárgyalásokat gróf Károlyi Mihály és báró Kemény Árpád vezetik. A blokk elvi alapja az a megállapodás, amely a választójogi reform dolgában a szövetkezett ellenzék tagjai közt még 1912. tavaszán létrejött. Aki ezt az egyezséget elfogadja, tagja lesz a választójogi blokknak, amely egységesen lép föl a munkapárt ellen. A pártok mintegy alája lesznek rendelve és végrehajtják a blokk vezetőségének rendelkezéseit.

A választójogi blokk elnöke mindenesetre gróf Károlyi Mihály lesz, aki mellé igazgatótanácsot szerveznek. Ebben a testületben helyet foglalnak a pártok jelentékenyebb vezetői, elsősorban Justh Gyula, gróf Apponyi Albert, azután báró Kemény Árpád, Mezössy Béla, Désy Zoltán, Vázsonyi Vilmos, gróf Zichy Aladár és — a megszervezendő Andrássy-párt egyik-másik embere, föltéve mindenesetre, hogy Andrássyék végre elfogadják a demokratikus választójogi álláspontot. Gróf Károlyi Mihály szakadatlan tárgyalásokat folytat gróf Andrássy Gyulával, aki — értesülésünk szerint — rá fog helyezkedni a demokratikus választójogi bázisára. Így a képviselőházban a blokknak körülbelül százötven tagja lesz.

Az új függetlenségi klub

Ma este a függetlenségi párt Rákóczi-uti helyiségében számos képviselő jár: fenn, köztük: Apponyi Albert gróf, Mandorfi Géza báró, Zlinszky István gazda és mások, akik a politikai helyzetről élénk diskussziót folytattak. Örömmel konstataáltak, hogy az aradi választásról kedvező hírek érkeznek. A fuzioról megállapították, hogy az ország függetlenségi polgárságánál jó hatást keltett a pártok egyesülése. A képviselők a késő esti órákig együtt maradtak, majd közös vacsorára mentek.

Az egyesült függetlenségi pártok holnap estétől fogva ideiglenesen a Bristol-szállóba költöznek, az első emeletre. Addig, míg a párt végleges hályokra nem talál, minden hivatalos levél a Bristol-szállóba küldendő címére.

Az aradi küzdelem

Gróf Széchenyi Aladár, az egyesült függetlenségi és 48-as párt aradi képviselőjelöltje vasárnap, 22-én mondja el Aradon programbeszédét. Rendkívül impozáns fogadtatásra készülnek az aradiak, melynek előkészületeivel már most foglalkoznak. A programbeszédén jelen lesz számos országgyűlési képviselő is. Justh Gyula toronyai birtokáról jön Aradra, míg Budapestről is számosan utaznak le, előlük gróf Károlyi Mihálylyal és gróf Apponyi Alberttel. Ugy Justh, mint Károlyi és Apponyi több napot fognak tölteni Aradon, valamint Vázsonyi Vilmos is, aki szintén leutazik a függetlenségi jelölt támogatására.

Aradról jelentik: A pártkassza-gyűjtés nemes példája megihlette a jó vidéket is, s ma már nemcsak a budapesti Lloyd-klubban és a miniszterelnökségen vannak lélekvásárlásra szánt nagy összegű sópénzek, hanem például Aradon is. Köztudomású dolog, hogy Aradon gróf Tisza István megválasztása minő horribilis összegeket emésztett fel. Az aradi Függetlenség azt is tudja, hogy Aradra nemcsak a budapesti sópénzekből vándoroltak le százezrek Tisza tiszta mandátumáért, hanem az aradi munkapárt kitüntetésre váró oszlopos tagjai is megnyitották erszényeiket, hogy a közélet terén szerzett érdemeiket ilyen módon öregbítsék. Így történt, — mint a nevezett lap írja, — hogy bár százezrekbe került Tisza mandátuma, mégis megmaradt a lélekvásárlási pénzekből százharmincezer korona. Ezt az összeget Nesnera Aladár, a munkapárt volt elnöke saját neve alatt takarékpénztárba helyezte el. Nesnera pártelnököl időközben a még Tisza Istvánnál is nagyobb ur, a Halál elszólította az élők sorából, de örökösei, akik tudtak a pártkassza létezéséről, elismerték, hogy a százharmincezer koronás betét a pártkassza tulajdona. És most következik a bonvodalom. Amint Tiszát miniszterelnökké nevezték ki, az aradi munkapárt vezetősége nyomban megkezdte az akciót az új választásra, s elsősorban a százharmincezer koronát akarta megszerezni. Igen ám, csak hogy a takarékkönyv a hagyatékban van, s azt onnan addig, amíg a hagyatékot le nem tárgyalják, kivenni nem lehet. A hagyatéki tárgyalást már előzetesen

július 8-ára tűzte ki a bíróság, a választás pedig június 28-án lesz. Futottak tehát fűhöz-fához, hogy a bíróság soron kívül tárgyalja le a hagyatékot, vagy adja ki a takarékkönyvet, de hasztalanul, — a bíróság nem változtatta meg a sorrendet. A százharmincezer korona tehát továbbra is a pártkassza tulajdonában marad jobb időkre.

Ellenzéki népgyűlések

Holnap csütörtökön este 8 órakor az újpesti ellenzéki pártok társasvacsera keretében gyűlést rendeznek a Horváth-féle kertben, a hol egyszerűs mind a gödöllői kerület polgársága is lerójjia tiszteletét és elismerését Héderváry Lehellé, a gödöllői kerület képviselőjével szemben. A vacsorán megjelenik a kerület képviselőjének társaságában Désy Zoltán, Vázsonyi, Zlinszky István, és még számos képviselő. Héderváry beszámoló beszédet mond választói előtt, majd Vázsonyi Vilmos és Désy a politikai helyzetet és a fuziával szemben elfoglalt álláspontjukat ismertetik. A polgárság igen nagy számban készül megjelenni és lelkes ovációkkal várják úgy a népszerű képviselőt, Héderváryt, mint a többi képviselőt.

Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári függetlenségi és 48-as párt Apáthy István egyetemi tanár elnöklete alatt értekezletet tartott, a melyen abban állapodtak meg, hogy a közel jövőben Kolozsvárt nagy monstre-népgyűlést rendeznek, a melyen az erdélyi ellenzéki szervezetek is megjelennek, hogy tüntessenek a kormány ellen. Apáthy Budapestre utazott, hogy itt a szövetkezett ellenzék vezérével tanácskozásokat folytasson a népgyűlés felől. Itt megállapították, hogy a szövetkezett ellenzék júli 29-én Kolozsvárról népgyűlést rendez, amelyre meghívják Károlyi Mihályt, Justh Gyulát, Apponyi Albert grófot és a szövetkezett ellenzék többi vezetőjét, továbbá Vázsonyi Vilmost.

Pécsről jelentik: A szövetkezett függetlenségi pártok Baranyaszárváron szervezkedő gyűlést tartottak, a melyen igen nagy hallgatóság jelent meg. Gróf Benyóvszky Móricz orsz. képviselő hosszabb beszédben foglalkozott a mostani politikai korrupcióval. Dr. Kerese György beszéde után Vég Lajos párttitkár ismertette a fuzionált függetlenségi pártok programját. A hallgatóság a beszédeket nagy tetszéssel fogadta. Ezután megalakították a tisztikart.

Budapest, június 18.

Gyógyszerészek a belügyminiszternél. Ma délelőtt Millner György elnök és Orosz László titkár vezetésével a Gyakorló Gyógyszerészek Országos Szövetségének egy nagyobb küldöttsége tisztelt Sándor János belügyminiszternél a gyógyszerészek segély és rokkant pénzára ügyében. A küldöttséget Kende Péter országgyűlési képviselő mutatta be a belügyminiszternek. Millner a gyógyszerészek nevében arra kérte a minisztert, hogy a gyógyszerészek segély és rokkant pénzára ügyének kérdésénél — melyet a Közegészségügyi Tanács kedvezőtlenül terjesztett fel eléje — halgassa meg a gyógyszerészeket is. Ezután átnyújtotta az Országos Szövetség memorandumát, amelyben a Közegészségügyi Tanács ellenző véleményét döntik meg. Sándor belügyminiszter megígérte a küldöttségnek, hogy a döntésnél a Szövetség érveit is figyelembe veszi és megemlítette azt is, hogy a gyógyszerészi törvényt revízió alá kívánja venni.

A reichsrathi románok Tiszához. A Reichsrath mai ülésén a költségvetési provizórium második olvasásánál Simonovici román képviselő a következőket mondotta:

A bukovinai románok elismerik a német nyelvet, mint belső szolgálati nyelvet, de nyomatékosan követelik, hogy a román lakosság a bíróságok előtt és a közhivatalokban anyanyelvét használhassa és román végzéseket kapjon. A németek, magyarok és románok tömörülésének kérdéséről szólva, szóló kijelenti: A németek és a magyarok emímens hálával tartoznak a románoknak történelmi missziójukért, amelyet mint a nyugati kultúra és mint a Kárpátok hű őrzői teljesítettek. Sajnos, a magyarok nem teljesítik a románoknak fejlődésük előmozdítására irányuló követelését. Gróf Tisza István négy év előtt azt a szállóigét alkotta meg, hogy a románoknak és magyaroknak tömörülniök kell, mert izolált szigetet alkotnak a szláv tengerben. Gróf Tisza valósítsa meg most ezt a szabályt és adja meg a románoknak azt, ami őket megilleti. Ezzel népe biztonságának nagyobb szolgálatot tett, mint a magyaroknak a románok elleni sok éven át folytatott erőszakosságaikkal. Szóló reméli, hogy a németek is teljesíteni fogják a románok szerény nyelvi követeléseit.

A miniszterelnök kihallgatáson

— Három s fél havi parlamenti szünet —

Nagy bankett Tisza ünneplésére

— Hírek a munkapárt köréből. —

Budapest, junius 18.

Gróf Tisza István miniszterelnök kinevezése óta ma volt először audiencián a királynál, hogy tőle az országgyűlést elnapoló legfelső kéziratot eszközöljön ki. Az uralkodó természetesen teljesítette Tisza kérését s így a munkapárti дума október elejéig, vagyis három és félhónapig némaságra lesz kárhóztatva — a nemzet nagy örömére. Így legalább egy ideig megkímélik az országot a további inkvizitórius törvényalkotásoktól. Holnap este nagy bucsu-lakomára ül össze a munkapárt, hogy új vezérét ünnepelhesse. A bukott vezér, Lukács László már Gasteinben elmélkedik a földi hiúságok mulandóságáról s legfőljebb az vigasztalja, ami egykoron Dantont, hogy utódja is nemsokára követni fogja őt a sötét enyészetbe. Már ácsolják az ellenzéki nyakfitót. . .

A só-többség panama-országából ma a következő híreket kaptuk:

Tisza István a királynál

Gróf Tisza István miniszterelnök ma reggel 8 órakor titkára dr. Latinovics Endre kíséretében Királyhidán át Bécsbe érkezett. A miniszterelnök titkárával együtt a pályaudvarról automobilon a magyar házba hajtatott, ahol megszállott. A miniszterelnök államügyek elintézésével foglalkozott és a délelőtti folyamán többrendbeli megbeszélést folytatott. Tíz órakor meglátogatta báró Burián István minisztert.

A miniszterelnök délelőtti fél 11 órakor automobilon a magyar házból Schönbrunnba hajtatott, ahol 11 órakor kihallgatáson jelent meg a királynál. A kihallgatáson jelentést tett folyó ügyekről. Tisza fél 1 órakor tért vissza a magyar házba. Kihallgatása egy óra hosszát tartott. A miniszterelnök délután több látogatást tett és este visszatért Budapestre.

Bécsből jelentik nekünk: Gróf Tisza István miniszterelnök a mai audiencián kieszakozta az országgyűlést elnapoló királyi kéziratot. Ezenkívül referált a horvát helyzetről, de javaslatot ez ügyben még tenni nem tudott s újabb haladékot kért, mivel még eddig egyáltalán nem látja, kivel, vagy mely csoportokkal lehetne Horvátországban eredményes unionista politikát kezdeményezni. A miniszterelnök a Sacher-szállóban ebédelt, azután visszatért a Magyar Házba, ahol a délután folyamán államügyeket intézett el. Este felkereste gróf Berchtold közös külügyminisztert s egy ideig tanácskozott vele. A miniszterelnök éjjel 10 óra 20 perczkor titkára kíséretében visszautazott Budapestre.

Az alelnök-kverseny

A nemzeti munkapárt két alelnöki állása még mindig vákás. Már tegnap kellett volna értekezletet tartani ez ügyben, de csak egyik jelölten tudott a vezetőség megállapodni s ez: báró Vojnich Sándor, míg a másik széklet egyik rész Antal Géának, a többiek meg báró Papp Géának szánták. A helyzet mára sem javult, sőt rosszabbodott. Azok, akik a peches Antal megválasztását ellenzik, ma még jobban elkeseredtek, mert hát a derék bank-theologus a Házban mondott beszédét Wekerle dicséretének szentelte. A mult, de még inkább a jövő emberének ez a magasztalása a legnagyobb bűn s így Antal oddai ma este még erősebben lesüllyedtek. Ennélfogva ismét el kellett halasztani a pártértekezletet, annál is inkább, mert gróf Tisza István miniszterelnök csak holnap reggel érkezik vissza Bécsből s a végső döntő szó az övé. A holnap este fél 9 órára összehívott konferencián az alelnök-kérdés valahára dülőre fog jutni s nem lehetetlen, hogy a páduai szent Antal ismét le fog maradni már a startnál, mint eddig is néhány-szor.

A munkapárt titkára, mint hírlík, Muzs-

lay Gyula képviselő lesz, aki már a napokban elfoglalja dr. Rajner Béla dicsélen örökét.

A belügyminiszteri államtitkár-jelöltek száma ma ismét egygyel szaporodott. A legújabb tipp: Joannovits Sándor temesmegyei főispán. Joannovics a koalíció alatt a cigányok kormánybiztosa volt a belügyminisztériumban s azelőtt mint alispán élénk összeköttetésben állt Sándor Jánossal, a mostani belügyminiszterrel.

Azt a híresztelést, mintha Csathó Ferencz táblai elnököt nyugdíjaznák s helyébe Kenedi Géza képviselőt neveznék ki, teljesen tarhatatlanként a leghatározottabban megczáfolták.

Jankovich védekeznek

Politikai körökben feltűnést keltett Jankovich Béla kultuszminiszternek a képviselőházban tett ama kijelentése, hogy a néptanítókat egy terübe vett reformja szerint ezentul a főispánok fojakk kinevezni. Főként azért kifogásolják a miniszternek ezt a tervét, mert azt a czélt látszik szolgálni, hogy a tanítókat ezután politikai pártállásuk szerint válogathatják ki. Ma délelőtti felkereste egy hírlapíró a kultuszminisztert és kérdést intézett hozzá az ügyre vonatkozólag. A kultuszminiszter a következőkben nyilatkozott:

— Ugy látom, hogy a lapok egynémelyike félreértette azokat az eszméket, amelyeket legutóbbi képviselőházi beszédemben a néptanítók kinevezésére vonatkozólag kifejtettem. Hiszen egész világosan kiemelttem, hogy a tanítókat kinevezésre az iskolatanács fojja javaslatba hozni, a javaslat a közigazgatási bizottság elé kerül és csak ha ez elfogadja, azután történik meg a főispáni kinevezés. Ezek szerint a főispán kinevezési fojja tisztán formális. Magától értetődik, hogy ez csupán az állami tanítókra és óvónőkre vonatkozik, a felekezeti tanítóknál az iskolaszék javasolja és a püspök eszközli a kinevezést. A jövőben tehát az állami tanítóknál a jelölést érdemileg az iskolatanács eszközölné és ha azt a közigazgatási bizottság elfogadja, csak akkor kerül a sor a főispáni kinevezésre. Így tehát az eljárás szigorubb, mint az egyházi kinevezésnél. A formális kinevezést másra, mint a főispánra, egyáltalán nem lehet bízni, minthogy a megyének jelenlegi szervezete mellett a főispán az állami közigazgatás egyedüli központja. Ha tehát a minisztérium ügyeit decentralizálni akarjuk és meg akarjuk szabadítani a formáságoktól, ezt a czélt csak ezen a módon érhetjük el.

— Sok függ attól, kegyelmes uram, — mondotta a hírlapíró — hogy milyen lesz az iskolatanács összetétele.

— Errenézve — válaszolta a miniszter — tervem a következő: az iskolatanács tagjai lennének a törvényhatóság által kiküldött világi tagok, a felekezetek képviselői, a tanfelügyelő vagy helyettese, a gazdasági szakfelügyelő, — ez utóbbi a szakiskolák ellenőrzése végett — végül a nagyobb iskolák igazgatói. A tanítók kijelölésének dolga ezekre volna bízva a jövőben.

Uj egyházpolitikai harcz?

Egy esti lap ma a következőket írja:

A főrendiházban gróf Tisza István miniszterelnöki bemutatkozóján a minap nem jelent meg a főpapság. Főpapi körökből kapott információ szerint a püspökök elmaradása a főrendiház üléséről egyenesen és kiszámított demonstráció volt Tiszával szemben. Főpapi körökben ugyanis egész határozottsággal emlegetik, hogy a kormány Tisza kezdeséből és kinávatára javaslatot fog benyújtani a Ház elé az 1848:XX. t.-cz. kiegészítéséről és végrehajtásáról s ennek a révén az ugynevezett katolikus vagyonnak egy tekintélyes részét teletes törvényvel biztosítja a protestáns egyházak számára.

A törvényjavaslat benyújtására alkalmul fog szolgálni a katolikus autonomia kérdésének rendezése, amelyet Tisza miniszterelnöki programjában határozottan megígért. Erről a kérdésmről tett kijelentésében már hangoztatta a miniszterelnök, hogy a protestánsok jogos igényeit ki kell elégíteni. A Ház elé terjesztendő törvényjavaslat a nagyfontosságú ügyet úgy akarja rendezni, hogy a vallás- és tanulmányi alap egy részét protestáns természetű és rendeltetésű vagyonnak mondja ki és a két protestáns egyháznak arányosan kizárólagos

rendelkezésére bocsátja. A reform kapcsán bizonyára föllángoló uj egyházpolitikai harcz megvívására a miniszterelnök Zsilinszky Mihály valóságos belső titkos tanácsost, volt államtitkárt, a református egyház egyik világi korifeusát szemelte ki, akinek felajánlják a kultuszminiszteri tárczát vagy az államtitkárságot.

Birságnak rendületlenül

Ismeretes, hogy a munkapárti képviselők mult szerdai ülésén több ellenzéki képviselőt sorsoltak ki abba a zsüribe, amelyet a Lukács László és Mayer Ödön összeférhetlenségi ügyében való ítélkezésre állítottak össze. Akkor a távollevő képviselőket igazolásra szólította föl az elnökség.

Az állandó összeférhetlenségi bizottság ma id. Erdély Sándor elnöklésével a távolmaradt ellenzéki képviselők igazolásának ügyével is foglalkozott.

Az elnök bejelentette, hogy Szentiványi Gyula munkapárti és gróf Bánffy Miklós pártkonkivüli képviselő igazolta távolmaradását. A bizottság erről jelentést tesz a Háznak, amely equenkint 1600 koronával fojja sujtani az „igazolatlantul“ távolmaradó ellenzéki képviselőket, akik névszerint ezek: Gróf Károlyi Mihály, Bernáth Béla, gróf Batthyány Tivadar, gróf Apponyi Albert, Nehrebecskü György, Vertán Endre, Simonyi-Semadam Sándor és Sághy Gyula.

Ertsey összeférhetlensége

A képviselőházi állandó összeférhetlenségi bizottsága ma déli féltilzenkét órakor kezdte meg tanácskozását Ertsey Péter ellen a várpalotai birtokvásárlás ügyéből kifolyólag bejelentett összeférhetlenségi panasz tárgyában. A tanácskozáson id. Erdély Sándor elnökölt, a bizottság tagjai Némethi Károly, Bujanovich Gyula, Mándy Samu és Hegedüs Kálmán.

Ertsey nem jelent meg, ügyvédét küldött maga helyett dr. Fekete Károly személyében. Persián Ádám hírlapíró, aki az összeférhetlenségi bejelentést tette Ertsey ellen, ügyvédjével Jójárt Ilés dr.-ral jelent meg.

A bizottság elsősorban Ertsey ömbejelentését vette tárgyalás alá, majd Persián hírlapíró bejelentést tette Ertsey ellen, ügyvédjével Jójárt Ilés dr.-ral jelent meg.

A bejelentés a legnagyobb részletességgel elmondja a birtokvásár körülményeit. A vásár megkötése után Ertsey maga beismerte Halász Lajos dr. hírlapíró előtt, hogy a birtokvételt ő közvetítette. A személyes közbenjárásra vonatkozólag a bejelentő kérte báró Hazai Samu honvédelmi miniszter kihallgatását is. Mikor Ertsey látta, hogy baj van, személyesen elutazott Eperjesre, hogy Stern Fülöp ügynököt hallgatásra bírja. Erre a körülményre a bejelentő Engländer Emil eperjesi ügyvéd és Beszki Antal országgyűlési képviselő kihallgatását kéri. De arra a körülményre is van a bejelentőnek bizonyítéka, hogy amikor Ertsey az eladó Beligradeanu-testvérektől a meghatalmazást megkapta, mással, mint a kincstárral, együtt nem tárgyalta. Ez a tanu Czeplédy Endre mérnök.

Dr. Fekete Károly, Ertsey ügyvédje, ellenezte a széles bizonyítást, csupán arra nézve kérte a bizonyítás elrendelését, vajjon kapott-e Ertsey a kincstártól pénzt, vagy sem.

A bizottság, zárt tanácskozás után, a várpalotai birtokvásár ügyében elrendelte a bizonyítást abban a mértékben, amelyben a bejelentő Persián Ádám ügyvédje előterjesztette. A lajosmizsei birtokvásár ügyében a bizottság egvelőre nem rendelte el a bizonyítást, hanem ezt a további fejleményektől tette függővé.

Elrendelte a bizottság Mosku J. Beligradenanu krajovai lakos, Beszki Antal orsz. képviselő, Halász Lajos dr. hírlapíró, Spitzer Mór veszprémi lakos, Pollák Mór budapesti lakos, dr. Engländer Emil eperjesi ügyvéd, Stern Fülöp eperjesi lakos, továbbá Weisz Jenő, Polgár Gyula, Kende Artur ügynökök és Czeplédy Endre mérnök tanuként való kihallgatását, elrendelte továbbá a várpalotai birtokvásárra vonatkozó s a honvédelmi, illetve a földmívelésügyi minisztériumokban elfekvő iratok beszerzését. Kimondotta a bizottság, hogy megteszi az előterjesztést arra nézve, hogy öfelsége Hazai Samu báró honvédelmi minisztert a hivatali titoktartás alól felmentse.

Az Ertsey-ügy után Hegedüs Lóránt összeférhetlenségi ügyét tárgyalta a bizottság Bujanovich Gyula előadása mellett. Hegedüs hosszabb nyilatkozatot tett és beterjesztette a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak a dalmát vasuttra vonatkozólag kö-

tött szerződését. A bizottság a bejelentés többi pontjára nézve is elrendelte a bizonyítás lefolytatását.

Francozia kritika

A francia külügyminisztérium fehérvárosi lapja, az „Echo de Paris” a végsőkig elfajult politikai harcok kapcsán úgy, mint a többi külföldi lapok pártatlan és tárgyilagos hangon írta meg véleményét arról a parlamentáriszmusról, amelyet a kormányon lévő többség a saját képére magának megformált.

A „Echo de Paris” az utóbbi izgalmas időkben szokatlanul nagy tétet adott a magyar viszonyok tárgyilagossá ismertetésére. Legutóbbi számában is budapesti levelezője, Armand Marteau tollából „Gróf Tisza diktátorsága” címmel hosszasan foglalkozik az új kormány programjával és ténykedéseivel. Ismerteti a lapok üldöztetésének ügyét, mely eleinte a pályaudvarokból való kitiltásokban nyilvánul, majd súlyosabban „Az Est” ellen az utcai árusítás jogának megvonása által. Megemlékezik arról a megbotránkozásról, melyet a sajtó üldözése országserzte tett és leírja, hogy „Az Est” úgy mivl elkeseredést váltott ki a közönségben a lap mellett különösen megnyilvánult ez. — írja a francia lap — a fővárosban, ahol Bárczy polgármester merészen sikra szállt a sajtószabadságért, a városi képviselők proklamációját intézték a közönséghez és az egész város a lap elárúsító helyévé lett. Részletezi továbbá gróf Tisza programját, amelyről megállapítja, hogy *leplezetlen merénylet a közszabadság ellen* és a közigazgatás autonómiáját is megsemmisítéssel fenyegeti. A vámszerződésnek idő előtti megújításával az 1917. évre beigért mélyreható gazdasági változásoknak, az önálló gazdasági változásoknak, az önálló vámterületnek és a banknak még csak reményét is el akarja venni. Élesen elítéli Tisza ázsiai harcmodorát, mely béke helyett a harcok állandósítását jelenti és működése kulturális szűkös s könnyen a nyílt abszolutizmushoz vezethet. Tiszának ezzel nem lehet más célja. — fejezi be az érdekes cikk — mint béklvóba vert kezekkel teljesen lefegyverezve szállítani az országot Ausztriának.

Budapest, június 18.

A közigazgatási bíróság új döntvényei.

A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztálya dr. Wlassics Gyula elnökle alatt ülést tartott, amelyen két vitás elvi kérdés felett döntvényt hozott. Az egyik döntvényben kimondta a bíróság, hogy a közös ingatlanukat együttesen és egy szerződésben átruházó személyek a szerződés után járó egész illetékért nem egyetemlegesen felelősek, hanem mindegyik átruházó csak a maga átruházott jutalékáért kapott vételár után járó illetéket tartozik megfizetni. A másik döntvényben, amely különösen a gvári válatokat érdekli, azt mondotta ki a bíróság, hogy a házadomentesség nemcsak a gvár céljaira külön emelt épületeket illeti meg, hanem mezilleti egy közönséges lakóház bizonyos részeiben elhelyezett ipartelepeket, illetve bármely épületekben levő azokat az épületrészeket is, amelyek gváripárnak minősíthető ipar üzésére szolgálhatnak.

Egyházkertületi közgyűlés.

A dunán-inneni egyházkertület Pozsonyban augusztus 13-án tartandó közgyűlésére dr. Baltik Frigyes a meghívókat most bocsátotta ki. Augusztus 11. és 12-én bizottsági ülések lesznek, augusztus 13-án reggel 8 órakor a kerületi közgyűlést nyitják meg. A tárgysorozatban eddig ötvenhat pont van felvéve s valószínűleg még egy póttárgysorozat is lesz.

Mozgalom görög-keleti magyar püspökségért.

A görög-katholikus magyar püspökség felállítására a görög-keleti vallásu magyarjku hívekben vágyat ébresztett egy görög-keleti magyar püspökség felállítására iránt, melytől a magyar kormány sem idegenkedik. Körülbelül 61 hitközség van, melynek tagjai majdnem mind magyarjkuak és szerb vagy román nyelven kénytelenek hallgatni a misét. Ezek a magyarjku hitközségek sem a román, sem a szerb egyházi szervezetbe nem tartoznak. A román és a szerb püspökök csak lelkiekben gyakorolnak felettük főhatóságot, de vagyoni és iskolai ügyekre avatkozni nincs joguk. Most szervezkedni óhajtanak a magyar nyelvű független egyházak liturgikus magyar nyelvvel. Ezek a magyar hitközségek aztán egy közös szövetségben egyesülnek és ez lenne alapja az új görög-keleti magyar püspökségnek, melyet a nép is akarván, a keleti egyház jog szerint ennek a szervezkedésnek akadályát nincsen. A román és szerb püspökök azonban ellenzik a mozzalmat, mert féltik híveiket az elmagyarosodástól.

Támadás a koalíció ellen

— A munkapárt kritikál —

— A képviselőház ülése. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 18.

A panamapénzen összevásárolt munkapárt ma nekigyürkőzött az ülésnek. Nagy Sándor, a zárszámadási bizottság előadója szenzációs leleplezéseket ígért a koalícióról. De a nagy szenzációk elmaradtak, apró pszichológussá zsugorodtak, úgy, hogy a munkapárt gróf Khuen-Héderváry Károly javaslatára tudomásul vette az 1907., 1908. és 1909-es zárszámadásokat.

Az egész jelenetet azonban ravaszul rendezte meg a kitiünő társaság és szinte azt a szint adták az egész ügynek, mintha a munkapárt a király iránt való lojalitásból kegyelmezett volna meg a volt miniszteriumnak.

Ugyanezzel a nekigyürközéssel egy napon azonban leárgyaltak egy már régebbi panamát: a Pool-szerződést. Az új belügyminiszter azt hozta föl a szerződés mellett, hogy 1913-ban a kivándorlás csökkent. Elfelelte azonban őszintén megmondani, hogy 1913-ban *nem lehetett kivándorolni a háborús idők miatt.*

A folyosó néptelen volt, az egész Házban nem volt több, mint negyven-ötven képviselő. Burgján Aladár megczáfolta a lemondásáról keringő híreket, azután gróf Lázár Istvánnak, az új alelnöknek rendeztek egy kis ünneplést. Egy csoport képviselő meglepetéssel tárgyalta az „Egyetértés” mai szenzációs cikkét a kormány közigazgatási reform-tervezetéről.

— Kissé nagyon szigorú a Tisza tervezete, — mondta egy fiatal képviselő. — Félt, hogy a vármegegyék fel fognak zudulni miatta.

— Kérdés, hogy meg tudjuk-e csinálni, lesz-e idő?

Egy beavatott ur sietve felelt:

— Tiszának régi terve már és majdnem készen vannak vele. Ősz elején napirendre is kerül.

Ezzel azután bementek az ülésterembe gróf Khuen-Héderváryt meghallgatni.

Részletes tudósításunk a következő:

Beöthy Pál elnök féltizenegykor megnyitja az ülést.

Az üzleti zárórától szóló törvényjavaslat harmadszori olvasásban elfogadták.

Hámory László a kivándorlás korlátozására irányuló feliratokat ismerteti. A kivándorlási bizottság nevében javasolja, hogy a feliratokat írtárba helyezték. A Ház így határoz.

Hámory László előadó ismerteti a *Nordatlantischer Dampferlinien-Verband*-ban (Continental Pool) egyesült gőzhajós társaságok részére adott kivándorlási szállítási engedélyről szóló belügyminiszteri jelentést, amelyet a kivándorlási és közigazgatási bizottság nevében tudomásulvételre ajánl. Megemlíti *Szmezsánui* Györgynek beadott különvéleményét, amely annak alapján, hogy a szerződés törvényessé vált, a tudomásul nem vételt javasolja. Kifogásolja a különvélemény azt is, hogy a szerződés nem gondoskodik a kellő ellenőrzésről, de a miniszternek arra sem volt joga, hogy a társaságnak a fejdíjat 100.000 korona ellenében elengedje. A különvélemény szerint a szerződés a kormány lehetetlenné tette, hogy olyan maqvar vonal létesíthessék, amely a kivándorlást lebonyolítsa. A *Gazdasági* Egyesületek Országos Szövetsége is fölirt abban a tárgyban, hogy a kormány a szerződést azonnal mondja föl, de számos vármegegyei gazdasági egyesület is ebben az értelemben írt föl a képviselőházhoz. Előadó szerint a szerződés javaslat hozott az eddigi állapothoz képest, ezért a vonatkozó jelentés tudomásul vételét ajánlja.

Sándor János belügyminiszter kijelenti, hogy elődeinek intézkedéseit magáévá teszi. Lesz módunk majd a költségvetés tárgyalásakor, vagy bármikor megvitatni ezeket az intézkedéseket. Érdeklődött aziránt, hogy vált be a szerződés az életben és azt találta, hogy a társaságok a szerződés föltételeinek mindenben megfelelnek s azok működése ellen nem merült föl kifogás. A jelentés tudomásul vételét kéri.

A Ház az engedelem-iratot tudomásul vette, ugyszintén a belügyminiszternek a kivándorlási iródokra vonatkozó jelentését is.

Ezután az 1907—1909. évi zárszámadást tárgyalta a Ház.

Nagy Sándor előadó az 1907., 1908. és 1909. évi zárszámadásokat ismertette. A zárszámadási bizottság, *indokolatlan tulkiadások mellett, a budget-jog nyilvánvaló megsértését fedezte föl s ezek vizsgálata is késleltette és megnehezítette a bizottság munkáját.*

Az új állások kreálásában tultengés van, sőt az egyes miniszteriumok akként játszották ki a szabályokat, hogy magasrangú tisztviselőket ideiglenesen alkalmaztak s ezután az uton becsempészve, véglegesítették. A bizottság ezt a rendszert kifogásolja. Kifogásolja továbbá, hogy a kereskedelmi tárcza kezelésében, a Máv. tétéleinél, a rendes fűntartási költségeknél 7 millió 350.000 korona tulkiadás volt; a koalíciós kormány indokolásával szemben a zárszámadási bizottság földerítette, hogy a *kincstár súlyos anuagi meqkárosításával* másokat juttattak anvagi haszonhoz.

A bizottság külön javaslatot nem tesz, mert a kincstár kára ugy se téríthető már meg, kéri a jelentés tudomásul vételét azzal, hogy a kormány a Máv. anvagbeszerzésénél reformokat léptessen életbe és egyszermind hívja föl a kereskedelmi minisztert, hogy az államvasutaknál anvagbeszerzésekre vonatkozóan megfelelő reformokat léptessen életbe, hogy a hasonló visszaéléseknek elejét vehesse. Részletesen ismerteti a koalíciós szénszerződés hátrányait és előterjeszti a zárszámadási bizottság javaslatát.

Gróf Khuen-Héderváry Károly szerint az előadó igen érdekes momentumokat tudott összegyűjteni, de tekintettel arra, hogy ezek az utóbbi időkre vonatkoznak és az előadó sem javasolja a felelősségrevonást vagy a vizsgálatot, így az egész előadás tulajdonképpen csak képet nyújt a jövő kormányra arra nézve, hogy mit ne tegyen. Czélszerűnek tartja ennél fogva, ha a Ház a következő határozati javaslatot fogja elfogadni: Mondja ki a Ház, hogy az 1907. évi zárszámadást tudomásul veszi és a hozandó határozatot hozzájárulás végett a főrendiháznak megküldi.

Antal Géza: A zárszámadások politikai érdekességükkel emelkednek ki a sablonos zárszámadások közül, mint a koalíciós rezsim gazdálkodásának dokumentuma. Különbséget kell tenni Wekerle és a tulajdonképpen koalíció közt. A fölmerült dolgokért nem Wekerle felelős, hanem a reszortminiszterek. A legkevesebb tulkiadás épp a Wekerle miniszteriumában, a pénzügyminiszteriumban fordult elő. Gróf Khuen-Héderváry határozati javaslatát elfogadja.

Beöthy László kereskedelmi miniszter a kormány nevében elfogadja gróf Khuen-Héderváry határozati javaslatát.

A Ház gróf Khuen-Héderváry határozati javaslatát a zárszámadási bizottság határozatával szemben elfogadja.

Az 1908. és 1909. évi zárszámadásokat a bizottság javaslatával szemben gróf Khuen-Héderváry ellenindítvánva alapján szintén tudomásul veszik.

A Horvát-Szlavonországgal 1904—1907. évekre megéjtett leszámolásunkról szóló számvetőszéki jelentéseket, a könyvtári bizottság előterjesztését a könyvtár 1912. évi gvarapodásáról, használatáról és számadásairól szintén tudomásul veszik ugyszintén a védköteles egvények kivándorlásának egy évre történt eltiltásáról szóló miniszterelnöki jelentést.

A mentelmi ügyek tárgyalására került ezután a sor. *Barcsay* Andor, *Bartos* János, *Horváth* Gyula, *Popovics* Dusan, *Novák* János, *Désu* Zoltán, *Farkas* Pál, *Győrffy* Gyula és *Serbán* Miklós mentelmi ügyét fölfüggesztik, ellenben báró *Gerliczy* Ferencz, *Horváth* Gyula, *Narancsik* József, *Nagy* Sándor, *Vio* Antal mentelmi jogát nem függesztik föl.

Szász Károly alenök, aki időközben átvette az elnöklést, bemutatta a *Bonyhádon* megválasztott *Simonts* Elemér megbízó-levelét, továbbá a főrendiház elnökének átiratát a főrendiházban tegnap elfogadott javaslatokról.

Az elnök indítvánvára elhatározták, hogy holnap d. é. tíz órakor ülést tartatnak, amelyneknapirendjére a király megsértéséről és a királyság intézményének meqtamadásáról és a kézdívásárhelyi törvénysszéknek Sepsziszentgyörgyre való áthelyezésére szóló törvényjavaslatot is napirendre tűzték. Napirendre tűzték továbbá hat nemzetközi egyezményről szóló javaslatot, két mentelmi ügyet, továbbá a damaskusi konzulátusnak teljes birói hatáskörrel való fölrüházásáról szóló jelentést és a törvényhozásilag még nem engedélyezett közös kiadásokról szóló javaslatot.

A jegyzőkönyv hitelesítése után két órakor az ülés véget ért.

EGYHÁZAK

(Lelekészválasztások.) A petneházi református egyház *Keresztes* László gégenvi segédlelkész, a soproni evangélikus egyház, *Ziermann* Lajos pinkafői alesperest és *Pöttschacher* István segédlelkész, a paszabi református egyház *Hegedüs* Albert aradi segédlelkész és a borii református egyház *Fejes* Gábor mihályházi segédlelkész választotta meg lelkipásztorává.

Apponyi Albert nyílt levele

— Beszámoló-irat a választókhöz —

Budapest, június 18.

Gróf Apponyi Albert ma nyílt levelet intézett jászberényi választóihoz, amelyben beszámolt a politikai helyzetről és a függetlenségi pártok egyesüléséről. Apponyi a tőle megszokott nemes és előkelő tónusban lesújtó kritikát gyakorol levelében a munkapárt nemzetrontó munkájáról és mélyen járó fejtegetéssel adja helyes értelmezését az igazi, produktív gyakorlati függetlenségi politikának.

A nyílt levél nagyjából a következő:

Szándékomban állott, hogy a napokban ellátogatok tisztelt választóimhoz és nekik az utolsó idők eseményeiről beszámolok. Amde oly sok helyen foly a tényleges küzdelem, hogy ezt a látogatást választóimnál, későbbre kell halasztanom. Ennek folytán nyílt levélben számolok be különösen az utolsó napok nagy eseményének jelentőségéről: a függetlenségi párt töredékeinek egy egységes párttá egyesüléséről, helvesebben szólva ujítmörüléséről.

(A függetlenségi pártok egyesülése.)

Ez az esemény hajszálnyi változtatást sem jelent abban a politikában, amelyet eddig választóim helyeslése mellett követtem és ezentúl is követni szándékozom. Nem új program alapján történt az egyesülés, hiszen ilyenek kiadására nekünk semmi szükségünk sem volt, hanem egyszerűen azon tény megállapításának alapján, hogy nincs a függetlenségi párt eddig fenállott árnyalatai között egyetlen egy olyan nézeteltérés sem, amely a különválás fenntartását igazolná. Azután rendre foglalkoztunk az aktuális politikai kérdésekkel és ezek tekintetében is megállapítottuk a teljes egyetértést: különösen a mai válságos helyzet kimagasló feladatai tekintetében, amelyek: a megsértett jogrend helyreállítása és biztosítása, a közéleti korrupció gyökeres kiirtása és a demokratikus választói reform megalkotása a szövetkezett ellenzék által megállapított tervezet értelmében.

Ezen nemzeti életérdekek megvédésére már korábban szövetkeztünk más közjogi alapon álló ellenzéki pártokkal és ezen az együtt működésen nem akarunk változtatni semmit, sőt szorosabbra kívánjuk azt fűzni, amit annál nagyobb erkölcsi erővel eszközölhetünk, minél világosabban van megállapítva ragaszkodásunk a függetlenségi elvhez, amely nem zárja ki a gyakorlati politika követelményeivel való számolást.

(A függetlenségi eszme.)

Igenis annak a lelki megrendülésnek a kiküszöbölése annak az erőnek a maga eredeti épségében való helyreállítása, melyet a magyar népnek függetlenségi gondolkodása népe képvisel, volt egyesülésünk sürgős létrehozásának egyik főindoka. Manapság, midőn mindazok az erőtenvezők, amelyekkel a népakarat megnyilvánítását megghamisítani lehet, elkeseredett rohamot intéznek az alkotmány, a népszabadság, az összes szabadságjogok, a demokratikus haladás ellen: nekünk tőlünk telhetőleg a legmagasabbra kell fokoznunk azokat az erkölcsi erőket, amelyek az anyagi erők e támadó fellépésével szemben nemzeti életünk legdrágább kincsét egyedül biztosíthatják. Ezen erők egyik legnagyobbika pedig népünk egy jelentékeny részének hagyományos vallásos hitszerű ragaszkodása a függetlenségi elvhez. Valóban csodálatos volna, ha ennek az elvnek letéteményesei a nemzeti létünk lefokozását célzó törekvések vakmerő előrenyomulására meghátrálással felelnének. Olyan sikere volna ez az osztrák összbíróalmi politikának, amelyben azt egyetlen jó magyar ember sem kívánhatja részesíteni.

(Támogatjuk a 67-es ellenzék.)

Mondják, hogy a függetlenségi politika végső következményeiben ma nem vihető keresztül és hogy ámitás annak hirdetése. Ez igaz volna, ha mi a nemzetünk tényleg meg nem valószínű reményeket akarnánk ébreszteni. De mi ezt nem teszünk; mi megjelöljük a gyakorlati politika közvetlen céljait, minden erőnkkel azoknak megvalósítá-

sára akarjuk fordítani, mindenkivel közreműködünk és mindenkit támogatunk, aki ezeket a célokat munkálni kész. Legnagyobb rokonszenvvel látjuk a hatvanhetes alapon álló ellenzéki elemek ujászervezkedését egy olyan államférfi vezetésével, aki iránt igaz tisztelettel és személyes bizalommal viseltetünk. Készek vagyunk e törekvések lelkes támogatására.

(Az elmúlt év eseményeit.)

Sorra veszi ezután Apponyi a június 4-iki államcsiny óta elmúlt esztendő eseményeit. Elmondja, hogy az új házszabályok, a palotaórság, a választójog reformja, a sajtószabadság megnyirbálása, a választási bíráskodás mind a munkapárti pártabszolutizmus öregbítésére készültek. Levonja a Déry-pör konzekvenciáit, mely nemcsak Lukácsot, hanem az egész rendszert megbélyegezte és amely lehetetlenné tette a munkapárt számára, hogy magát az ország legitim többségének tartsa.

(A pusztító „nemzeti munka“.)

És hova juttatta ez a „nemzeti munka“ összes közállapotainkat? Nem emlékszem egész hosszú politikai multam során egyetlenegy oly időszakra sem, amelyben az összes közállapotok a züllöttségnek, a magyar társadalom a meghasonlottságnak oly irtóztató tüneteit mutatta volna, mint most. De nem akarom ezeket az állapotokat magam jellemezni: elég az ellenpárt táborában és annak éléről felhangzott öntudatos és öntudatlan vallomásokat idéznem. Vagy nem olvastuk egy előkelő bécsi lapban előkelő munkapárti forrásból azt a hangulatképet, mely szerint a munkapártnak a Déry-per kimenetelét után egyedüli aggodalma az volt, hogy a pénz nem fog a következő választásoknál oly határozottan érvényesülhetni, mint a multkor és azt a vigasztalást, hogy ezt majd pótolni fogja egy erősebb főispáni kar és a különböző államosítások által megerősödött kormányhatalom? Avagy nem olvastuk azt a példátlan jellegű törvényjavaslatot, melyben a kormány a királyi tekintélyt és a királyság intézményét kivételes törvényhozási intézkedésekkel tartja szükségesnek megvédeni? Ha ebben van őszinteség, ha ez nem a legelítendőbb felfogás saját nélkülözhetetlenségüknek felfelé való demonstrálására, akkor borzasztó leleplezés arról, hogy ez a politika a parlament tekintélye mellett mennyire megrontotta a monarchikus elvet is. És ha megpillantjuk azt az örvényt, amelynek szélén a nemzet áll, valóban enyészetre szánt nép volnánk, hogyha nem tudnók minden erőnkkel megfizetve ezt a szegény nemzetet onnan visszarántani. Igenis, barátaim, lejár a nemzetrontó örületnek ez a korszaka is, még pedig gyorsabban, mint sokan sejtik. És azután majd be fog következni a rettenetes rendszer romjainak eltakarítása és be fog következni a valóban nemzeti munka, amely a nequvennuolcas dicső hagyományok mind a két ágát, a nemzeti függetlenség kiépítését és a népi jogok kiterjesztését, a nemzeti állam megerősítését és a népi jólét előmozdítását együttösen karolja fel.

E hitvallomásom alapján kérem nehéz küzdelemünk számára további bizalmuk, erkölcsi támogatásukat.

Apponyi Albert.

KÜLFÖLD

A francia hadügyi reform. Bécsből jelentik: A kamar mai ülésén Jaurés folytatja tegnapi megkezdett beszédjét és azt mondja, ha a két legújabb tartalékos korosztályt az aktív létszámba állítja be, nem csupán éjszakai megrohanásra, nem tömeglámadásra gondol. A német taktikusok úgy számítanak, hogy az első nagy csatában 1.300.000 ember áll majd szemben. Jaurés ellenjavaslatának megokolását azzal fejezi be, hogy a kormány tervezete nem alkalmas arra, hogy hatátság tegye az ellenállást Németország részéről való hirtelen tömegtámadásnak. Az egyetlen alkalmas eszköz a tartalékok kifejlesztése és az erődök tőkésítése. Jaurés végül kijelenti, hogy a republikánusokkal egyetértően a két éves szolgálati időre vonatkozó törvényt védelmezni fogja a reakciós tervek ellen, amelyek arra irán alnak, hogy a néphadsereg helyébe hívatási zsoldhadsereget tegyen.

Obstrukció a Reichsratban. Mint Bécsből jelentik, az osztrák politikai helyzetben beállott krízis kormányválsággal fenyeget. Gróf Stürgkh miniszterelnök tegnap a többségi pártok elnökével előtette azt a érvét, hogy a pénzügyi program árgyalását a kormány az őszi ülészakra teszi át és a hivatalnokok számára visszaható erőt biztosít a javaslatban a szolgálati pragmatika alapján. A pártok magukévá tették a miniszterelnök javaslatát, azonban a német nemzeti szövetség ma délután frontot változtatott: kimondta határozatában, hogy a miniszterelnök terve elfogadhatatlan és kívánja, hogy a pénzügyi javaslat még júliusban tárgyalassék le. E részben a német nemzeti párt a képviselőházban indítványt fog benyújtani, amelyre névszerint kér szavazást. Ez a határozat nyíltan a kormány ellen irányul és mivel kétségtelen, hogy az előterjesztendő indítvány a képviselőházban többséget fog kapni, a kormány ferde helyzetben van. Az agráriusok kivételével nincs párt a reichsratban, amely választóira való tekintettel nem szavazna a német szövetség készülő indítványára. Egyelőre az a veszedelem fenyeget, hogy a cseh agráriusok és a ruthének már ma elfatározzák az obstrukciót és ezzel lehetetlenné teszik a költségvetési provizórium és a házszabályreform lefolyását. Ez esetben a kormány rögtön berekeszti az ülészakot és előveszi a 14. szakaszt. A mai képviselőházi ülésen Smítka és Hrasny képviselők beszéde után 3/3 órakor Zahradnik emelkedik szószékre és hosszasan beszél. Zahradnik képviselő beszéde folyamán kifejtette, hogy a mostani osztrák politika szlávellenes kifelé és befelé egyaránt és nem felel meg a birodalom belső összetételének. A monarchia magatartása a balkáni népekkel szemben volt az oka, hogy ezek a népek most Ausztria-Magyarországban főellenségüket látják. Este 3/8 órakor Zahradnik befejezi 5 óras beszédét, mire a tárgyalást félbeszakítják és az ülést berekesztik. Legközelebbi ülés holnap délután tíz órakor lesz. Mint Bécsből jelentik, a miniszterelnöknek tegnap délután kezdődött konferenciája ma folytatódott. Az egyes pártvezérek mindenekelőtt klubjaik már ismert határozatait ismertették. Ehhez beható vita kapcsolódott, melynek befejezése után a megjelent pártvezérek késznek nyilatkoztak, hogy a vita lefolyásáról klubjaiknak közléseket fognak tenni és az ügyet még egyszer megvitatják. A miniszterelnök felkérte a jelenlévőket, hogy holnap egy órakor megint jelenjenek meg nála. A keresztényszocialista egyesülés elhatározta, hogy a pénzügyi terv elintézését követeli és addig plenáris üléseket kíván tartatni a Házzal.

Ujabb bécsi értesítés szerint gróf Stürgkh miniszterelnök felkérte a német nemzeti párt elnökét, hogy változtassa meg határozatát s ezért a párt a holnapi ülést megelőzően konferenciát tart. A helyzet most az, hogy ha a vita bezárul, még mindig 37 cseh agrárius folytathatja az obstrukciót, akik valamennyien feliratkoztak tényleges helyreigazítás címén. Ezek között nyilván nem egy fog akadni, aki vállalkozik obstrukciós beszédre. Sok módosító indítvány is van benyújtva és ezekre a csehek névszerinti szavazást fognak kérni. A csehek el vannak szánva, hogy erőszakkal fognak ráfelelni, ha a kormány illetőleg a képviselőház elnöksége vagy a többségi pártok megkísérelnek az obstrukciót erővel megtörni.

A czár levele Szasszonovhoz. Pétervárról jelentik: Miklós czár a külügyminiszterhez leiratot intézett, amely többek között ezt mondja:

Az a szívélyes fogadtatás, melyben a német császár és a berlini lakosság részesített, valamint az angol királlyal való barátságos találkozás annál is inkább megörvendeztetek, minthogy azokban a hagyományos barátság jelein kívül a mai pillanat európai politikájának főbb kérdéseivel való egyező felfogás benyomását merítettem, ami erős záloga az öszi szes népek szerencsésére oly szükséges békebiztonságának. Amidőn elismerem, hogy ön a balkáni események folytán önre hárult súlyos mukában nemcsak mindenik nekem oly drága országom érdekében kiadott utasításomat teljes mértékben teljesítette, hanem képes volt éles szellemmel és teljes szilárdsággal megvédve nézeteit és lelkiismeretesen intézve el

minden kérdést, tiszteletet és bizalmat kelteni a komplikált sulyos kérdések nemzetközi elintézésében érdekeltéknél. — kötelességemnek tartom, hogy önnek őszinte hálámát kifejezzem. Maradok változatlan jóakarásban és tiszteletben Nicolái.

Az olasz kamara a női választójog ellen. Mig Lucifero Helén asszony, a bécsi származású, marchesa, a nálunk üléselő női világtalálkozásokon harcolt a nők választójoga érdekében, addig férje, Lucifero marchese, a nő-emancipáció színterén fáradhatatlan harcos. — mint Rómából jelentik — a női választójog kérdését az olasz kamara elé vitte. A marchese indítványában egyenesen Giolitti választójogi tervezetére hivatkozik, a mely a választói jogosultságot körülbelül ötmillió analfabéta férfira terjeszti ki. A marchese érvelése szerint, ahol ötmillió férfi analfabéta joghoz jut, ott ugyanaz a jog megilleti a nyolczmilliónyi női analfabétákat is. Lucifero marchese indítványát részint elvi, részint taktikai, részint pedig udvariassági okokból több képviselő támogatta. Giolitti miniszterelnök azonban más nézetet vall. Beszédében azt fejtette, hogy már az ötmillió férfi analfabétának a választói jogosultság keretébe való bevonása is „ugrás a sötétbe”, annál inkább veszedelmes következményekkel járhatna 8 millió női analfabétának a választói joggal való felruházása. Ennek következtében kérte a javaslat elutasítását. Utána Cornaggia klerikális képviselő szólalt fel a javaslat mellett, ami érthető is, mert az olasz aszszonvok buzgó katolikusok és így a választói jognak rájuk való kiterjesztése a klerikálisok számára hajtáná a vizet. Cornaggia beszéde éppen ellenkező hatást tett, mint amit várt, mert a kamara tulnyomó többsége elvetette Lucifero marchese indítványát.

Megbukott a hollandiai kormány. Amsterdamból jelentik: Lezajlottak az országos választások és a szabadelvű pártnak hoztak diadalt. Eddig a katolikusok, a monarkisták és a keresztény pártszervezet alkották a többséget, most azonban minoritásba kerültek és a képviselőházban nincs többsége a kormánynak. Az első kamara 50 tagja közül az alkotmány értelmében a képviselők harmadrésze új választás alá vetette magát és a kerületek majdnem kivétel nélkül szabadelvű képviselőket küldtek a parlamentbe. E hónap 25-én ül össze az alsóház s ezen a napon fogja benyújtani lemondását a kormány. A második kamara tagjainak megválasztása a következő eredménnyel járt: Meg van választva 41 jobbparti, köztük 24 katolikus, 10 ortodox konzervatív, 7 ókatolikus, 12 balparti és pedig 9 liberális, két demokrata, egy szocialista; 47 helyen pótválasztás szükséges, amelyekben öt katolikus, 23 ortodox konzervatív, 11 ókatolikus, 24 liberális, 10 demokrata és 21 szocialista van érdekelve.

Az olasz haditengerészet hanyatlása. Rómából jelentik: Az olasz haditengerészetben uralkodó züllött viszonyokat többé nem lehet tiltakolni.

A tripoliszi hadjárat óta az olasz flotta távolról sincs olyan jó állapotban, a fegyverem nem olyan szigorú, mint azelőtt, mert a vezetés politikai kezébe került. Politikai szempontok lettek a döntők és a flotta fejlesztése érdekében ugyszólván semmi sem történt. A haditengerészeti tisztikar kebelében elkeseredettség ütötte fel a fejét.

A walesi szétválasztási törvény. London, június 18. Az alsóház a walesi egyház és állam szétválasztására vonatkozó billt második olvasásban 357 szavazattal 358 ellen elfogadta.

Az „Egyetértés“

politikai napilap telefon számai:

Szerkesztőség 7-38
Kiadóhivatal 7-06
Nyomda: József 5-93

A háborus Balkán

— Oroszország békés beavatkozása háborut szül. — Győz az orosz háborus politika — Bulgária nem szerel le. —

— Sajat tudósítónktól. —

Budapest, június 18.

Alapósan csökkent már az a remény, hogy Oroszország közbenjárása egy-kettőre véget vet a bolgár—szerb konfliktusnak. Az orosz csár akarata csak igen lassan érvényesül s ebben nagy része van Oroszország balkáni exponensének, Hartwig belgrádi követnek, aki általában szítja Szerbiában a háborus hangulatot s ellensúlyozza Szaszonov orosz külügyminiszter békepolitikáját.

Hogy a helyzet egyáltalában nem békés színezetű, azt bizonyítják Oroszország új hadi intézkedései. Mintha a Hartwig-féle háborus politika kerülne tulsúlyra és a közbenjáró Oroszország egyenesen Bulgária ellen fordulna. Bulgária pedig nem enged. Sőt még a leszerelést sem hajlandó keresztülvinni mindaddig, amíg Oroszország nem garantálja, hogy a pétervári megegyezés Bulgáriát nem fogja háttérbe szorítani.

A bulgáriai közfelfogást — amely aránytalanul helyesebb alapokon áll, mint az orosz-szerb álláspont — hiven tükrözteti vissza a következő illetékes szófiai jelentés:

A helyzet megítélésére illetékes helyeken a balkáni országok közti béke fentartása veszélyeinek forrását abban a tényben látják, hogy nagy koncentrált csapatömegek állanak szemben egymással, amelyek hosszas téltenségre csak a legnagyobb nehézségekkel volnának rábírhatók és hogy ez a nyomás politikailag és pénzügyileg érezhetővé kell hogy váljon. Eszerint a leszerelésről való gyors megegyezés a legfontosabb előfeltétele a békefeltételek teljesítésének és így a leszerelés Bulgária számára egyáltalán előfeltétele a pétervári tervezett tárgyalások pozitív sikerének, mert különben a tárgyalásoknak csak a válság elhuzására lenne hatása, amely ellen pedig Bulgária közvéleménye egyöntetűen tiltakozik. Az ország összes politikai pártjai határozottan azt kívánják a kormánvtól, hogy a Szerbiához való szerződéshez határozottan és megingathatlanul ragaszkodják. A békekilátás abban van, hogy Belgrádban napokra kijelölendő határidő alatt elhatározzák magukat a szerződéses álláspont elismerésére, mert ez és csakis ez tenné szabaddá az utat a leszerelés számára.

A helyzet most változatlan marad a miniszterelnökök pétervári konferenciájáig. Itt fog eldőlni, vajjon Oroszország csakugyan jóhiszeműen és békés szándékkal avatkozott-e be a balkáni konfliktusba, vagy pedig az orosz háborus-párt politikája győzött-e és Oroszország beavatkozásának sokkal sötétebb háttere van.

Mai jelentéseinket a balkáni helyzetről itt adjuk:

Péter király válasza a oszárhoz

Belgrád, június 18. Péter király válasza a csár táviratára nagy általánosságban mozog és nagyjában nem egyéb, mint a bolgár állásponttal való polemia. Válasza végén kijelenti Péter király, hogy Szerbia ügyét teljes bizalommal Oroszország kezébe teszi le, amely olyan gyakran adta tanujelét barátságának és jóakarátának; Szerbiának azonban életérdekei vannak, amelyekről semmi szín alatt nem mondhat le.

Pasics miniszterelnök, aki ma a politikai pártok vezetésével tanácskozott, Sándor trónörökösrel együtt Pétervárra utazik, hogy a skupstina határozata értelmében képviselje e konferencián Szerbia érdekeit.

Bulgária válaszol Szerbiának

Szófia, június 18. Bulgáriának a leszerelésre vonatkozó szerb jegyzékre adott válasza azt ajánlja a szerb kormánynak, hogy az e válasz átadását követő napokon Szerbia és Bulgária jelentse ki az orosz kormány révén, hogy megkérték Oroszország uralkodóját arra, gyakorolja a döntőbíró jogát a szövetségi szerződés és pótegyezmény, valamint azon memorandumok alapján, melyeket a két fél egy héten belül fog előterjeszteni.

Danev miniszterelnök tegnap több képviselőt fogadott, akik magyarázatot kértek tőle a Pétervárról érkezett nyugtalanító hírekről. Danev a következőket jelentette ki:

— A helyzet rendkívül sulyos; mert még nem ismerjük a szerb kormánynak a csár táviratára adott válaszában szó szerint való szövegében. Az önfentartási ösztön megköveteli, hogy Bulgária gyorsan megoldja a válságot, akár békés, akár háborus értelemben. A döntés Szerbia és Oroszország kezében van.

Bulgária feltételei

Pétervár, június 18. A szófiai kormánytól még nem jött végleges válasz, hogy elfogadja-e Szaszonov meghívását. Ugy tudják, hogy Bulgáriának olyan feltételei lesznek, amelyek már eléve teljesíthetetlenek.

Hartwig háborus politikája

Bécs, június 18. Immár bizonyos, hogy a csár távirata nem intézte el a két balkáni szövetséges viszályt. A helyzet mosian az, hogy mind a két fél csak akkor veti alá magát Oroszország döntésének, ha az az ő követeléseit teljesíti. Ez pedig, legalább a mai helyzetben, lehetetlen és így a pétervári konferencia terve egyelőre meghiusultnak tekinthető. Hartwig, a belgrádi orosz követ, aki Szerbiát folyton biztatta arra, hogy maradjon meg a szövetségi szerződés revíziójának követelése mellett. Szerbia csökönys viselkedésének tehát első sorban Hartwig az oka s a diplomáciai cselszövések minden szála hozzá vezet. Hartwig Oroszország legmesszebbmenő támogatását ígerte Szerbiának s amikor a caribródi találkozás sikertelen maradt, ugyancsak ő volt az, aki a csárt táviratának elküldésére rábírta. Hartwig azt remélte, hogy a csár energikus fölszólítására Bulgária kénytelen lesz Szerbiával békésen megegyezni és a szerb követeléseket figyelembe venni. Jól értesült diplomáciai körökben tudják, hogy Oroszország már előre biztosította Szerbiát és Görögországot, hogy a meghódított területeken közös határük lesz.

Oroszország hadikészülődései

Páris, június 18. A „Matin“ jelenti, hogy Oroszország előkészületeket tesz minden eshetőségre. Ezek az intézkedések már meglehetősen előrehaladt állapotban vannak és befejezésükhöz közelednek. A katonai tekintetben legfontosabb vasutvonalakat kijavították és ott, ahol szükségesnek mutatkozott, kibővítették, úgy, hogy a teljes mozgósítás legfeljebb 14—16 nap alatt teljesen be lesz fejezve. Oroszország a nyugaton több új hadtestet állít fel és a tartalékos legénység egy részét is felhasználja, hogy csapatait főleg a forosz határon megerősítse.

Görögország álláspontja

Athén, június 18. A reggeli Japok kijelentik, hogy Görögország a miniszterelnökök pétervári találkozásától bizalommal várja érdekeinek figyelembevételét. A mostani bizonytalanság meghosszabbítása és az idővesztetés azonban mindenesetre sajnálatos. Ha azoknak magartatása miatt, akik a mostani helyzetet előidézték, a pétervári találkozás nem fogja meghozni a kívánatos megoldást, akkor Görögország egyáltalában nem lesz felelős a következményekért és jogaiknak s vitális érdekeinek védelménél nem fog egyedül állni.

A szerb kikötő

London, június 18. A nagyköveti értekezlet ma foglalkozott a Szerbiának adandó Adriai kikötő kérdésével. A tárgyalás lassan halad előre, de remélhetőleg eredményre fog vezetni. A tárgyalásról semmi pozitív értesítés sem szivárgott ki.

A nők nagy napja

A nők választójogi világkongresszusa

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 18.

Igen sokan voltak eddig, akik azzal vádolták meg a jogaikért küzdő asszonyokat, hogy mindig csak hiábavalóságokat beszélnek, de mihelyst tette kerül a sor, a lehangosabbak hátrálnak meg legelőször. Ezt a vádat fényesen és imponáló nagyszerűséggel czáfolta meg a mai kongresszusi ülés. Az áldozatkészség olyan spontán megnyilvánulását láttuk, melyhez hasonlót még a történelem lapjain sem sokat találunk; áldozatkészséget, mely önként jött, szerényen, sőt titkolózva, de mely teljes mértékben minden eszközt megragadott, hogy a nők ügyét, ha csak egy lépéssel is, előbbre vigye.

A zseniális Anna Lindemann tett jelentést, hogy a szövetség nagyrésztben zilált ügyei nem engedik meg a nagyobb fokú agitációt. Még jóformán be sem fejezte szavait, mikor felemelkedett az elnök Chapman-Catt és kijelentette, hogy a nőmozgalom céljaira kétezer koronát ad. Ezután rögtön jelentkezett Mrs Belmont, ki száz font sterlinggel, azaz kétezer négy száz koronával járult ehhez az összeghez. Utána gyors egymásutánban állottak fel a delegátusok. Mindegyik ajánlott fel egy bizonyos kisebb vagy nagyobb összeget, úgy, hogy öt perc múlva, mikor az ad hoc gyűlést megszakították, már kétezerszáz font gyűlt össze, mely a mi pénzértékünk szerint hatvankétezer koronának felel meg.

A nap másik érdekessége a férfi-liga első ülése volt. A férfi-liga, mely alig pár éve alakult, nagy buzgalommal karolta fel a nők ügyét. Ennek a ligának teljesen reprezentális értéke van. Létezésével bizonyítja, hogy a politikai jogok birtokosai is érzik a nők jogtalanságának méltánytalanságát. A megnyitón több érdekes szónoklat hangzott el, melyek első sorban nem tanítani akartak, vagy a fejlődést tovább vezetni, hanem elsősorban dokumentálni akarták a férfiak egyseges állásfoglalását.

A nőkongresszus

Pont kilencz órakor már zsúfolásig megtelt a Vigadó nagyterme. Chapman-Catt elnök felolvastatta a jegyzőkönyvet és azután az elnökség tagjaival visszavonul, hogy a központi iroda kérdését megvitassa. Közben Miss Annie Furukjelm beszámolt egy brosúráról, mely számot ad a nők választójogának mai állásáról s amely három nyelven, angol, francia és német nyelven jelenik meg. Rövid szünet után ismét Chapman-Catt veszi át az elnöki széket. Ezután a svéd Annie Wicksell és az angol Miss Charlotte Marshall vitavezetők megindították a hosszantartó vitát arról, hogy milyen legyen a választójogi szervezetek magatartása a politikai pártokkal szemben? Annie Wicksell a teljes semlegességet ajánlja a nőknek ebben a tekintetben. Eddig sem csatlakoztak a nők egy politikai párthoz sem s a céljuk ma nem is lehet más, mint az, hogy tömörüljenek a nők jogainak kiküzdésére. Azt ajánlotta, hogy mondja ki a kongresszus, hogy minden politikai párttól függetlenek, de szemben állanak azokkal a pártokkal, amelyek ellenzik a nők választójogát. A szónokot zajosan megtajtsolták és indítványra fölött, amelyet Charlotte Marshall németül és francziául tolmácsolt, hosszú vita indult meg. A különböző nemzetiségű delegátusok hozzászólása után kimondták, hogy ez a kérdés minden nemzet belső ügye és ebbe a szövetség nem szólhat bele. A szövetség titkára, Anna Lindemann fölemlítette, hogy a szövetségnek igen kevés pénze van s erre sorban felállottak a delegátusok és különböző összegeket ajánlottak fel a szövetség céljaira. Chapman-Catt asszony már előzőleg kétezer koronát ajánlott fel. Rövidesen a felajánlott összeg ezer fontra rugott. Ekkor Red Anna Shaw jegyezte meg, hogy az adakozók nem tudják még, hogy hol akariák felállítani a központi irodát. Erre vonatkozólag azután a kongresszus elhatározta, hogy a központi irodát akarja, de annak székhelyéről később határoz. Megállapították a délutáni ülés napirendjét s ezzel az ülés véget ért.

Délután három órakor Chapman-Catt az ülést megnyitja. Mac Millan felolvasta a jegyzőkönyvet, majd Jonolescu és Boyle jelentést tesznek hazájuk választójogi egyesületének működéséről. Az elnök ajánlotta, hogy a jelentéseket ne a kongresszuson olvassák fel, hanem a kongresszus után hozzák nyilvánosságra. Az elnök indítványát egvhangulag elfogadták. Ajánlotta még az elnök az ázsiai jelentések kiadását, ami bizonyára mindenkit érdekelni fog. Bedy Schwimmer Róza egy pénzügyi bizottság szervezését javasolta, amely három-öt személyből

állana és annak feladata, hogy esetről-esetre a világszövetség számára megfelelő pénzüsszeget előteremtjen. Elhatározták, hogy ebben a kérdésben az elnökség dönteni fog. Anna Lindemann (Stuttgart) előterjesztette az aalpszabályok némi adminisztratív és finaciális jellegű változtatását, amelyek egy részét keresztül is vitték. Mlle Bergmann közli, hogy a ma reggel jegyzett pénzádományok összege 2510 font sterling (60.200 korona). A jelentést óriási lelkesedéssel vették tudomásul. Ezután az elnök az ülést elnapolta.

A férfi-liga

A férfi-liga délután három órakor tartotta alakuló gyűlését. A külsőségek nem olyan fényesek, mint a kongresszus megnyitásánál. A Lloyd-terem nem egészen telt meg, de a közönség nagy része így is hölgyekből került ki.

Pont három órakor Lukács György v. b. t. t. országgyűlési képviselő megnyitotta az ülést. Üdvözölte a megjelenteket és rövid megnyitójában változta a magyar nőmozgalom történetét és annak keretén belül a férfi-liga működését. Utána Auerbach, anglia kiküldötte, tolmácsolta Nagy-Britannia üdvözlését.

Az első előadó dr. Charles V. Drysdale volt. Az angol liga elnökének képviselőjében jött el és elismeréssel látja, hogy a magyar mozgalom milyen széles keretek közt mozog. A férfiaknak kell küzdeniük a nők jogáért, mert ők már a politikai jogok birtokában vannak. A férfiaknak meg kell látniuk, hogy a nőknek szükségük van azokra a jogokra. A nőket helyesen férfiak nem képviselhetik, mert nem ismerik az asszonyok szükségleteit. A nőmozgalom különben sem irányul a férfiak ellen, mert a két nem karöltve kell, hogy kiépítse az új fejlődési fokot.

Máday Andor, a neuschateli egyetem magyar származású, fiatal tanára tartott ezután előadást. A magyar nőknek évszázadokon keresztül meg volt a magán rendelkezési joga, sőt némelyek közjogilag is jogozottak voltak. A főrangú özvegyek legatus absenticumot küldhettek a táblára, Czobor Erzsébet, Zrinyi Ilona, Thurzóné és még mások pedig örökös főispánok voltak. Csak a negyvenéves korraladalm vette el ezeket a jogokat. A haladás vette el, a haladás fogja visszaadni. A demokrácia megköveteli ezt a felszabadulást. Legyen mindenki a maga szívszóka, mert maga ismeri legjobban minden baját.

C. V. Mansfeldt alezredes Hollandia küldötte. Szerinte a férfiak önzésből foglalták le a politikai jogokat. Ezt az önzést maguknak a férfiaknak kell megtörniük. A két nemnek csatlakoznia kell, hogy együtt vivják ki a jogokat. A nők meg nem engedett befolyását fel kell, hogy váltsa a nyilt és becsületes politikai szereplés.

Dr. Gassmann ismertette a németországi női választójogi küzdelmeket és azoknak összefüggését a politikával. Dr. Bornstein a közön munkát kívánja az emberi jogok kivívásának harczában. Elítéli, hogy a nagy államférfiak alig törődnek a nőmozgalommal, némelyike pedig tudomásul sem veszi azt. Figyelmezteti a nőket, hogy a férfiaktól ne lovagiasságot várijanak, hanem igazságosságot. Rövidebb beszéd kíséretében ismertették a választójogi küzdelmet és buzdították a magyar férfiligát munkásságuk folytatására, dr. Nathan, prof. Paolina, páduai egyetemi tanár és Marie Engelman. Dr. Lukács György befejező szavaival a férfi-liga ülése véget ért.

Ismét a nők

Még jóformán be sem fejezte ülést a férfiliga, midőn már ismét a nők választójogi világ-szövetségének reprezentális ülése következett. Már maga a tárgy és az előadók megválasztása is méltán nagy érdeklődést keltett. A nők választójogának üdvös hatásáról értekeztek a már politikai jogokkal bíró államok követői.

Az első előadó F. M. Óuam norvégia küldötte. Nálunk már hét éve van cenzusos választójog, de a részletes politikai jogok gyakorlatára keltette jó hatás következtében két éve már általános választójoggal bírnak. Azóta a legfontosabb reformokat mindig nők indítványozták. Az egyenjogúsítás csak is kedvező hatásokkal járt. Utána a másik norvég küldött, Gina Krew beszélt. A norvég küzdelem 1885. óta tart és senki sem remélte, hogy a parlamentben ellenzik nélkül megkeresztül a választójogi javaslat. Azóta már minden hivatal megnyitott a nők előtt és minden téren első rangú asszony-kapacitásokkal bírnak. Frederick Spencer az ausztráliai viszonyokat vázolja. Öt éve van választójoguk és azóta a legüdvösebb törvények éltbe léptetését indítványozták: így a kiskorúak dohányélvezésének tiltását, a leányok védelmi korának tizenégyről tizenhét évre való emelését, a törvénytelen gyermekek helyzetének szabályozását és még egy egész sereg üdvös javaslatot. Finnország képviselője, dr. Forreshell füzeteket osztatott szét, melyekben hazájának jeles férfiai nyilatkoznak a nők jogáról. Finnország élő példa, hogy a nők szavazati joga nem veszélyteli a pártok mai állását, mert a

finn képviselőnk is megoszanak a pártok között. Mand Royden a harcos angol nők küldötte. Ők is ugyanazt a választójogot akarják, ami a férfiaknak már meg van. Az osztályharczokat elsimitanák a nők. Mert természetből fogva az asszonyok nem képeznek osztályokat, csak a férfiak emeltek köztük válaszfalakat. De ezeket a nők, ha politikai jogokat nyernek le fogják bontani. Charlotte Perkins Gilman, a nagy feminista szónok lépett végül a szószékre és az új világ, új anváiról tartott előadást. Az anyaság érdekeivel ellenkezik a nők mostani helyzete. Erre a természetben nincs példa. A prostitúció csak egy szélsőség, a baj a két nem különböző jogfosztottságában rejlik. Ha a nők majd maguk intézhetik dolgaikat, csak akkor fog a helyes és tökéletes társadalom kiépülni. Az előadásokat feltűnően nagy közönség hallgatta végig, mely melegen ünnepelte a kiváló szónokokat. Legvégül Glücklich Vilma tolmácsolta magyar nyelven az elhangzott beszédeket.

*

A budapesti feminista kongresszus negyven részvevője bejelentette, hogy vasárnap Debreczenbe rándul a magyar speciálitások meglekintésére. Az érkezők fogadtatására ötven tagu bizottság alakult. A vendégeket a város meg fogja vendégléni.

Este fél kilencz órakor hajókirándulásra indultak a kongresszus tagjai. A Petőfi-térről a Széchenyi-hajón mentek fel a Margitszigetig, majd lefelé egészen Csepelig. A kirándulókat a partról nagyszámu közönség nézte, mely melegen ünnepelte a választó jog harczosait. Fenn a hajón legnagyobb jókedv és vidám hangulat uralkodott. A rendezőség minden eszközzel igyekezett szórakoztatni vendégeit, kik csak tízenegy óra után tértek vissza a kirándulásról.

Pesti komédiák

Egy vidéki szüffrazsett levele

Kedves Lenkém, amint tudod, az aknaszentkeresztii nőegylet engem bizott meg azzal, hogy az illabereki járás önállóságra törekvő nőit a budapesti szüffrazsett-kongresszuson képviseljem. Sok fáradságomba és utánjárásomba került, mert Kaptaffyné szeretett volna feljutni, de azért mégis én lettem a győztes.

Vállalkozásom az utolsó pillanatban veszedelemben forgott, mert az uram mindenáron velem akart jönni, holott engem éppen azért izgatott a küldetés, hogy végre egyedül lumpholhassak a fővárosban. Végre megérttettem Gerzsonnal, hogy nem arról van szó, hogy jogot a nőknek és férfiaknak, hanem csakis a nőknek. S különben is kettőnk közül valakinek itthon kell maradnia, aki vigyázzon a gyerekekre és a házra s én nem leszek házfőző. Így aztán belenyultam a férjem tárczájába (végre is ez az egyedüli nemes férfi-hivatás) és elutartam.

Oh, Lenke! Tudod-e mi az: Pesten lenni egyedül, szuszogó férjem nélkül? Ha lenne egy kis becsületérzés ezekben a szüffrazsetekben, akiknek ösztintén szólva, még a színüket sem láttam, minden hónapban rendeznének egy kis kongresszust.

Természetesen nem rokonoknál szálltam meg — hiszen hol maradna akkor a női szabadság, melvért harcolunk, vagy mi? — hanem egy pompás hotelben. Egy ideig tanakodtam: hogvan jelentsem be magam? „Tafota Gerzsonné fér-, gyermek-tulajdonos és szüffrazsett Aknaszentkeresztből”, ez szépen hangzott ugyan, de hosszúnak létezett, azonban mit kell a pestieknek tudniok, micsoda fád családi kapcsokat viselek én a bluzom kapcsain kívül? No nem igaz? Így aztán csak „Tafota Annus nőegyleti vezérképviselő” czímen könyveltek el a szállodában.

A ravasz divatkereskedők a legdivatosabb toletteket rakosgatták a kirakatokba, úgy, hogy a belváros boltjai előtt seregestől hullámozgott fel s alá a divatjogért harcoló nők, akiknek sorában — amint azt igen helyesen eltaláltad — illusztris barátónód is benne foglaltatott az én alulirott szerény személyemben. Több áttört csipkebluz, két ruha és három kalap borította a csatateret s mondhatom, csupa sikk voltam, amikor ismét megjelentem az aszfalton.

Közben egy igen kedves ismeretségre tettem szert. Az illető képviselő. Majd otthon bővebbet. Egelőre csak annyit, hogy nap-nap mellett pompásan mulatunk, autózunk, pezsgőzünk és stb., amiről otthon bővebbet. Csak még azt jegyzem

meg, hogy a képviselő pompás férfi. Egészen belém habarodott, sőt tegnapelőtt kijelentette, ha meg nem hallgatom, lemond a mandátumáról.

Mondd édesem, hát szabad lett volna ezt megengednem? Hát nekünk szüffraszetteknek nem első kötelességünk-e, hogy jó honleányok, respektive jó honasszonyok legyünk? Elég az hozzá, hogy ő nem mondott le a mandátumáról. De ennyit egyelőre. Személyesen bővebbet. Most még csak annyit, hogy nagyszerű ember ez a képviselő.

Én csak a jövő héten utazhatom haza, nehogy a kis Bubusom lemondjon a mandátumáról. Különböben megígérte, hogy meg fog minket látogatni Aknaszentkereszten a közigazgatás államosítása miatt. Én ezt nem értem, de szépen hangzik.

Kérlek, tedd el nekem a pesti újságokat és gyűjtsd össze, hogy ha majd haza megyek, hadd olvassam el, miket műveltek az öreg szüffraszettek. Most nem érek rá olvasni, mert ma például nagy gyűlés lesz a Párisi Kaszinó összes helyiségeiben (műveltül úgy hívják Jardin de Paris) és képviselőm már behittetett néhány flaska pezsgőt, hogy hidegverrel folytathassuk tanácskozásainkat.

Isten veled! Holnap bővebbet.

Ölel hü barátinód

Annus.

Másolta:

Fakir.

TÁVIRATOK

A nagyvezér gyilkosai

Konstantinápoly, június 18. Ma teszik közé azoknak a névsorát, akiket Mahmud Sefket basa meggyilkolása miatt letartóztattak és akiket *vád alá fognak helyezni*. A névsor összesen 219 emberből áll; ezek közül 15 nem mohamedán. Beavatott helyen azt állítják, hogy a vádlottak közül körülbelül negyvenet, akik főkolompósaik voltak az összeesküvésnek, halálra vagy pedig kényszer-munkára fognak ítélni, a többi élethossziglan száműzi. A tárgyalást a legnagyobb nyilvánosság mellett fogják megtartani, hogy így megbélyegzessék azokat a magasállású személyiségeket is, akik bele voltak keverve az összeesküvésbe, de megszöktek. A főbűnösök közül *egyet vagy kettőt nyilvánosan fognak felakasztani*. Mohib bég, a polikéai rendőrség volt főnöke, hír szerint töredelmesen bevallotta, hogy cselekedeteivel megérdemelte az akasztót és azt az óhaját nyilvánította, hogy kivégzése előtt becsászássá hozzá a külföldi hírlapírókat, hogy előttük mindent megvónion. Nagy, magasállású személyiségek, köztük Sabah Eddin herceg, egy olasz gőzösre menekültek. Amikor a porta emiatt felszólalt a konstantinápolyi olasz nagykövetségen, azt felelték, hogy az olasz gőzös kapitánya jóhiszeműleg járt el, mert az illetők hamis néven vették föl magukat az utasok jegyzékébe. Az olasz kormány azonban a négy török menekültet, ha esetleg Olaszországban partra szállának, ki fogja utasítani. Az összeesküvők több csoportra voltak felosztva. Eredetileg külön dolgoztak a fölkelés előidézésén, később egységes vezérlés alá kerültek. Egy részük Lutfi Saufet Szabah Eddin herceg legutóbbi életfogytiglani várfogságra ítélt titkára vezérlete alatt állott. A kormány már akkor ki akarta hallgatni Szabah Eddint, aki azonban idegen nagykövetségre menekült. A nagyvezér elleni merényletre készülő csoport Kiazim hadnagy és állítólag Pertet Tefik, Sefket basa titkárnak parancsnoksága alatt állott, Mahmud Sefket meggyilkolása után az összeesküvők egy más személyiséget is meg akartak gyilkolni, azután a hadügyminiszteriumba akartak bevonulni és onnan lemondásra hívni fel a minisztereket, majd ideiglenes kabinetet alakítani egy magasabb katonatiszt elnöke alatt. Az összeesküvés értelmi szerzője Serif basa tábornok, volt stockholmi követ volt, aki Párisban él. A letartóztatott 480 egyén közül azokat, akiknek száműzetése szükségesnek látszik, a kisázsiai Synopeba szállították.

Konstantinápoly, jun. 18. Hír szerint Huszein Pasacsics, a volt szultán sógora, a Jules Ferry nevű francia cirkálón elmenekült. A Testviri Efkár szerint Szabah Eddin herceg Konstantinápolyban van. Azok között, kik négyen e hó 13-án egy olasz gőzösről megszöktek, hír szerint Abdullah bég, Kiamil pasa fia is van.

Róma, június 18. A Tribuna brindisiti jelentése szerint a török nagyvezér elleni merényletbe belekevert négy személy a Szerbia gőzösről Konstantinápolyból Pireusba érkezett. Onnan Cyprusba mentek. Hármán Kiamil pasa fiai, a negyedik pedig Essad bég mostohafia. Angol védelem alatt szállottak a Szerbiára. A hajón élénken tiltakoztak azon föltevés ellen, mintha részük volna Mahmud Sefket pasa nagyvezér meggyilkolásában.

Köztársasági tüntetés Spanyolországban

Barcelona, június 18. Tegnap délután tüntetők csoportja vonult végig a városon ezzel a kiáltással: — *Le a marokkói hadjárattal! Éljen a köztársaság!* — A rendőrségnek kardját kellett használnia a tüntetők ellen, akik közül sokan megsebesültek.

Zavargások Oroszországban

Vladikavkas, június 18. Nalcsik kerületben a legelőjogra vonatkozó új szabályzat miatt zavargások törtek ki. Két faluból mintegy ezer paraszt Zolkába vonult, ahonnan elkergették a lőtenyésztőket. Példájukat mások is követték. A zavargások színhelyére a hatóságok katonaságot rendeltek ki.

A lázadó katonák

Nancy, június 18. A hadbíróóság 5 megvádolt katona közül, akik május 18-án vonakodtak őriparatként kivonulni a gvakorlótérre, hogy a lázadókat letartóztassák, kettőt egy évi és hármat két évi börtönre ítélt.

Botrány a spanyol képviselőházban

Madrid, június 18. A kamarában egy helvi jelentőségű javaslat tárgyalásánál tumultusok törtek ki, amelyeknek során több bársonyszéket elpusztítottak. Az ülés után a folyosókon folytatódott a lármás jelenetek.

Zavargások Kinában

Hankau, június 18. (P. t. ü.) Az orosz exterritorium előtt egy kínai hirtelen meghalt. Rövid idő alatt nagy embertömeg gyűlt össze, az oroszokat okolta, hogy előidéztek a kínai ember halálát. Rövidesen meg is támadták az orosz exterritoriális épületet. Az itt állomásozó orosz torpedónaszád egy zászlóalj vadászt szállított partra, hogy a rendet fenntartsa.

UJDONSÁGOK

Csordásiu pópákék

Az oláh pópák alig néhány héttel ezelőtt Szatmármegyében és Biharországban falvakat bujtogattak fel és a pópáktól vezérelt falusiak, az elnémult magyar harangok egykori hívei, az eloláhosodott renegátok, szitkokkal, kövel, kaszával, vasvillával kurgatták ki falaik közül Jaczkovics vikáriust, aki a hajdudorogi görög katolikus magyar püspöki egyházmegye ügyében járta fel a bekapcsolt hitközségeket.

Csordásiu pópát több mákvirág czimborájával kénytelenek voltak a csendőrök megfékezni s így ideig-óráig hüsvőre kerültek ezek a magyarság ellen féktelenül, nyíltan is lázító ellenségeink. Azonban az ítéletükbe az oláhsággal czimboráskodó kormány még beleszólt (ahogy történetek is lépések a szatmári vizsgálóbíró és a törvényszék kedvezőbb, enyhébb elbírásának befolyásolására a reverendás és állami segélypénzes nyílt árulók érdekében), így akasztófa, melynek kötelére rászolgálták, aligha vár rájuk. . . Sőt a képviselőházban a kormány részéről elhangzott nyilatkozatokból ítélve inkább újabb baksíra, fizetésük javítására számíthatnak Csordásiu pópákék, mert — óh — a magyar kenyér nem bűdös nekik. Nekik csak — követem alásan — a magyarság bűdös. A magyarságot szeretnék azért az országból kitudni, vagy legalább is az árokban esett dögökként elhantolni. . .

És hogy ezeknek az embereknek az arczatlansága mennyire nem ismer határt, a Jaczkovics vikárius megköveztetése után is van bátorságuk „sérlemekkel” a képviselőház színe elé tolnakodni. Megértjük őket, hiszen ez a kormány, ez a mostani „t. ház” sok tekintetben egy gyékényen árul, egyszerű czinkos velük s így eshetik meg, hogy a kormánypárt oszlopos bizalmi embere, a magyar egyetemi tanár, Siegescu József azoknak a Csordásiu-féle

pópáknak, akik sem érettségét nem tettek, sőt akkor még a három éves oláh-theológiát sem végezték ki, akik a falusi dászkele-iskolák padjaiból, balázsfalvi kántor- és pópa inas-esztendők után teljesen tanulatlanul (de annál több elvakultsággal és magyar gyűlölködéssel) csaptak fel 25—30 házikós falvacskákba lelkipásztoroknak, népvezetőknek, — államsegélyt követel: fel: 1500 koronáig, mert ezeknek a csordási, csürhési, béresi színvonalon is alul süllyedt vadaknak kevés a 800 koronás gázi, amit fizetésük kiegészítéséül a magyar kormánytól eddig megkaptak. Elsíratta az érzékeny szívű Siegescu uram a szegény szerencsétlen oláh nagyprépostok, olvasó-, éneklő-, ör-, iskolás- és irodakanonokokat is, (kik a Csordásiu-féle jeles pópák megvadult tulok-csordáit nevelik és szabadítják rá lelkibutaságban elmerült népük nyakára és magyar hazánkra!) Siegescu uramék szerint a pópák ezen atyamestereinek is kevés a 2000—3600 koronás államsegély, tehát: szerinte: ezt tovább tűrni nem lehet. Ezeket is a tisztviselők rangsorába kell emelni, vagy pedig személyi pótlékot kell nekik juttatni. . .

Gróf Károlyi Mihályékkal szemben Tisza István nem hiába tartja magyar hazánk megbízhatóbb oszlopainak Popcsicsó Pistáékat, Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter sem a régi kiérdemelt államhatalmi korbácsot, erélyes megintést, indokolt elutasítást rakta Csordásiu pópák rakoncátlan csordájára, hanem a nemzet kívánságaival és léteérdekeivel szemben oly fukar miniszteri kéz, iziben kalácscsal lett tele, midőn kijelentette, miszerint törekedni fog, hogy a jövőben minél nagyobb összeget fordíthasson a „kisebb kvalifikációju” oláh papok segítésére. . . A szegény éhes oláh kanonokoknak pedig, hogy már nemrég utalványozta is a — személyi pótlékot. . .

Egy Tisza-kormány czinkostársulásával így üli diadalát a közpénzen hízalt hazaárulás és a műveletlenségében vakul gyűlölködő ösbutaság akkor, amikor a szinmagyar munkás-családok tizezrei koldus-tarisznyával vándorolnak ki tengerentúltra, amikor iskolánk sincsen elég, amikor a mi derék magyar papjainkat, tanítóinkat, jegyzőinket sem tudjuk képzett-ségükhöz, nemzetfenntartó és gyarapító érdemeikhez képest tisztességesen fizetni. . . Mert, jutalomról nem is beszélek, hiszen a jutalom — a miniszteri szózat bizonyossága szerint is — Csordásiu pópáéknak jár ki minálunk. **M. P.**

NAPIREND. Naptár, Csütörtök, június 19. Római kath.: Gyárf. és Protáz. — Prot.: Gyárfás. — Görög-orosz: június 6l Thekla. — Zsidó: Szivan 14. — A nap két 4 óra 3 perczkor, nyugszik este 7 óra 59 perczkor. — A hold két este 9 óra 25 perczkor, nyugszik reggel 3 óra 51 perczkor. — A honvédelmi miniszter fogad délelőtt 10 órakor. — A kereskedelemügyi államtitkár fogad délen 12 órakor. — *Nyitvalevő muzeumok:* Nemzeti Muzeum állattára 9—2-ig, Aquincumi Muzeum 9—4-ig, Erzsébet Muzeum 9—12-ig és 3—4-ig, Ernst Muzeum (Nagymező-utca 8.) 9—4-ig, Iparművészeti Muzeum 9—1-ig, Mezőgazdasági Muzeum 10—1-ig, Ráth Muzeum 10—4-ig, Széchenyi Muzeum 10—12-ig, Tanszer Muzeum 9—7-ig, M. kir. Kereskedelmi Muzeum külkereskedelmi hírszolgálat és közszállítási osztály 9—2-ig, vám- és tarifaosztály 3—6-ig; nyilvános szakkönyvtár 9—2-ig. — *Nyitvalevő könyvtárak:* Akadémiai Könyvtár 3—7-ig, Egyetemi Könyvtár 9—6-ig, Iparművészeti Muzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig, Nemzeti Muzeum Könyvtára 9—4-ig, Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig, Statisztikai Könyvtár 10—1-ig, Földtani Intézet Könyvtára 4—6-ig. — *Nyitvalevő képtárak:* Magyar Képzőművésznők Egyesületének kiállítása a Nemzeti Szalonban, nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. Magyar Biederemayerek kiállítása az Ernst Muzeumban, nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. Állandó kiállítás a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37—39.), nyitva 9—7-ig. Belépődíj nincsen. A Szépművészeti Muzeum régi képtára, nyitva 10—2-ig. A gróf Pálffy-gyűjtemény a Szépművészeti Muzeumban, nyitva 10—2-ig. Belépődíj nincsen.

— **A csár, mint a gyermekek védője.** A szi-bériai olombánvák ura, a csár, pétervári jelentés szerint, tekintettel az oroszországi nagy gyermekhalandóságra, elrendelte, hogy Pétervárott külön intézetet állítsanak fel, amelyben vagyontalan anyákat veqenek fel gyermekeikkel együtt a szoptatás idejére. Az intézet megalapítására pétervári és moszkvai magánbankok a Romanov-ünnep alkalmából egy millió rubelt adományoztak. Az intézet a czárné protektorátusa alatt áll.

— **Bolgárlal Ferdinánd Pöstyénben.**

A pöstyéni fürdőben alighanem jobban vannak tájékozódva a balkáni háborúságok befejezése felől, mint a — diplomaták. A pöstyéniékné ugyanis odavárják bolgáriai Ferdinánd királyt, aki különben Gömörben, mint Murány-vár ura ősi jusson otthonos és családjával együtt évek óta rendes vendége Pöstyén csodafürdőjének is. A háborus világ miatt természetesen az idén zárva maradtak Murány-vár termei és Pöstyénben sem várták a gavallér királyt. Pöstyéni jelentés szerint annál inkább nagy meglepetést keltett, hogy Szófiából Ferdinánd király udvarmesterétől értesítés érkezett, mely szerint a királyi család fogadására készüljenek elő. Az érdekes értesítés szerint Ferdinánd király három hetet szándékozik a pöstyéni fürdőn tölteni s néhány hét múltán már oda is érkezik. A diadalmas csaták után a hódító szár pihenni vágyik.

— **Vidéki zsebnalásztika.** Az ungmegyei függetlenségi párt hivatalos lapjának, a Határszéli Újságnak szerkesztőségében változás állott be, az eddigi szerkesztők dr. Zombory Dezső és Vidor Marczai megváltak a lap szerkesztésétől és ezután Csuha István orsz. képviselő, Bernáth Zoltán volt képviselő, megyei pártelnök és dr. Bánó Vilmos szerkesztésében jelenik meg.

— **Az öreg honvéd siremléke.** A napokban elhunyt Lakatos Miklós volt országgyűlési képviselő, a szabadságharc vitéz főhadnagya, aki számos csatában kockáztatta életét a magyar szabadságért, végrendeletében meghagyta, hogy Kossuth Lajos mauzoleuma közelében temessék el. A székesfőváros teljesítette az agg szabadságharcos utolsó óhajtását és most ott pihen a haza atyja. Kossuth Lajos közelében. Lakatos kevéssel halála előtt megbízta Gerenday Béla szobrászt, hogy sírját megfelelő emlékkövel jelölje meg. Gerenday már elkészítette a siremléket, amelyen honvédsapka, kard, szurony és cserág van domborműben alkalmazva. Az emléket még a nyáron felállítják és a szabadságharc egyik nevezetes csatájának évforduló napján leplezik le a 48-as honvédegyetek választmányának, a Honvédmenedékház tagjainak, valamint a budapesti függetlenségi köröknek jelenlétében.

— **A suffragettek.** Angliában a harcossuffragettek ellen általános a felháborodás, mióta a Cambridgei egyetemi könyvtárban háromszáz nagytérkéű, ritkaságkönyvet vandalmódon elpusztítottak. A következmények nem is maradtak el, londoni jelentés szerint a suffragetteknek a Hyde-parkban tegnap tartott gyűlésén már a gyűlés kezdetén nagy tömeg vette körül a szószéket. Egy ideig csendesen hallgatták a szóarádatokat, csak mikor egymásután megérkeztek a különböző suffragettecsoportok képviselői és kitérték a zászlóikat, akkor a közönség egyszerre nuqatalkodni kezdett. Szidalmazták a suffragetteket a cambridgei eset miatt, a nők sem hagyták magukat a vége a dolognak em alapas veredés lett, melyben több nő meqsebesült, többet a nagy tolongásban összetaposak. Szerencsére senkit sem ért komolyabb baj, csak egy nőt kellett kocsin elszállítani az útközet színhelyéről. Egvébként a londoni rendőrbíró is tegnap foglalkozott annak a kilenczvenhárom kereskedőnek a panaszával, akiknek kirakatait a nők beverték. A kereskedők kétezer font kártérítést követeltek s a bíróság a suffragettek vezéreit, Miss Pankhurstot és Miss Lawrencet ítélte az összeg megfizetésére.

— **Orvosi múltét egy élő emberszíven.** Érdekes operációt hajtottak végre legutóbb Aradon. Nagy Károly piskii mozdonyfűtő az aradi állomáson véletlenül a mellébe szurt és megsértette a szívét. Beszállították a közkörházba, ahol Zimmermann Károly igazgató-főorvos megoperálta. A főorvos kiemelte Nagy szívét és a megsérült részt összevarrta. Nagy most már jól érzi magát.

— **Lengyel nemzeti ünnep.** Az 1863-iki lengyel szabadságharc ötvenedik évfordulójával kapcsolatosan Lembergben országos ünnepség lesz, melyen a magyarok is megjelennek. Ugyanis a báró Nváry Albert elnökele alatt álló magyar-lengyel egyesület monstre deputációt szervez, melyben több vármegye, város, valamint a budapesti, kolozsvári egyetemi és a felvidéki jogakadémiai ifjúság is képviselve lesz.

— **A gradói játékbarlang.** Gradói jelentés szerint ott megnvült a Cercle des Etrangers és már folvik is benne a játék. A rulettnél három igazgató és négy croupier működik és a játéktéremben egy bank- és váltóüzlet létesült. Délután négy órakor kezdődik és a hajnali órákig tar ta játék. Remélhetőleg azonban a hatóságok módot találnak majd rá, hogy a barlang üzemét, vagy igen szerény méretűre redukálja, vagy esetleg egészen beszünteti a nyaraló helyre nem való passziót.

— **A Hamidie ismét feltűnt.** A török hadilengérszet regés hírv, kalandos, igaz hőskötlől vezérelt csatahajója, a „Hamidie“ ismét zászlót és vitorlát bontott. Port-szaídi jelentés szerint ismét feltűnt a Vörös tengeren. A török czirkálón tudvalevőleg sok görög hadifogoly volt s ezekről a szerencsétlenekről az a hír terjedt el, hogy a Hamidie parancsnoka hadi törvényszéket tartott fölöttük és valamennyiüket kivégezték halálos ítélet alapján. A francia konzul, aki a görög érdekeket képviseli, engedelmet kért a „Hamidie“ parancsnokától, hogy a hajóra mehessen és a görög hadifoglyokkal beszélhessen, azonban a török parancsnok hallani sem akart erről.

— **Lopott kép a Nemes-gyűjteményben.** Madridból táviratozzák, hogy a spanyol kormány értesítette a francia kormányt, hogy Goya „Játszó törpék“ című képe, amely Nemes Marcell budapesti műgyűjtőnek Párisban eladásra kerülő műgyűjteményében van, a spanyol kormány tulajdona. A képet a Grado-muzeumból lopták el. A képet lefoglalták.

— **A fumei himlő.** A legújabb fumei jelentések szerint a városi hatóság elrendelte, hogy mindazokat a személyeket, akik a feketehimlőben megbetegedtekkel érintkeztek, izolálják. Ma délelőtt három embert vittek be az elkülönítőbe. Fiumében különben ma újabb feketehimlő-megbetegedés nem fordult elő, ellenben a Fiume mellett lévő Susákban két esetet jelentettek be. A megbetegedettek: Tisak Milena hároméves kis leány és Trpics Ivka 17 éves cselédleány, aki Tisakéknél szolgált. Ma Susákra érkezett a horvát egészségügyi felügyelő Zágrárból, hogy a szükséges intézkedéseket tegye. Susákon a Terzattón állították fel a barakot, ahova a betegeket szállítják. Fiumében nagy a felháborodás a járványkórház tökéletlen felszerelése miatt. Mozaíom indult meg, hogy a kórházat sürgősen helyezzék ki a városból, mert általános az a felfogás, hogy a város szívében fekvő járványkórház terjesztette szét a járványt. — **Triesztből** jelentik: A Fiuméből tegnap ideérkezett From nevű osztrák gőzösön egy himlőmegbetegedés történt. A beteget azonnal a járványkórházba szállították, a hajót pedig a hatóság fertőtlenítette.

— **Idegen rendjel.** A király megengedte, hogy tolnai Festetics Sándor gróf, a külügyminisztériumban alkalmazott ideiglenes attaché a francia „Palmes d'Officier d'Academie“ kitüntetést elfogadja és viselje.

— **A milánói nagy sztrájk.** Milánói jelentés szerint az általános sztrájk terjed s változatlanul elkeseredett. A vidéken is megkezdődött a sztrájk. Ferrában katonaságot kellett kirendelni, mert a csendőrség tehetetlen. A sztrájkolók felgyújtottak egy fészert, amelyben tizenkét dragonvos katona az éjszakát töltötte. A katonák nagy üggyvel-bajjal elmenekültek, de lovaik és fegyvereik odaégték.

— **A kolera.** Konstantinovic budapesti bolgár főkonzul, a kormánya részéről nvrt értesülése alapján, megczáfolja azt a magyar lapokban is elterjesztett híradást, hogy a bolgár táborban kolera pusztul. A belgrádi eredetű híradással szemben, a főkonzul szerint, az az igazság, hogy a bolgár csapatok egészségi állapota mindenütt a legkitünőbb. Sem kolera, sem egvb járvány nem pusztítja a derék bolgár hadiakat. Belgrádból fentartják a hírt, hogy Istip környékén a szerb és a bolgár katonai táborokban kolerajárvány lépett fel, amely olyan veszedelmes méreteket öltött, hogy eddig már több, mint 500 tiszt és katona esett áldozatul. Mivel az egészségügyi szolgálat a két táborban nem megfelelő, féltő, hogy a járvány terjedni fog.

— **Munkanélküliek segélye.** Debreczenből jelentik: A főkapitány ma osztotta ki a munkanélküliek részére megszavazott 20.000 korona segélyt. Hatszáz munkás, szervezett és szervezetlen egyaránt, 80-82 koronás segélyt kapott.

— **Katonatisztek kardafférja.** Königsberghől Von der Trenk Vértés főhadnagy szenzációs letartóztatásával kapcsolatban a következő részleteket jelentik: Von der Trenk egy barátí vacsorán ittas fővel összeveszett őrnaquával és a vita hevében kardjával a feire suított. Az őrnagy is kardot rántott és sulyosan meqsebesítette a főhadnagyt. A vizsgálat során olyan tünetek mutatkoztak, hogy a katonai hatóság elrendelte von der Trenk emállapotának megvizsgálását. Königsberghen a szerencsétlen sorsu főhadnagy általánoson kedvelt, mert nemrég a maga életének kockáztatásával megmentett a biztos haláltól egy gyermeket és ezért a hősi cselekedetért kitüntetést kapott.

— **Az ideges urasszony öngyilkossága.** Medzidhradszky Gábor nagyszalontai szolgabíró felesége Debreczenbe ment szülei látogatására s az ideges asszony ott öngyilkosságot követett el. Medzidhradszky né a nagyerdei fürdőben, hol idegbaja ellen keresett gyógyulást, egy kabinban borotválva főlmetesztette ereit. A fürdőszemélyzet a kabinban zuhanást hallva, betörte az ajtót és az urinőt vértócsában találta. Mellette egy papírszelet feküdt, amelyre a következők voltak írva: „Idegbeteg vagyok, félek a megőrüléstől. Két drágaságom el ne hagyjátok.“ Családi élete boldog volt és valószínűleg beszámíthatlan pillanatban követte el tettét.

— **Baleset a főherceg katonai szemléjén.** Miskolcra, a tüzérségi gyakorlótéren Lipót Szalvator főherceg ma reggel tartotta meg a szemléjét. A gyakorlat alkalmával sulvos baleset történt, közvetlenül a főherceg előtt. Schubert András tüzérségi közlegény leesett lováról s a lo keresztlágzolt rajta. A főherceg azonnal intézkedett, hogy a gyakorlatot félbeszakítsák s maga sietett az összezúzott tüzérségi első segélyben való részvételére. Utasítására Schubert Andrást beszállították hordágyon a helyi kórházba, ahol megállapították, hogy a fején több zúzódást szenvedett és a jobblábát eltörte. A főherceg délután Tapolczafürdőt látogatta meg s holnap utazik el Miskolcra.

— **A bombavetőt kinyomozták.** Lisszabonból jelentik: A rendőrség azt az embert, aki június 10-én a Camoens-szobor közelében bombát dobott, kikutatta. Az illető egy Caesar Aurelio nevű fiatal távirtdász. Eddig még nem sikerült letartóztatni.

— **Hegedüs Sándor emlékünnepe.** A kolozsvári református kollégium kegyeletes ünneppel tisztelte meg nagynevű tanítványának, Hegedüs Sándornak emléket. Az ünnepet Tárkányi György imádsága nyitotta meg. Majd dr. Sárkány Lajos tanár méltatta Hegedüs Sándor pályafutását és érdemeit. Azután leleplezték a boldoguli arcképét. Az ünnep a Himnusz elénekklésével ért véget. A nagy és előkelő közönség sorában ott volt az egyetemi tanács, élén a rektorral, a református püspök, a polgármester, a városi tanács és Hegedüs Sándor tisztelőinek egész serege. A család részéről megjelentek: özvegy Hegedüs Sándorné, Hegedüs Lóránt, Hegedüs Sándor és dr. Hegedüs István. A városi tanács a Páris-utcát Hegedüs Sándor-utczának nevezte el.

— **A pestis.** Perzsiából, Teheránból érkezett jelentés szerint Kaisabad faluban 17 bubópestis megbetegedés történt. A betegség kimenetele mind a 17 esetben halálos volt.

— **A lisszaboni merénily meghalt.** Megirtuk annak idején a lisszaboni bombamerényletet, a melynek több ártatlan diák-fiú is áldozatul esett. Ma azt jelentik, hogy Valerio, aki minden jel szerint értelmi szerzője volt a bombamerényletnek, tegnap délután belehalt sebibe. Ő is ott volt a robbanással és ott sebesült meg.

— **Égő fatelep.** Szatmárnémetiből jelentik: A bucufalvi nagy fatelep ma hajnal óta ég. Eddig 70.000 kifaragott műfa elégett. A tüzet gvaítogató okozta.

— **Fagy a nyárban.** A báni járás területén a latkőci és dubricskai völgyben a mult éjjei erős fagy állott be, mely nagy károkat okozott. A természetekeny része elfagyott. Három nap óta hideg szél fúj, amely a hőmérsékletet nagyon csökkentette.

— **Ideges és gyengetehetségű gyermekek nyaralása.** Nagy gondot okoz a szülőknek, amikor idegesen terhelt, vagy gyengetehetségű gyermeküknek megfelelő szünidei otthont keresnek. Sem a szünidei gvermektelepeken, sem más nyaralóhelyen nem látják szivesen őket. Pedig az ilyen beteg idegzeti gyermekeknek elsősorban van szükségük az üdülésre. E bajon kívánt segíteni két évvel ezelőtt dr. Leitner Adolf, volt országgyűlési képviselő, székesfővárosi bizottsági tag, közismert emberbarát azzal, hogy a budai hegyek egyik legszebb helyén, a kies Farkas-völgyben fekvő szép villáját ilyen gyermekek nyaralása czéljára felajánlotta. A már két nyáron át működött telepre az idén is vétetnek fel gyermekek korlátolt számmal és mérsékelt díj ellenében. A jelentkezések lehetőleg június hó 20-ig Fürj Pál állami gyogyvedagógiai tanárhoz 15, Torbágyi-ut 14—16 intézendők, aki az érdeklődőknek bővebb tájékozással is szivesen szolgál.

— **Halálozás.** Szilágyi György aradi iskolaigazgató, az aradi református egyház gondnoka, ma éjjel hosszabb szenvedés után a Liget-szanatóriumban elhunyt. Halálát özvegyén és kiterjedt rokonságán kívül gyermekei, Szilágyi Sándor, az Országos Közművelődési Tanács titkára, dr. Szilágyi László rendőrfogalmazó és dr. Farkas Gyözőné gyaaszolják.

Dobos János, Czegléd r. t. város levéltárosa, életének 69-ik évében Budapesten, a Vöröskereszt Egyet kórházában elhunyt. A megboldogult hült tetemet Czeglédre szállították s a czeglédi ref. Felső-temetőben levő családi sírholtban helyezték örök nyugalomra.

Köszeghy Lajos mérnök, Csikmegey törv. bizottságának tagja, 37 éves korában Csikszereében meghalt. Zrínyi József, Szombathely város képviselőtestületének tagja, Szombathelyen meghalt.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET

(*) **Popper Dávid.** A magyar művészvilágnak egyik első kiünösége, Popper Dávid, zeneakadémiai tanár, ma ünneplő teljes csendben hetven éves születésnapját. A cseh születésű művészt bizvást tekintheti magának a magyar művészvilág, mert egy emberöltőnél is hosszabb ideje már, hogy a magyar zenei pedagógia szolgálatának szentelte életét. Az élete és működése ugyszólván teljesen összefonódott hazai művészetünkkel, amelynek Popper Dávid ma egyik Művésze mellett nagyvértékű kompozíciói is hozzájárultak hírnevének emeléséhez. A mai hetvenedik születési évfordulóját teljes szellemi frissességében érte meg Popper Dávid, akit kollégáinak és tanítványainak most nincs módjukban ünnepelni, de szeretettel és barátsággal küldi szerencsekívánatait a hetven éves nagy művészek a kortársak, tanítványok és tisztelők nagyszámu serege és az egész magyar művészvilág.

(*) **Kitüntetett tenorista.** Jadlowker Hermanak, a kiváló tenoristának nagy kitüntetésben volt része. II. Vilmos császár a nagy évforduló alkalmából tudvalevőleg igen kegyes volt, amnesztiát és ordókat osztogatott. Jadlowkernek is jutott a felső kegyből, a császár kamaranékesse nevezte ki.

(*) **A filharmónia reformja.** A Filharmóniai Társaság ez ideig rendes közgyűlésén elhatározta, hogy tíz héreletes hangversenyt rendez a Vigadóban, vendégitatók vezetésével. A tárgyalásokat már megkezdették Kerner István, Weingartner Félix, Nicksch Artur, Walter Brunó, Toscanini, Lichtenberg Emil és még többekkel. Miután dr. Bezerédi Viktor államtitkár megválasztották tiszteletbeli tagul, megajánlották a jövő három éves ciklusra az új válaszokat. Elnökök: dr. gróf Bánffy Miklós, alelnökök: Faludy Károly, titkár: Willmouth Bódog, pénztáros: Seifert Róbert, ellenőr: Trebuss Pál, gazda: Moshammer Román, könyvtáros: Barta Károly, próbaellenőr: Jaulus Béla, választmányi tagok: Deutsch Sándor, Kleincse Rezső, Sabathiel Rezső. Számvizsgáló bizottság: Novacek Károly, Szabó Ferencz, Zimmermann Károly lettek.

(*) **Betiltott Hauptman-darab.** Gerhardt Hauptman darabját, mely a boroszlói színházban került színre a szabadságharcok százéves évfordulója alkalmával és amelyet a konzervatívok kivánságára be is tiltottak, sok vitára ad alkalmat. Nem igaz, hogy a császár elítélőleg nyilatkozott volna a darabról, ellenben tény, hogy a trónörökös kijelentette, hogy lemond a védnökségről, ha a darab színre fog kerülni. A betiltásnak ez volt a valódi oka s a darab mely Napoleont dicsőíti, ezért került le a műsorról.

(*) **A debreczeni színház.** Beöthy László, a Király Színház és a Magyar Színház igazgatója — mint megírta — visszalépett a debreczeni színház bérletéről. Beöthy tudniillik táviratban értesítette Kovács József debreczeni polgármestert, hogy a Debreczen város közgyűlésének újabb határozatait, a már megkötött szerződésre vonatkozólag, nem veszi tudomásul. Beöthy visszavonulásának ezek szerint az az oka, hogy a szerződést, mely közte és a tanács között köttetett, már a közgyűlést megelőzőleg aláírták a szerződő felek és így a közgyűlés utólag akart azon változtatásokat eszközölni. A debreczeni színház igazgatósága így megüresedvén, hamarosan egész sereg pályázó fog jelentkezni. Köztük hír szerint a legtöbb kilátása van Komjáthy János volt kassai színház igazgatójának. Pályáznia fog még Palágyi Lajos, a miskolci direktor is, sokan vannak azonban, akiknek az a szándékuk, hogy a társulat vezetését ideiglenesen egy esztendőre Irmai Bélára, a színház volt helyettes-igazgatójára bízzák.

(*) **A Steindl-Czéh nyári összejövetele.** A Steindl-Czéh hazai művészetét pártoló egyesület Alpár Ignác elnöklete alatt elhatározta, hogy rendes összejöveteleit a nyár folyamán is megtartja. Az összejövetel minden csütörtökön este az Országos Kaszinó külön helyiségében lesz, ahonnan a résztvevők a hivatalos ügyek elintézése után kirándulnak a szabadba. Az első összejövetel június 19-én, csütörtökön este nyolcz órakor lesz.

(*) **Színházak hírei.** A Népeperában csütörtökön este jubiláris előadás lesz, huszonötödiké játszószék az attrakciókban, látványosságokban és tréfákban szinte pártlanul gazdag revüt, a Gyerünk csak!-ot.

A Vígyszínházban holnapután, pénteken, felfrissítik az Örnagy urat, Kéroul és Barré híres bohózatát, amelynek czimzerepét Hegedüs Gyula játszza. A vídám cselekmény hősnőjét, Varsányi Irén játszza. A reprizen is elénekli a Rózsabimbó és a méh román-czát, amelyet a premieren kreált. Holnap, csütörtökön, a Nem szabad! Kéroul és Barré bohózata kerül színre.

A Budai Nyári Színházban holnap, csütörtökön, lesz a bemutató előadása Hajó Sándor Lakájok című eredeti vígjátékának. A vígjátékot Krecsányi igazgató rendezi, főbb szerepeit Fodor Ella, Greguss Margit, Kertész, Ternyei, Czákó, Kövesi és Szigeti játszzák.

FŐVÁROS

A munkapárti klikkek — Vázsonyi ellen

— Botrányba fult közgyűlés —

— Sajtó tudósítónktól. —

Budapest, június 18.

Az emlékezetes pénteki közgyűlés óta. — amikor is Vázsonyinak Bárczy személye iránti ragaszkodásából elmaradt az erőpróba a közgyűlésnek Vázsonyhoz tartozó pártja és a munkapárt hívei között — elártható volt, hogy a két párt közötti összeütközés már a közel jövőben elkerülhetlenné válik. Vázsonyi Vilmosról feltehető volt, hogy a legelső kínálkozó alkalmat meg fogja ragadni, hogy a maga többségét a közgyűlésen demonstrálja, viszont azt is tudta mindenki, hogy a közgyűlésnek a munkapárthoz tartozó tagjai erősen szervezkednek, hogy Vázsonyinak hatalmát megröve, a kormányhü klikkek uralmát állítsák vissza a törvényhatósági bizottságban.

Péntek óta ma volt a törvényhatósági bizottságnak első közgyűlése, melyen nyilvánvalóvá lett a munkapártiak célja és törekvése. Az V. kerületiek és a hírhedt VII. kerületiek — kiket mind egy szálig berendeltek a mai közgyűlésre — koncentrált támadást intéztek Vázsonyi ellen egy látszólag nem politikai kérdésben: a Kossuth Lajos-utcai villamos kérdésében, melyben tulajdonképpen ők is egyetértettek Vázsonyi Vilmossal. Csak egy elenyésző kis gárda — csodálatosképpen néhány Kossuth Lajos-utcai kereskedő — ellenezte a vonal megvalósítását, míg a nagy többség igen természetesen azt szükségesnek tartotta már csak a Lánchid közeli elzárására való tekintettel is. A különbség Vázsonyi és az V. és VII. kerületiek között abban nyilvánult meg, hogy míg ez utóbbiak minden fentartás nélkül kívánták a Kossuth Lajos-utcai elsőrendű lukratív vonalat inquam koncként a közúti vasut részére átengedni, addig Vázsonyi azt az igen helyes álláspontot foglalta el, hogy e vonal engedélyezéséhez csak kellő rekompenzáció mellett hajlandó hozzájárulni. Azt kívánta Vázsonyi, hogy az engedményes társaság köteleztessék a földalatti vasúti hálózat kibővítésére és fejlesztésére. És a hosszú vitában, mely e kérdés körül felmerült, felszóllt Bárczy István polgármester is, akit változó szeszélye ma a Vázsonyi ellen hadakozó V. és VII. kerületiek karjába döntött — mindenképp nagy meglepetésére.

Bárczy taktikátlan és ügyetlen felszólalásával mintegy lovat adott a fenegyerekeskedő VII. kerületiek alá. Különösen a VII. kerületiek kaptak vérszemét és olyan botrányos jeleneteket inszenáltak, amilyeneket a közgyűlési terem falai még alig láttak. — A nagy tumultusban Heltai főpolgármester két ízben is felfüggesztette a közgyűlést, de amikor a hősök VII. kerületiek, élükön Benedek Dezsővel, Frisch Bernczal, Klein Gyulával, Berger Rezsővel és Elek Bernáttal csak nem akartak megszédülni, a főpolgármester kénytelen volt a közgyűlést holnap délutánra elnapolni.

A félbemaradt, de nagyon érdekes közgyűlésről alábbi részletes tudósítást adjuk:

A német császár üdvözlése

A törvényhatósági bizottság ma délután dr. Heltai Ferencz főpolgármester elnöklésével közgyűlést tartott, amelyen betöltötték az üresedésben lévő hat tisztviselői állást.

Az ülés megnyitása után az elnök főpolgármester igen meleg hangú beszédben emlékezett meg II. Vilmos német császár huszonöt éves uralkodói jubileumáról, majd a közgyűlés hozzájárult az elnöknek ahhoz az indítványhoz, hogy ez a hódolat megfelelő módon a német császárral közöltesse. Hozzájárult továbbá ahhoz, hogy Berlin székesfőváros képviselői és közönségét az uralkodói jubileum alkalmából Budapest székesfőváros rokon-szenvéreől biztosítsa.

A közraktárak kibővítése

A napirend első pontja a tanácsnak a közraktárak kibővítése ügyében készített előterjesztése volt, amelyhez Forbáth Imre szólott hozzá. Elsősorban a közraktári főszerződést tárgyalta. Mint ideiglenes kiegészítő eszközt az előterjesztést elfogad-

ja, de végleges szanalást csak úgy tart lehetségesnek, ha kiépítik a már régóta sürgetett kereskedelmi kikötőt. Forbáth a budapesti kikötő létesítését városi feladatnak tartja és ebben az irányban indítványt is terjeszt a közgyűlés elé.

Herzfeld Frigyes védelmébe vette a raktárakat bérlő bankot, amely mindenkor kielégítette a kereskedők igényeit. Arra kérte a főpolgármestert, járjon közbe, hogy a vasútépítés költségeit a kormány vállalja magára.

A közgyűlés az előterjesztést és Forbáth indítványát elfogadta.

A Kossuth Lajos-utcai villamos

Nagyobb vitára szolgáltatott okot a tanácsnak a Lánchid elzárásával kapcsolatos intézkedése ügyében készített előterjesztést. A tanács az Erzsébet-hidon villamos vasut vezetését, továbbá a Kossuth Lajos-utczában felszinen villamos vasut építését kívánja, azonkívül az autobusz-forgalom életbe léptetését. A közlekedési bizottság a tanácsal szemben a Kossuth Lajos-utcai vonalvezetést elejtette, a tanács azonban fentartotta eredeti álláspontját.

Holzer Sándor a Kossuth Lajos-utca százhusz kereskedője nevében (?) tiltakozott a Kossuth Lajos-utcai villamos ellen és indítványt is tett ilyen értelemben.

Földváry Imre csodálkozik, hogy akadt Kossuth Lajos-utcai kereskedő, aki ellenezni meri ezt a villamos. A közlekedés égető kérdését csakis ennek a vonalnak a gyors létesítésével lehet megoldani, azért elfogadja a tanács javaslatát.

Dr. Szébeny Antal ellenzi a Kossuth Lajos-utcai felszinen vezetendő vasutat és a földalatti vezetését várja a kérdés megoldását.

Dr. Kollár Lajos a Kossuth Lajos-utcai felszinen vezetendő vonalat helyesnek és jónak tartja, nemcsak a közönség, hanem a kereskedők szempontjából is.

Dr. Hecht Ernő elfogadja a tanács előterjesztését.

Kiss Jenő javasolja, hogy a tanács gondoskodjék személyszállító sodronykötélpálya létesítéséről a Lánchid mellett a hid elzárásának ideje alatt.

Dár Leó indítványozza, utasítsa a közgyűlés a tanácsot annak a kérdésnek a megvizsgálására, nem lehet-e a Lánchidon az elzárás után a villamos vasutat átvezetni.

Vázsonyi Vilmos szólott ezután a kérdéshez. Helyes közlekedési politikát nem lehet olyaténképpen csinálni, hogy a Lánchid elzárásának czime alatt oda nem tartozó kérdések is nagy gyorsasággal és kellő megfontolás nélkül idehozassanak. A Lánchid elzárásának szempontjából csak annyit hajlandó letárgyalni, ami oda tartozik. A Lánchid elzárása szempontjából jelenlétképpen javítanak, ha meg lesz az autobusz. Ami a Kossuth Lajos-utcai villamos vasut kérdését illeti, — úgymond Vázsonyi — mindannyian tudjuk, hogy Budapest közlekedése bizonyos utvonalakon katasztrófális túllerheltségű. Elsősorban ilyen túllerheltségben szenved a Rákóczi-ut. Ha azt akarjuk, hogy a Kossuth Lajos-utcai villamos felszinen vezetésű, gondoskodni kell arról, hogy a Rákóczi-ut-i forgalom levezetésű. A Kossuth Lajos-utcai vonal felszinen való engedélyezése ne szolgáltatson ürügyet vagy alkalmat arra, hogy elődátassék az, amit Budapest közlekedése szempontjából élelérdeknek tartok, a most jatkéberül szolgáló földalatti villamos vasut meghosszabbítását és körvasúttá fejlesztését a VI. és VII. kerület külső részén felszinen vezetett gyorsvasut alakításában. A belső forgalom tehermentesítése másképp, mint földalatti közlekedéssel lehetetlen. Tisztán ebből a szempontból tárgyalom a Kossuth Lajos-utcai villamos kérdését, hogy az itt felszinen vezetendő vasut equike azoknak az utolsó leavereknek, amelyek alkalmazhatók arra vonatkozólag, hogy a földalatti vasut már megakadt kérdése ismét előre haladjon. (Taps.)

Javasolja a közgyűlésnek, hogy a közlekedésügyi bizottság javaslatához még hozzátegyék azt, hogy ugyanezen alkalommal tárgyalható a Kossuth Lajos-utca felszinen vezetendő villamos vasut közlekedés kérdése is, mindig tekintettel arra, hogy ez a kérdés is arra használtassék fel, hogy a földalatti vasut hálózatának kibővítése biztosítottassék. Kérjük egyúttal a tanácsot, hogy a városi villamos vasut programjának letárgyalását vigye végre a felelmenyekhez.

Vázsonyi Vilmos beszéde után a bizottsági tagok szavazni kívántak, azonban felállt Glücksthal Samu és beszélni akart, amit a bizottsági tagok egy része zajos „eláll” kiáltással fogadott, úgy, hogy a főpolgármester kénytelen volt az ülést tíz perczre felfüggeszteni.

Bározy vihart vet

A szünet után dr. Bárczy polgármester szólalt fel. Nem azért szól — mondotta, — hogy befolyásolja a bizottsági tagokat, mert a tapasztalás azt mutatja, hogy a vasúti kérdésekben a közgyűlés nem kapacitálható és a bizottsági tagok kerületiek szerint már megállapodott állásponttal jönnek a közgyűlésre. Ebben a kérdésben részben nem ért egyet Vázsonyi Vilmossal. A javaslat szerint nincs másról szó, mint a tanácsot felhívják, hogy a Kos-

lehetséges.
kereske-
lő létesíté-
z irányban
raktárakat
te a keres-
estert, jár-
a kormány
báth indit-

villamos
tanácsnak
intézkedés
s az Erzsé-
bá a Kos-
csat épít-
z-forgalom
a tanács-
nalvezetést
edeti állás-

a százhusz
Kossuth La-
tett ilyen

akadt Kos-
ni meri ez
csakis en-
het megol-

Lajos-ut-
dalatti ve-

utcai fel-
nak tartja,
dők szem-

előterjesz-

ondoskod-
tésítéséről
deje alatt.
öngyűlés a
zsgálására,
án a villa-

kérdéshez.
olyaténké-
nak czime
gvorsaság-
ssanak. A
ak annvit
Lánczhid
javítanak.
Lajos-ut-
mond Vá-
apest köz-
ófalás tul-
zben szen-
a Kossuth
k. gondos-
gatom le-
felszimen
vet vagy
nit Buda-
knek tar-
villamos
eítésését
nen veze-
m teher-
lekedéssel
árgyalom
hogy az
oknak az
atók arra
már meg-
.)
zlekedés-
gyék azt,
a Kossuth
os vasuti
rra, hogy
m a föld-
stítassék:
villamos
végre a

suth Lajos-utcai vasut kérdésével is foglalkozzék és nem arról van szó, hogy a közutnak vagy bárki másnak oda dobják a Kossuth Lajos-utcai vasutat. Meggyőződése az, hogy a Kossuth Lajos-utcai vonal kiküszöbölje azoknak a nehézségeknek egy részét, amelyek ma a forgalomban fennállnak. Az a nézete, hogy a Kossuth Lajos-utczában az utca-szintben való vezetés szükséges. Egvetért abban, hogy nem minden ellenérték nélkül kell ezt a kérdést megoldani és ezek között elsősorban a földalatti villamos vasut kiépítése szerepel. A földalatti vasut azonban nem helyettesítheti a földfeletti vasutakat, mert a földalattiak, amint Vázsonyi Vilmos megjegyezte, a perifériákra közvetítik a gyors forgalmat. Kéri a tanács javaslatának elfogadását. (Eljenzés. Felkiáltások: Szavazzunk! Szavazzunk!)

Megint Glücksthal

E felkiáltások ellenére felemelkedik helyéből dr. Glücksthal Samu, akit nagy zajjal fogadnak. Nagynehezen végre mégis szóhoz jut. Azzal kezdi beszédét, hogy csak egy nűanszban tér el Vázsonyi Vilmostól és ez az, hogy ezt az alkalmat nem szabad felhasználni arra, hogy a nagy közlekedési programot tárgyalják le. A közlekedési politika nálunk egyáltalában megakadt. Talán azért, mert a két vasutnak ellentétes érdekei vannak, vagy pedig közel van a szerződések lejáratára, vagy esetleg azért, mert a városi vasut részvényeit megvette a főváros. Tény azonban, hogy sürgős szükséglet képező új vonalakat nem építenek meg. A Kossuth Lajos-utcai vonal megépítését feltétlenül be kell kapcsolni a közlekedési vállalatok programjába. Ha a közgyűlés a tanács kezét megköti . . .

Wilhelm Adolf: Hiszen egy véleményen vagyunk!

Vázsonyi Vilmos: Dehogy vagyunk egy véleményen, dehogy vagyunk! (Nagy zaj.)

Glücksthal Samu: Nem tudom, hogy a tuloldalra ülő urnak a felszólalásban mi fáj.

Rácz Dezső folyton közbeszól, mire az elnök rendreutasítja.

Gelléri Mór már vagy tizszer kiáltja: Már fél nyolcz!

Heltai elnök: Gelléri urat rendreutasítom! (Derűtlenség.)

Glücksthal Samu: Nem akarja megkötni a tanács kezét . . .

Vázsonyi Vilmos megint közbeszól:

— Ha így imádják a tanácsot, átadjuk önöknek.

Glücksthal Samu: A tanács javaslata alkalmat ad arra, hogy a közlekedési politika helyes mederbe tereltessek. Ezért proponálom, méltóztassék a tanács javaslatát elfogadni.

Pető Sándor állott fel ezután, mire óriási zaj támadt. Szólni akart, de hosszantartó, élénk eláll és szavazzunk kiáltásokkal fogadta az ellenpárt. Pető erre leült, mire Benedek Dezső állt fel, de őt is óriási zajjal, még erősebben lehurrogták. Pető Sándor látva, hogy Benedek felállt, újból felemelkedik és kijelenti, hogy csak akkor nem beszél, ha a többi feliratkozott szónok sem beszél.

Benedek Dezső: En fogok beszélni!

A ferencvárosiak (kórusban): Soha!

Felfüggesztés, elnapolás

Pető Sándor: Ha Benedek nem áll el, akkor én is beszélek.

Az elnök végre is, amikor nagynehezen rendet teremtett, az elnöki székből kijelenti, hogy amennyiben a többiek elállnak a szótól, ő sem beszél.

Benedek erre nem hajlandó. Erre óriási lármát kelt, mire az elnök az ülést öt perczele felfüggeszti.

A szünet után az elnök óriási zajban és lármában nyitja meg az ülést. Benedek a szünet alatt eltávozott, mire az elnök figyelmezteti Petőt, hogy neki sincs felszólalásra joga. Többben azonban újra feliratkoztak, mire Pető ismét felállt, beszélni akart, de az erzsébetvárosiak nem engedik szóhoz jutni. A folytonos és nagy zajban az elnök végre harsány hangon kijelenti, hogy ilyen lármában tárgyalni nem lehet s ezért az ügyrendben biztosított elnöki jogánál fogva a tárgyalást holnap, csütörtökön, délután négy óráig elnapolja.

Az ülés ezzel véget ért.

Elfelhagyták a főváros kölesonét. Ma érkezett le a belügyminiszter leirata, amelyvel a főváros legutóbbi 60 millió függő kölesonét jóváhagyja. A jóváhagyást kimondó leiratában a belügyminiszter felhívja azonban a székesfőváros közönségét, hogy legyen minél több részletes jelentést arról, hogy több városban és adatszában a 270 millióval előirányzott beszállási program, mely részletei és miiv fedezet terhére vannak eddig már tényleg megvalósítva, melyek vannak folyamatba és melyek várnak már ebben az évben halaszthatatlan végrehvitelre.

Az állatkert szervezése és jövő évi költségvetése. A városgazdai ügyosztály az állat- és növénykert szervezéséről szabályrendelet tervezetét készítette, melyet legutóbbi ülésén tárgyalta a tanácsbizottság. A tanács most szintén hozzá-

járult a szabályrendelet-tervezethez és elhatározta, hogy azt pártolólág terjeszti a közgyűlés elé. Ebben az ülésben foglalkozott a tanács azzal a jelentéssel, amelyet az állat- és növénykert igazgatósága az ügyosztály és az állatkerti bizottság az állat- és növénykert 1912. évi működéséről és számadásairól készített. A tanács a jelentést tudomásul vette és az ebben foglalt javaslatokhoz hozzájárult. Együttal megállapított az állat- és növénykert 1913. évi költségvetését.

(A Gellért-gyógyfürdő. A Gellért-gyógyfürdő építési végrehajtó-bizottság dr. Kemény Géza tanácsjegyző elnöklésével ülést tartott, amelyen felbontották azokat az ajánlatokat, amelyek a gyógyfürdő-épület asztalos-, lakatos-, mázoló-munkáira és villámhárító-berendezéseire beérkeztek. Az ajánlatokat felülvizsgálat és átszámítás céljából kiadták a művezetőségnek.)

(A jogügyi bizottság ülése. A jogügyi bizottság pénteken, e hónap 20-án, délelőtt ülést tart, amelyen tárgyalni fogja az elnöki ügyosztálynak a községi utbaigazító hivatal szervezése tárgyában készített előterjesztését. Ugytnezen az ülésen tárgyalás alá kerül a volt fővárosi alkalmazottak és hozzátartozóinak segélyezéséről alkotandó szabályrendelet is.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

A frankfurti pilóták botránja. Vilmos császár jubileuma alkalmával a frankfurti pilótiskola növendékei látványos repülést terveztek vasárnap délutánra. A verseny programja szerint husz növendék-pilótának kellett volna felszállnia. A kíváncsi tömeg — körülbelül nyolcezer ember — már a délutáni órákban megszállta a repülőteret. Délután három óra volt, midőn kivonták a hangárból a repülőgépeket és előkészítették az indulásra. A közönség legnagyobb csalódására azonban egyetlen egy növendék-pilóta sem mert levegőbe emelkedni, holott pompás idő volt és a gépek is kitűnő állapotban voltak. A közönség még várt türelmesen egy-két óráig, később azonban megrohanta a rendezőség tagjait és pénzt követelte vissza.

— Csak! Gazemberek! — kiáltották az emberek.

— Ilyen dolog csakis Németországban történhetik!

— Ezek is pilóták, még gurulni se tudnak!

Mások a hangárokat rohanták meg. Végre is a rendőrség vetett véget a botránynak.

TANÜGY

Tanítók gyűlése. Ma délután tartotta meg a Budapesti Hivatalos Tanítóegyesület rendkívüli közgyűlését Kemény Simon elnöklésével, amelyen a Tanítók Országos Szövetségébe küldendő képviselőket választották meg. Amikor Hada József a választás eredményét bejelentette, Ziqánu Zoltán szólalt fel és kifogásolta azt a körülményt, hogy a fél ötkor megkezdett választást már egynegyed hatkor lezárták és így sokan voltak, akik nem szavazhattak. Ezt maga Hada József is elismerte és mikor az elnök feltette a kérdést, hogy tudomásul veszi-e a közgyűlés a választást, a jelenvolt tanítók nagy többsége tiltakozott a választás érvényessége ellen és azt megismételni kívánta.

Siketnémák felvétele. A siketnémák hevesvármegyei áll. segélyezett intézetébe a jövő iskolai évre több növendéket vesznek fel. A felvétel iránti kérvények június hó végéig betérjesztendők. Bővebb felvilágosítást az intézet igazgatósága (Eger, Káptalan-utca 29. sz.) ad.

Felvétel diák-otthonba. A Dmke makói diák-otthonába az 1913—14. iskolai évre 160 gimnáziumi, esetleg elemi iskolai tanuló vétetik fel. Részleges prospektussal kívánatra készséggel szolgál a diák-otthon igazgatósága Makón.

Évzáró vizgák a kávéások inasiskolájában. A budapesti kávéipartársulat által létesített szakirányú tanonciskolában ma tartották meg az első évzáró vizgákat. A vizgákon Weinrubler Ignác ipartársulati elnök elnökölt, az ipartársulat és a budapesti kávésszövetség tagjai és számos kávéházi főpinczér vettek részt. A szakiskola első évfolyamát két osztályban a lefolyt tanévben 74 kávéstanonc látogatta, akik közül többen a vizsgatárgyakban, különösen a számtanban és földrajzban, a francia és német nyelven meglepő késztséget és jártasságot tanúsítottak. Ezután következett Ullsch György kávéstanoncz ünnepélyes felszabadtása, akihez Mészáros Győző intézett szívhöz szóló beszédet, átadván neki az ipartársulat felszabadtó oklevelét.

KÖZIGAZGATÁS

Félmunka

Budapest, június 18.

A miniszterelnök programjában eléggé behatóan foglalkozott a közigazgatás reformjának kérdésével. Azt, hogy e tekintetben nincs elődjével egy véleményen, az első pillanatban meg lehetett állapítani, mert míg elődje a közigazgatás reformjának alapvető munkáit a községi közigazgatásnál akarta kezdeni, addig a jelenlegi miniszterelnök a községi közigazgatás reformjáról — a megoldás nehéz és komplikált volta miatt — csak mint a távolabbi jövő feladatáról beszél.

A reformtervekkel ez időszerint nem foglalkozunk, mert azoknak irányát és méreteit nem ismerjük s e tekintetben álláspontunkat akkor fogjuk körvonalazni, ha annak alapelvei ismeretessé válnak.

Ezuttal a miniszterelnöknek csak azon kijelentéseire térhetünk vissza, amelyek a községi közigazgatás munkásainak anvgai helyzetével kapcsolatosan tételtek.

A miniszterelnök azt mondta, hogy a jegyzői kar jogos kívánságai teljes egészükben csak a községi közigazgatás általános reformjának keretében lesznek valósíthatók, javadalmukat illetőleg azonban már az 1914. évi állami költségvetésben történik bizonyos gondoskodás.

Vagyis ebből a kijelentésből azt lehet és kell következtetni, hogy a reformok bekövetkezésének időpontja még meg sem határozható és éppen ezen okból, hogy a községi közigazgatás munkásainak anvgai helyzetük javításáért folyó küzdelmeik leszereltesenek: az 1914. évi költségvetés az alamizna morzsáit hullatja közéjük.

Teljesen ismerjük az ilyen és hasonló kijelentések értékét, tudjuk, mit jelent az, hogy „a jövő évi költségvetésben gondoskodás történik“. Ez azt jelenti, hogy a beérkezett adatok alapján megállapítják az egyes jegyzőségek jövedelmét, belekombinálva ezekbe a jövedelmekbe a magánmunkáltozókból várható jövedelmeket is, s azoknak a jegyzőknek, akiknek a megállapítandó minimumon alul esik összesített átlagos jövedelmük, adnak egy-két száz korona fizetékiegészítést.

A jegyzői kar küzdelme nem ilyen fizetésrendezés elérésére irányult, de sohasem valósították meg azok a reformok, amelyek keretében a sérelmek eloszlására szolgáló intézkedések ígérte tételtek. Tudatában vagyunk, hogy ezeknek a sérelmeknek eloszlása teljesen és gyökeresen csak mélyreható szervezeti reformokkal kapcsolatban történhetik meg s mert ezt tudjuk, követelnünk kell azoknak a sérelmeknek azonnali kiküszöbölését, amelyek a reformoktól függetlenül, teljesen önállóan elmulthatók.

Ebben az irányban is hallottunk már először kötelező ígéretek, de sohasem valósították meg azok a reformok, amelyek keretében a sérelmek eloszlására szolgáló intézkedések ígérte tételtek. Tudatában vagyunk, hogy ezeknek a sérelmeknek eloszlása teljesen és gyökeresen csak mélyreható szervezeti reformokkal kapcsolatban történhetik meg s mert ezt tudjuk, követelnünk kell azoknak a sérelmeknek azonnali kiküszöbölését, amelyek a reformoktól függetlenül, teljesen önállóan elmulthatók.

Ezek a sérelmek az anvgai ellátás terén forognak fenn.

A vármegyei, a városi tisztviselők fizetésrendezése élő bizonyossága annak, hogy a tisztviselők javadalmának kérdése nincs konnexióban semmi-

féle szerkezeti és szervezeti reformokkal, mert amidőn most egy éve a vármegyék és városok tisztikarának anyagi helyzete kielégítő módon rendeztetett, még szó sem volt a közigazgatás reformjáról, de az kétségtelen, hogy e reformok időpontjától nagyobb időbeli távolság választott el bennünket, mint ma elválaszt.

A jegyzői kar fizetésrendezéséhez szükséges adatok összegyűjtettek, nincs tehát semmi elfogadható oka annak, hogy a fizetésrendezés, mist a reformok elseje, végrehajlassék. De nem provizórikus módon, nem létminimum emelésével, hanem véglegesen, úgy, hogy a nagy reformok idején ezzel a kérdéssel foglalkozni sem kelljen.

A miniszterelnök ne a dodonai jósda szerepét vállalja magára s ne adjon fel rébuszokat az éhező, a nyomor által megfélemlített, békóba vert községi közigazgatási munkásoknak, rejtelmes, homályos kijelentésekben, hanem mondja meg, milyen lesz az a fizetésrendezés, amelyet 1914. évre ígér.

Mondja meg, mi a szándéka, a toldozás-foldozás politikáját akarja-e úzni, vagy radikálisan segít az évtizedek során felgyülemlett nyomorúságon?

Mi előre megmondhatjuk, hogy a jegyzői kar csak a fizetési osztályokba való sorozást fogadja, fogadhatja el a fizetésrendezés megelégedést keltő formájaként, minden egyéb mód csak félmunka, ami nem szüntetheti meg a jegyzői kar küzdelmeit, nem kelthet megnyugvást.

Ma már meg van állapítva egyes jegyzőségek átlagos jövedelme, hiszen még a miniszterelnök elődje kijelentette, hogy a beérkezett adatok feldolgozása befejezés előtt áll.

Kevés tehát az, amit a kormánynak most már tennie kell.

Egyszerűen megállapítja, hogy a jegyzők, segédjegyzők mely fizetési osztályokba soroztatnak, megállapítja a begyűjtött adatokból azok mai fizetését, ezt hogy fizetését, hangsúlyozni kívánjuk, mert semmi esetre sem nyugodhatnánk bele abba, hogy a magánmunkálatok jövedelme számbavé-
tessék, megállapítja — az adatok erre is teljes utbaigazítást adnak — az egyes jegyzők szolgálati idejét s egy három szakasos törvénnyel elintézteti a parlamentben véglegesen, kielégítő módon a jegyzői kar fizetésrendezését, az állampénztár fizetvén azt a differenciát, ami a mai tényleges fizetés és ami az osztályba való sorozás utáni fizetés között jelentkezik.

Ez a fizetésrendezés, de egy-két száz koronát odavetni azoknak, akik évek óta küzdenek a nyomorúság sorvasztó karjaiban, akiket fojtogat a szakadatlan nélkülözések ölelése: csak alamiznaforrás, ami nem méltó cselekedet az országhoz s aminek elfogadása, amibe való belenyugvás, nem méltó a jegyzői karhoz.

Nekünk mindenkor az volt álláspontunk, hogy a jegyzői kar fizetését a közigazgatási reformok bevétele nélkül véglegesen rendezni kell, err eaz álláspontra helyezkedett a jegyzői kar is úgy a kongresszuson, mint azóta történt testületi megnyilatkozások alkalmával. Ova intjük a jegyzői kart, hogy erről az álláspontjáról le ne térjen, ígéretük hatása alatt küzdelmeit ne szüntesse be, mert az elmúlt évek szomorú tapasztalatai bizonyítják, hogy a sokszor megismételt ígéretük után ma is minden úgy van, mint régen volt.

Új tisztí orvosok. Az 1913. évi május 13—18-ig Budapesten megtartott tisztí orvosi vizsgákon a következő orvosok képesítették: *Balassa* Árpád munkás bizt. pénztári orvos, Szinobány, *Barabás* Zoltán klinikai gyakornok, Budapest, *un* Lipót körorvos, Dévény, *Berente* István klinikai gyakornok, Budapest, *Bickel* András klinikai gyakornok, Budapest, *Diszberger* Jakab körhízi orvos, Budapest, *Glück* Sándor bábaképezdei tanársegéd, Szombathely, *Goschy* Ferencz keresk. körhízi szaksegéd, Budapest, *Gruber* Aladár körorvos, Nyitraegerszeg, *Győri* Géza bányarvos, Vihnye, *Hajnal* József gyakorló orvos, Békés, *Henszelmann* Aladár klinikai gyakornok, Budapest, *Horváth* József országgyűlési képviselő, Budapest, *Kákonyi* Gyula bányarvos, Nyitrabánya, *Kiss* Gyula gyakorló orvos, Debreczen, *Klein* Ödön körorvos, Kőrmöczbánya, *Koch* Arnold városi t. orvos, Magyarakanizsa, *Korányi* Barna közkörhízi orvos, Arad, *Krevenka* Miklós klinikai gyakor-

nok, Budapest, *Lencsi* János kör- és helyettes járásorvos, Nagyszalonta, *Naqy* Lajos körhízi t. orvos, Gyula, *Német* Károly körorvos, Csősztelek, *Neuwarth* Lajos gyakorló orvos, Sajószentpéter, *Paál* Gyula körorvos, Felsőbalog, *Paizs* Pál körhízi t. orvos, Budapest, *Pallay* Sándor m. kir. államasvasuti fitkár, Budapest, *Pártos* Zoltán gyakorló orvos, Szeged, *Rajnai* Béla poliklinikai tanársegéd, Budapest, *Reisz* Elek klinikai gyakornok, Budapest, *Rohoska* Zoltán gyakorló orvos, Budapest, *Soltész* Vilmos gyakorló orvos, Budapest, *Steer* Sándor főorvos, Erdősokonya, *Stodola* Iván gyakorló orvos, Budapest, *Tamássy* Géza klinikai gyakornok, Budapest, *Tóth* Pál gyakorló orvos, Szarvas, *Weisz* Géza helyettes járási orvos, Ratkó.

EGYESÜLETEK

(—) **Az állami honvédmehház** felügyelőbizottsága ma délelőtt hivatalos helviségében *Balogh* Sándor dr. udvari tanácsos elnöklésével ülést tartott. *Balogh* Sándor dr. elnöki megnyitójában jelentést tett a bizottság egyik legrégebbi tagjának, *Lakatos* Miklós volt orsz. képviselőnek elhunytáról, kinek a honvédmeház érdekében és a közélet terén kifejtett érdemeit ismertette. Az elnök javaslatára az elhunyt helyébe felügyelőbizottsági taggá *Schweidel* Albert 1848—49-iki huszárszázados, nyugalmazott gazdasági igazgatót, a vértanu *Schweidel* József tábornok fiát terjesztik fel a honvédelmi miniszterhez. Ugyszintén megemlékezett elnök *Budskuthy* Sándor kamarás, honvédezered, menházparancsnok elhunytáról is.

TÖRVÉNYSZÉK

§ **Visszafelé elszült sajtóper.** *Bolqár* Lajos, az Aradi Közlöny szerkesztője két év előtt cikket irt lapjában az Araddal szomszédos Ypsilanti herczeg-féle birtok eladásáról. A birtok akkori jószágkormányzója, a cseh származású *Prokopp* Gyula nem akarta, hogy a községnek jusson a föld. A földművelésügyi miniszter intervencziójára azonban mégis Kevermes kapta meg a birtokot. *Bolqár* Lajos az erről szóló cikkben megírta azt is, hogy *Prokopp* rosszul bánt a néppel és kiuzsorázta őket. A már nyugalomban levő jószágkormányzó sajtóper indított *Bolqár* ellen, de a tegnap megtartott tárgyaláson a szerkesztő beigazolta cikke adatait, mire a bíróság *Bolqárt* fölmentette.

§ **A harcias rendőr.** *Kovács* Károly közuli villamos kocsivezető a múlt év február 21-én éjjel az Átlós-ut 56. szám alatti vendéglőben rendezett táncmulatságon széles jókedvében botránvosan viselte magát, úgy, hogy a rendezőség el akarta távolítani. A kalauz azonban nem ment, mire előhívták *Berek* István rendőrt. *Berek* István rendőr *Mesterházi* József nevű kollégájával nyalábra kapták a kocsivezetőt s kivitték a táncteremből. Mivel azonban *Kovács* Károly rugdalózott, *Berek* István egy néhány pofonnal intette nyugalomra. Ma tárgyalta a büntető törvényszék a hivatali hatalommal való visszaélés miatt megvádolt rendőr bűnügyét. A bíróság *Berek* István rendőrt 100 korona pénzbüntetésre ítélte.

§ **A primadonna betörője.** Aradról jelentik: Még ez év februárjában *Diósi* Nusi aradi primadonna százezer korona értékű ékszerét ellopta *Molnár* Kálmán, akit hosszas kutatás után Budapesten elfogtak s az ékszerek megkerültek. A törvényszék ma tárgyalta az ügyet és *Molnárt* három évi börtönrre ítélte.

§ **A fiumei vasúti katasztrófa.** Fiuméből jelentik, hogy az április 7-iki tounji vasúti katasztrófa okozóinak, *Tumbász* Jenőnek és *Visnjics* Iliának ügyében a főtárgyalást június 23-ára tűzte ki az agulini törvényszék. *Tumbász* védője kérte a vizsgálati fogságban lévő védenének szabadlábra helyezését. A törvényszék a beteg vádlottat 10.000 korona óvadék mellett szabadlábra helyezi. *Tumbász* azonban vagyontalan és így továbbra is fogságban marad.

§ **Suffragettek a bíróság előtt.** A londoni törvényszék tegnap hozta meg ítéletét azoknak a suffragetteknek az ügyében, akik izgatás, bombavetés, gyújtogatás és rombolás miatt kerültek a vádlottak padjára. A vádirat gonoszindulatú rombolásokra való felbujtásról szól. Az egyesület hat vezető tisztviselőjén kívül *Clayton* vegyész is vád alá került, akinek a „Womens social and political Union”-nal folytatott levelezését megalálták az

egyesületben tartott házkutatás alkalmával. A levelezésekből kiderült, hogy a suffragettek által a legutóbbi időben elkövetett merényleteknek legnagyobb részét *Clayton* kezdeményezte. *Clayton* egybekel is tanácsolt a suffragetteknek, így például, hogy a színházakban bűzbombákat vessenek, továbbá, hogy egyik vagy másik minisztert fogják el és azt addig tartásuk elrejtve, míg ügyükben kedvező fordulat nem következik be stb. Az esküdt-bíróság az összes vádlottakat bűnösöknek találta. Ez a mozgalom nem a nemek harca, amint azt a suffragettek állítják, — mondá *Phillimore* bíró, — ez sokkal inkább harca egyes nőknek a nők összességével és a gyermekekkel szemben, valamint egyes férfiaknak az összes férfiak ellenében. *Kenney* asszonyt 18, *Anders* asszonyt 15 és *Lennax* asszonyt pedig 6 havi fogságra ítélték. Az egyetlen férfívádlott, *Clayton* vegyész, aki a bombákat gyártotta, 21 havi fogságot kapott.

SPORT

() **Alag.** A harmadik nap sem fog sok élvezetet nyújtani. A versenyek ugyanoly érdektelenek lesznek, mint a két első napé. Hozzá még a nevezések is megesapantak s így — eltekintve attól, hogy a lovasok is igen gyengék — egészen vidékies jellege lesz a programnak. Jelöltjeink:

- I. *Hirnök* II.—*Puica*.
- II. *Royal Mail*—*Dämon*.
- III. *Espana*—*Chan*.
- IV. *Normanne*—*Minca*.
- V. *Halili*—*No*, *Jene*.
- VI. *Ropp*—*Siréne*.

() **A zsoké-maffia.** Mégsem egészen úgy áll a dolog, mint ahogy egyes lapok tegnap hangulat-keltőleg irták a Terselo-ügyről, hogy azt az igazgatóság teljesen rendben levőnek találta. Sőt ellenkezőleg, a vizsgálat még mindig folyik, a rendes rezepe szerint ugyan, tudniillik az igazgatóság állig begombolkozik és semmit sem akar a leginkább érdekelt publikum tudtára adni. A Jockey-Club versenytitkarsága ma egy hozzá intézett kérdésre ezt a választ adta a gyanus versenyt illetőleg:

— Mi erről a kérdésről, ennek tartalmáról és a vizsgálat eredményéről semmiféle közlést nem tehetünk. Az ilyen vizsgálat kizárólag az igazgatóság dolga, arról csak ő nyilatkozhatik. Annvit azonban feltételezhetnek, hogy addig, amíg a vizsgálat eredményéről hivatalos közlés nem történt, az a vizsgálat befejezettnek még nem tekinthető.

Szóval a vizsgálat még folyamatban van s mint az eddigi jelekből látni véljük, az a nagy hang, a melylyel a „külföldi zsoké” előálltak, alább fog szállni, mert egyikük: *Trigg* kiutazott Angliába. A híresztelés szerint azért, hogy az ottani versenyeken lovagoljon, míg nálunk a szünet tart. De ugy látszik inkább azért, hogy új angazsmát biztosítson magának. *Carlsaker* pedig az hallatszik, hogy jövőre már nem lovagol nálunk, mert báró *Springer* nincs vele megelégedve, de az igazság ebben az esetben is az, hogy figyelmeztetve lett, hogy ne kérjen lovaglási engedélyt, mert úgy sem kap.

() **Atletika.** A vasárnap tartandó atletikai versenyre 74 nevezés érkezett be. Bécsből *Franzl* és *Ehrenreich* neveztek, míg *Hutson* nem indul. A kultuszminiszter tilalma folytán a MASZ törölte az összes középiskolai hallgató versenyzőket és most a kivételes engedély dacára sem indulhatnak *Solymár* (FTC), *Marschalkó* (MTK) és *Sebők* (MAC), kik pedig nagy eséllyel indultak volna.

() **A Ludovika tornaünnepélye.** A Magyar Királyi Honvédségi Ludovika Akadémia e hó 19, 20 és 22-én az intézet sporttelepén (Orczy-ker) atletikai, uszó tornaversenyt és tornaünnepélyt rendez igen változatos programmal. A tornaverseny első két napján lesznek az előmérkőzések, 22-én pedig a döntőverseny. A tornaünnepély alatt *Bachó* István karmester vezetése alatt a 29-es honvédgvalogezred zenekara fog játszani, az ünnepély után pedig a tisztí kertben sétatangverseny lesz.

() **A szezon utolsó football mérkőzése** f. hó 19-én, csütörtökön fog lejátszódni az Üllői-ut pályán a Ferencvárosi Torna Club és a Budapesti Torna Club között. A mérkőzés 3/6 órakor kezdődik és *Herczog* Ede vezeti. Előtte a második csapatok szövetségi-díj mérkőzése kerül eldöntésre.

() **Schlosser játékjoga felfüggesztve.** Az FTC—BAK kupadöntő mérkőzésből kifolyólag a fegyelmi bizottság beidézte *Schlosser* Imrét. Miután másodszeri beidézésre sem jelent meg, a bizottság *Schlosser* játékjogát felfüggesztette és így a hofapi FTC—BTC meccsen nem játszik.

KÖZGAZDASÁG

A gazdák napja

— Országos nagygyűlés Kassán —

— Saját tudósítónktól. —

Kassa, június 19.

Impozáns és a maga nemében is nagyszabású volt az országos nagygyűlés Kassán. A gazdasági társadalom színe-java részt vett a kongresszuson, s maga Kassa városa is már hetek óta készült a gyűlés résztvevőinek impozáns fogadására. Verőfényes időben tartották meg a tanácskozásokat, s azok a magas nivóju felszólalások, amelyek a gazdák ügyes-bajos dolgaira hívták fel az érdeklődést, olyan nagyfontosságúak, hogy méltán megérdemlik az egész ország figyelmét. A nagygyűlés jelentőségét nagyban emelik az ott elfogadott határozati javaslatok, melyek a mezőgazdasági termelés fokozott védelmét és a gazdák szervezkedését ezen védelemnek törvényhozásban leendő érvényesítésére sürgetik. Szóba került ezenkívül a nemzeti földbirtokpolitika, az új adóreform, a dalmát borhamisítások és az állatbiztosító szervezetek ügye, melyekre vonatkozóan szintén fontos határozatokat hozott a nagygyűlés.

Nagy súlyt ad a gazdák napjának az is, hogy az osztrák agráriusok lovag Hohenblum vezetésével testületileg megjelentek, ezzel is dokumentálván a magyargazdákkal való együttérzésüket és szolidaritásukat.

A tanácskozásokról tudósítónk a következőket jelenti:

A kongresszuson közel 10.000 gazda jelent meg, úgy, hogy Kassa városa alig tudta ellátni a vendégeket. A Magyar Gazdaszövetség részéről Darányi Ignác, Dessewffy Emil gróf voltak jelen. Automobilon Tornaváraljáról Hadik János gróf is megérkezett, kit a közönség rendkívül melegen és lelkesen éltetett, végig az egész városban, amerre csak elhaladt. Hasonló ünneplésben volt részük a kongresszus többi kiválóságainak is. Tegnap tartották meg az ismerkedési estélyt, ma korán reggel a borkiállításra mentek a résztvevők. Délután megkoszorúzták II. Rákóczi Ferenc fejedelem sírját és a közelben lévő honvédelmet, azután a katonai lovardában tartották meg.

A nagygyűlés

A nagygyűlés céljaira szolgáló impozáns csarnok az ülés alkalmából hatezer ülőhellyel volt ellátva, de nemcsak ezeket töltötte meg a több ezer főnyi közönség, hanem több ezren a csarnokon kívül is táboroztak. A gyűlésen — a többiek között — jelen voltak: A földmívelésügyi miniszter képviselője Ottlyk Iván államtitkár, mellette Szomjas Lajos, Tervev Imre, Zsedényi Béla, Péchy József, Lónyav Ferenc, Kvassay Jenő és Horváth Sándor miniszteri tanácsosok. Várady László miniszteri segédtitkár. Az osztrák agrárközpont lovag Simitsch Alfréd von Hohenblum képviselte. A morva gazdasági kultúratanács Postelt Lajos királyi tanácsost küldte ki. A császári és királyi gazdasági egyesület részéről Haessler József főtitkár, a német-osztrák kisközgazdasági szövetség részéről pedig Reitterer Ferenc jelent meg a nagygyűlésen, melten a sziléziai német gazdák szövetsége is képviseltette magát. Az OMGE-t az elnökség, tisztikar és igazgató-választmány több tagja képviselte. Megjelentek kivülök az Országos Központi Hitel- és Takarékpénztár, a Magyarországi Szövetkezetek szövetsége, a Hangya, a Magyar Földhitelintézet, a Gazdák Biztosító Szövetkezet, az Országos Erdészeti Egyesület, a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete, a Gondviselés országos segélyező társulat, a Keresztény Szociális egyesületek országos szövetsége, a Keresztény szövetkezetek központja, a Felsőmagyarországi idegenforgalmi szövetség, az Északkeleti vármegyei szövetkezetek szövetsége, az Erdélyi Gazdasági Egyesület, a Felsődunai szövetkezetek szövetsége, az összes törvényhatósági gazdasági egyesületek, a Széchenyi-szövetségek kiküldöttjei. Ott voltak továbbá Fischer-Colbrie Ágost megyéspüspök, Pallavicini Ede érsegi gróf, Bujanovics Sándor, Majláth József gróf, Hadik János gróf, Dessewffy István gróf, Dessewffy Emil gróf, Esterházy László gróf, Majláth György gróf, Almásy Imre gróf, Széchenyi Aladár gróf, Teleki Domokos gróf, Zselénszky Róbert gróf, Zichy Aladár gróf, Szily Tamás és Csaba Adorján főispánok, Pukv Endre alispán, György Endre, Osztrólczy Miklos, Bernát István, Rubinek Gyula és Meskó

Pál; Beniczky Aladár, Bernát Béla, Bethlen István gróf, Bosnyák Géza, Csemez István, Hammersberg László, Hámos Árpád, Lipthay Béla, Pallavicini György érsegi gróf, Pirkner János, Paizs Gyula, Putnoki Mór, Szentiványi Árpád, Szilassy Zoltán, Wittmann János stb. országgyűlési képviselők; Balogh Elemér, Buday Barna, Dömötör László dr., Drucker Jenő, Emödv József, Förster Lajos, Gressler Vilmos, Horváth Jenő, Jeszenszky Pál, Laehne Hugó stb. stb. Képviselve volt továbbá az ország gazdasági társadalmának, vezetőköreinek, gazdákörének, szövetkezeteinek elnökei, titkárai, és tagjai ezer és ezer számban.

Gróf Hadik János elnöki megnyitója

A nagygyűlést feszült figyelem között Hadik János gróf nyitotta meg a következő beszéddel:

— Az Abauj-Torna vármegyei gazdasági egyesület nevében üdvözlöm az ország összes részeiből egybegyűlt magyar gazdákat. Ez a sok ezerszámra rugó hatalmas tábor azt tanúsítja, hogy a magyar gazdák öntudatára ébredtek annak, hogy milyen mérhetetlen jelentősége van a szervezkedésnek. Ez az egyetlen módja, hogy megértsünk, garanciája annak, hogy a magyar gazdák szavát meg fogják érteni. Meggyőződésem, hogy ez a hatalmas gyűlés ezt a két célt eredményesen fogja szolgálni, annál is inkább, mert elnökünk Darányi Ignác (Lelkes, hosszantartó éljenzés.) egy oly férfiu, kit közszerepléssel, lelkesedéssel és büszkeséggel vallunk vezérünknek. A magyar gazdasági társadalom tudatában van annak, hogy követeléseiben az ország egyetemese érdekeit is szem előtt kell tartanunk. De áldozatokra csak akkor vagyunk képesek, ha arról győzőnek meg bennünket, hogy az áldozatokat magyar érdek követeli. A mai súlyos gazdasági helyzetben az országnak fokozott szüksége van a gazdasági társadalom egyetértő munkájára. Ez a mai nevezetes szervezkedő gyűlés nagy jelentőségű állomás mozgalmunkban. A legnagyobb örömmel tölt el bennünket az a tudat, hogy a mai nagy fontosságú gyűlés az ország gazdáit a mi körünkbe hozta. Abauj-Torna vármegye gazdasági szövetségének nevében üdvözlöm a nagygyűlést. (Hosszantartó taps és éljenzés.)

Gróf Hadik János megnyitó beszédének óriási hatása volt. Percenként tapsolt az egybegyűlt ezer és ezer gazda. Az éljenzések lecsillapulta után Darányi Ignác elnök elvégezte a megnyitási formásgait, melyek során a nagygyűlés társelnökül gróf Hadik Jánost választotta meg, majd táviratilag üdvözölték a királyt és köszöntötték a földmívelésügyi miniszter képviselőjét. Ezután Simitsch lovag szólalt fel, köszönetét fejezi ki az üdvözlésért, hangsúlyozva, hogy kritikus időköt élünk, amikor minden veszendőben van, amit eddig nagy erőfeszítéssel ki tudtunk küzdeni. Ezért kell egyetértienők a gazdáknak Magyarországon és Ausztriában. Meg kell mutatni, hogy az agráriusok erősebbek, mint a nagy fök. Ezután Bernát István felolvassa az üdvözlő táviratokat, majd Darányi indítványozta, hogy üdvözöltessék táviratban Auersperg herceg, az osztrák agrárius Centralstelle elnöke, amit a nagygyűlés magáévá tett.

Ezután általános figyelem mellett Darányi Ignác hosszabb s nagyhatású beszéddel nyitotta meg a nagygyűlést.

Darányi beszéde

Nagy történelmi emlékek támadnak fel lelkünkben — mondotta — midőn Rákóczi városában tanácskozásainkat megnyitjuk: hazafias ihlet száll meg bennünket. Ezen emlékek erősítsenek és lelkesítsenek bennünket tanácskozásainkban, hogy késő utódok nem kisebb kegyelettel emlékezzenek meg egykor a mai gyűlésről, mint ahogy azt mi tesszük. Napirendünk első tárgya a nemzeti termelés védelme lesz. Mi nem akarunk egyebet, mint azt, hogy a törvényes és szerződéses állapotok 1917-ig fentartassanak és hogy vámvedelmünk azután ne szenvedjen csorbát. Mi a törvényes statusquo fentartását követeljük. Akik velünk szemben állnak, azok számítanak arra, hogy erősebben vannak szervezve és fegyvelve, hogy helyzetüknél fogva sokkal elevenebbek és mozgékonyabbak; számítanak arra, hogy a pénz- és hitelvilág nagy része, fájdalom, mellettük foglal állást. De számítanak végül és ezt különösen hangsúlyozom, a magyar gazda indolenciájára és megkísérlik, nem lehetne-e megosztani a gazdasági társadalmat és az egyik gazdaosztályt kijátszani a másik gazdaosztállyal szemben? Azt hiszik, hogy a marha- és sertésárak csökkenését mutatnak és hogy a kisközgazdaság nem érzi azt sem, hogy az agrár-vámoltalom alatt ő haladt legelőbbet és az agrárvédelem megcsökkentése által őt érné a legérzékenyebb veszteség.

Elfogultak és hazafiatlanok is lennének, ha nem kívánnák az ipar és kereskedelem fejlődését a magunk részéről is előmozdítani. Szívünkben kívánjuk, hogy ők is éljenek és boldoguljanak, de hagyjanak bennünket is élni és pedig annál inkább, mert

természetes fogvasztóik mi vagyunk. Fejlődjenek és emelkedjenek, de ne akarjanak bennünket hátrahatni, ne akarják elvenni paritásos vámvedelmünket; ne akarják elvenni azt tőlünk, ami nem az övék.

A napirend második tárgya, hogy milyen akciókat kell végre véghez vinni, hogy ilyen igazságtalanság velünk meg ne történhessék. A tulsó tábor nagyon tulbecsüli a mai pozíciók súlyát. A valószínűség az, hogy a mi effektív pozíciónk távolról sem felel meg azon gazdasági jelentőségnek, melyet ez országban képviselünk. De mindjárt hozzátésem azt is, hogy ebben hibásak elsősorban mi magunk vagyunk, mert eddig az országgyűlési, a megyei, a községi választásoknál édeskeveset gondoltunk arra, hogy jelöltünk miképp fogja legkövetlenebb mezőgazdasági érdekeinket képviselni. Egészen másképpen kell szervezkednünk, ha bizonyosra akarunk menni. A szervezkedés kérdése a mai gyűlésen alaposan meg fog vitatni és én e vitának elébe vágni nem kívánok.

Rubinek Gyula és Mayer János kompolti kisközgazda felszólalásai után Ottlyk Iván földmívelésügyi államtitkár kijelenti, hogy az új kormány szintén ragaszkodik a mezőgazdasági vámvédelem fenntartásához, azért a gazdáknak túlzott aggodalmakat táplálniok nem szabad. Kijelenti, hogy a kormány álláspontja a következőkben foglalható össze: Minimális gabonavámokon ne essék semmi csorba, az autonóm vántarifa megcsorbitását a kormány szintén nem engedti, végül ragaszkodik az állattenyésztés legmesszebbmenő vámvédelméhez, az eddigi állategészségügyi intézkedéseket fenn őhajtja tartani és élőállatot a Balkánról nem bocsájt be, s gondoskodni fog arról is, hogy 1917 után az ország szabad rendelkezési joga fenmaradjon. A határozati javaslatot a nagygyűlés lelkes éljenzés közepette magáévá teszi. Több felszólaló nem lévén, Darányi Ignác elnök a határozati javaslatot elfogadottnak jelenti ki. A határozati javaslat elfogadása után Meskó Pál tartott előadást a gazdák szervezkedéséről a mezőgazdasági védelemnek törvényhozásban leendő érvényesítése szempontjából, s végül határozati javaslatot nyújtott be, amelyet egyhangulag magáévá tett a nagygyűlés.

Ezután következtek az indítványok. Gróf Bethlen István a nemzeti földbirtokpolitika tárgyában tett indítványt meggyőző beszéd kíséretében, majd érsegi gróf Pallavicini György alapos indoklás kíséretében az új adóreform ügyében nyújtott be indítványt.

Dr. Drucker Jenő királyi tanácsos, a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete nevében a dalmát félborok és a görög mazsola beözönlése ellen nyújtott be határozati javaslatot és végül Mendel Jeromos indítványát az igazságszolgáltatásunk és a mezőgazdaság ügyében bővebb megvitatás céljából az igazgató-választmány elé utalták.

Ezzel a napirend ki lévén merítve, Darányi Ignác elnök a nagygyűlést néhány lelkes szó kíséretében a jelenyoltak viharos éljenzése között beárta. A gyűlés után a gazdák Kassa város 15 vendéglőjében társaslakomára gyűltek össze, melyen megjelent gróf Andrásy Gyula is, kit a jelenlevők tüntető lelkesedéssel fogadtak. Gróf Andrásy Gyula felköszöntőt mondott Darányi Ignácra. Beszédében kiemelte azt a nagy nemzeti hivatást, amelyet a magyar gazdasági társadalom képvisel és a gazdasági társadalom kimagasló nagyságát, Darányi Ignácot éltette. Darányi Ignác válaszolt, felköszöntőjében a mai nap legnagyobb eseményének jelezte, hogy gróf Andrásy Gyula a gazdák között megjelent. Méltatta Andrásy Gyula kiválóságait és őt a magyar politikai élet mintaképének mondotta. Beszélt még Bujanovics Sándor, ki a vendégeket éltette.

Szépen sikerült a Kassán rendezett borkiállítás és borkóstoló, melynek állandóan igen sok látogatója van. A nagygyűlésen résztvevő gazdák egyik része még ma elutazott Kassáról, másik része pedig tanulmányi kirándulásra indul a Magas Tátra és tokajhegyliai szőlőtermő vidékre.

A gazdák Tisza ellen

Még kell azonban emlékeznünk egy igen érdekes jelenetről, amely élenken jellemzi, hogy Tisza kormányva milyen szimpátiával találkozik gazdákörökben is. A hallgatóság köréből ugyanis felállt egy ismeretlen kisközgazda és ezeket mondta: Jó, jó az, amit itt beszélnek, sok szépet is hallottunk, de ez mind nem elég. Én arra kérem a nagygyűlést, hogy kériük meg a királyt, hogy ne fogadjon el oly rossz tanácsosokat, mint Tisza István. (Zajos felkiáltások: Le vele! Abczu!) Ezt itt a gyűlésen el kell mondani és nem is szabad elhallgatni.

Darányi Ignác elnök nem engedte e kérdést szóba hozni, mert a gyűlés nem politizálhat.

Gyufagyarak vesztesége. A magyar gyufagyarak egymásután teszik közé kedvezőtlen mérlegüket. A kedvezőtlen mérlegösszeállítások tisztára a gyufagyarak megváltására szolgálnak, mert a gyárak ezzel óhajtják a kormányt a gyárak megvásárlására presszionálni. A napokban irtuk meg, hogy a szegedi gyufagyár részvénytársaság mérlege 120.707 korona veszteséget mutat ki, az *Union általános magyar gyufagyár* vesztesége 72.393 korona. Most pedig a *Vesuvius* magyar gyufagyár hozza nyilvánosságra mérlegét, ez sem kedvezőbb, mint a többi, mert a mérleg szerint az 1912-ik év vesztesége 57.796 korona 55 fillér, az 1911-ik évi veszteséggel együtt a részvénytársaság összes vesztesége 101.031 korona 75 fillért tesz ki.

A Ritz-szálloda közgyűlése. Szápáry Pál gróf elnökle alatt a mára hirdetett közgyűlést megtartották, amelynek folyamán Gyömrői M. Manó bejelentette, hogy a társaság 184 hitelezője közül 14 hitelező megakadályozta őt abban, hogy a kiegyezést létrehozassa, továbbá, hogy ezen sikertelenség folytán, úgy a londoni Ritz-társaság, mint az itteni „Palatinus” a bérlő társaságból kilépett. Miután azonban Gyömrői Manó a közgyűlést biztosította arról, hogy egy újabb pénzcsoport, mely megfelelő garanciákkal bír, újlag rendelkezésre áll, — a közgyűlés őt felszólította, hogy tegyen egy utolsó kísérletet azon hitelezők meggyőzése végett, akik a kiegyezésnek utjában állanak, mert az esetleges csőd a hitelezők érdekeit érzékenyen sújtaná. Gyömrői ezen utolsó kísérletére 8 napi halasztást kapott. Fischer Emil, mint a hitelezők képviselője, magára vállalta, hogy meg nem egyezett hitelezőkkel összekötöttesbe lép és őket csatlakozásra bírja. Ezzel a közgyűlést egyelőre elnapolták.

Harmadik osztályú kocsi a gyorsvonatonál. Ismeretes, hogy a Máv. igazgatósága néhány gyorsvonatot harmadik osztályú kocsikkal szereltetett fel. Ősztől kezdve pedig — amint értesülünk — valamennyi gyorsvonat harmadik osztályú kocsival fog járni. A nyugati pályaudvar harmadik osztályú várótermét megnagyobbítják, beburorozzák s ez a váróterem a gyorsvonatok harmadik osztályú utasai részére készül.

Az éjszakai távirtdaszolgálat kiterjesztése Budapesten. A budapesti kereskedelmi- és iparkamara a fővárosi üzleti élet szükségleteinek megfelelően indokolt előterjesztéssel fordult a m.

kir. posta- és távirtdaszolgálatához az éjszakai távirtdaszolgálat kiterjesztése érdekében. Az iránt tett előterjesztést a postaigazgatóságnak, hogy Budapesten kerületenkint legalább egy-egy féléjszakai permanens szolgálatot teljesítő távirtdahivatal állítsák fel.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nyereményeket húzták ki: 25.000 koronát nyert: 104045, 10.000 koronát nyert: 94513, 5000 koronát nyert: 1831, 3000 koronát nyertek: 38806 74265, 2000 koronát nyertek: 45054 77454 83895, 1000 koronát nyertek: 16131 37272 50701 68086 79237, 500 koronát nyertek: 3131 6443 16051 26064 28274 31868 34098 38320 38236 44903 86277 86651 98322 109163, 300 koronát nyertek: 6366 7052 8985 8957 18172 20384 23983 23395 28112 35207 35747 35165 40173 42341 44603 45357 46072 46255 46968 48181 51457 53877 53253 55713 56743 57888 58068 59015 59604 62886 64839 65787 66802 70709 74541 76902 78181 79749 83120 84771 88526 96796 96184 100361 100259 101991 102375 105802. A többi kihuzott sorsjegyek: 80 koronát nyertek.

A 32. sorsjáték ma megejtett 2. oszt. húzása alkalmával a 25.000 koronás főnyereményt ismét a Dörge Frigyes bankban (Budapest, Kossuth Lajos-utca 4.) vásárolt 104045 számú sorsjegy nyerte meg.

Kivonat a hivatalos lapból

— Junius 18. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Szigethy Zsigmond nagyilondai járásbírói irodatisztet a marosújvári járásbíróihoz telekkönyvezetvé, Gazda Ferenc apatini járásbírói díjnokot a kulai járásbíróihoz irnokká;

a pénzügyminiszter Biza István pénzügyi számgyakornokot a lipótszentmiklósi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvévősnél, a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű pénzügyi számtiszté a nagyváradi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvévősnél;

a kassai ítélőtábla elnöke dr. Thóbiás Lajos felsőláncai lakos, ügyvédjelöltet a kassai ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter kiskoru Buobrik István budapesti lakos Bálntra, kiskoru Weisz Sándor budapesti lakos Váradira, kiskoru dr. Wieser Péter temesilési lakos Vidára, Klinger Ernő székudvari lakos Lázárra, kiskoru Kraut Gyula budapesti lakos családi nevének Környeire kért átváltoztatását megengedte.

Felelős szerkesztő

DR. LUKÁCS GUSZTÁV JENŐ

Kiadó-tulajdonos:

Magyar Ujságkiadó Vállalat

Igazgató: ERDŐS ARMAND

TŐZSDÉK

Gabonatőzsde

Budapest, június 18. A készáruüzletben kifejezetten szilárd volt ma az irányzat. Kiegyező ki-nálattal szemben a malmok nagyon tartózkodók voltak, keveset vásároltak, de azért a szilárdult határidőpiacra való tekintettel, jó árakat fizettek. A forgalom korlátolt maradt, mindössze alig 12.000 q buza kelt el a tegnapi árnál 5—10 fillérrel drágábban. A legdrágább eladási ár 11.45 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 10.90 korona 76 kilós bácskai buzáért. Egyéb gabonaművek közül a rozs és a zab 5—5 fillérrel drágább, a tengeri tartott. Forgalmába került: 300 q rozs 8.45 koronás áron, 200 q árpa 8.10—8.15 koronás áron, 200 q zab 9.35—9.45 koronás áron, 400 q tengeri 8 koronás áron vagyonba rakva és 4000 q román tengeri 7.91 koronás áron, uszályban átadva. A határidőpiacra a mai üzlet kedvtelenül és a tegnapi zárlatnál csekélységgel alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán azonban arra a híresztelésre, hogy a Bánátban rozsdát kezdenek észlelni a buzavetéseken, egyszerűen igen élénk vételkedv támadt, minek folytán erősen szilárdult az irányzat és lényegesen emelkedtek az árfolyamok. Legszilárdabb ma is az októberi zab volt, amely cikk folytatlagos véleményes vásárlásokra ma is jelentékenyen javította a jegyzését. A déli tőzsdén is szilárd volt az irányzat, mi mellett az árfolyamok jól tartották magukat és élénk fogalom fejlődött ki. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza 11 fillérrel, az áprilisi buza 10 fillérrel, az októberi rozs 7 fillérrel, az októberi zab 16 fillérrel, az új tengeri 13 fillérrel, a júliusi tengeri 3 fillérrel emelkedett.

A készáruüzletben elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 150 q 77.5 k 22.— K. 350 q 77 k 21.90 K. Fejérmegyei: 425 q 80 k 22.90 K. 450 q 80 k 22.90 K. 350 q 80 k 22.90 K. 100 q 78.8 k 22.50 K. Pestvidéki: 100 q 79 k 22.50 K. 200 q 77 k 22.20 K. Bácskai: 2000* q 76 k 21.80 K. Raktár: 2300 q 78.5 k 22.30 K. Kalocsai: 5100 q 77.8 k 22.20 K. Rozs: 100

A REJTÉLY KULCSA

— FRANCZIA REGÉNY —

IRTA: RICHEBOURG EMIL

120

— István, hogy néz ki e Deloges ur? — kérdezé.

— Körülbelül hatvan éves lehet, közép termetű, inkább sovány, mint kövér, élénk arckifejezéssel, nyájas tekintettel, szeretetre-méltó mosolylyal; különben komoly s magatartása és kinézése nyilván egy polgári mérnökének vehető.

— Idegen, olaszos kifejtéssel beszél, ugy-e?

— Nem biz az; született francia. Nagyön tisztán beszél, beszédében legkevesebb idegenszerűség vagy tájéjtés sincsen.

— Ugy! — mondá Elek különös hangon. Rövid hallgatás után tevé hozzá: Deloges urnak nem magas homloka van, szép, fekete, kissé őszes szakála és épp ily haja?

— Nem, kedves Elek, egészen fehér, igen jól ápolt szakála van és feje akár csak egy hólabda.

— Különös! — mondá a költő, sajátságosan csóválva fejét.

— Miért teszed e kérdéseket Istvánhoz, Elek?

— Magam sem tudom, — egy gondolat, mely hirtelen megvillant agyamban. . . Tévedtem.

— Csak nem gondolod, hogy a te olaszod és István Deloges-ja egy és ugyanazon személy?

— Kedves György, megesis néha, hogy hirtelen valami bolond gondolat támad az ember fejében.

— De beszéljünk valami egyébről; semmit se hallunk többé Broussel Florentin urról, nem találjátok ezt különösnek?

— Hiszen tudatta veled, hogy Párisból elutazik — felelt György.

— Igen, de ha még oly messze lenne is,

mégis valamelyikünknek irhatott volna, hogy miként megy dolga és hogy mi szintén irhasunk neki. Nem titkolom, kedves barátim, sokért nem adnám, ha tudhatnám, hol van és mit csinál.

• — Eh, hát utazik; nem mondta nekünk, hogy olyan mint a bolygó zsidó, mindig uton van?

— Különös ember — jegyzé meg a költő.

— Hadd csak — viszonzá György — meg fog ő emlékezni rólunk és mikor nem is gondolnánk, egyszerre csak itt Párisban ismét felkeres bennünket.

— Remélem — mondá István — hogy önök épp oly kevéssé felejtették el mint én az ígéretet, mit neki tettünk.

— Én nem felejtettem el — felelé György.

— Én szintén kevéssé — mondá Elek.

— Nos, tudjátok-e, hogy ma utolsó napja van az egy hónapnak.

— Valóban, önnek igaza van — kiálta fel György — ma augusztus hetediké. Mától fogva eskünk alól fel vagyunk oldva.

Mind a három barát egymásra tekintett.

— Én nem gondolok többé öngyilkosságra! — mondá István.

— Élmi akarok! — szólt Elek.

— Beteg voltam, meggyógyultam! — mondá István.

— Barátaim — szólalt meg újra Elek, felkelve — most egy hónapja kétségbeesett szerencsétlenek voltunk; ma az ég felderült felettünk és a nap sugarait árasztja ránk; utja immár mindegyikünknek ki van jelölve, mely bennünket jól ígérkező jövő elé vezet. István Párisból eltávozik, de azért nem fogjuk őt itt feledni, miként ő sem fog a távolban rólunk megfeledkezni. Gyakran fog irni nekünk, mi pedig felelni fogunk neki. Barátaim, ma egy eskütől feloldoztattunk, esküdünk egy más esküt: esküdünk, hogy barátok maradunk, elválhatlan barátok; esküdünk, hogy egymást mindenkor testvérként szeretni fogjuk!

— Esküszünk! — kiálta fel egyszerre a három barát.

*

Reggeli tíz óra lehetett.

Ramel György, kinek Párisban egy pár helyre kellett mennie, ez nap korán reggel kiment és szobája és műhelye ablakait nyitva hagyta. Éppen visszatért és átöltözködéssel foglalkozott, hogy ismét ecsetet és festőtáblát vegyen kezébe, midőn a házmesterné, Roberts asszony, anélkül, hogy kopogtatott volna, mint szokása volt, az ajtót kinyitotta és belépett.

Robertsné, mint tudjuk, György takarítónője volt s minthogy a fiatal lakóhoz igen ragaszkodott, bizonyos előjogokat engedett meg magának.

— György ur — mondá mosolyogva s bizonyos titokzatos képpel — egy látogatást kell önnek bejelentenem.

— Látogatást?

— Igen, egy látogatást, mely önnek bizonyára kellemes lesz; egy csinos fiatal leány részéről. — És anélkül, hogy a fiatalember kérdésére vagy feleletére várt volna, a folyosóra kiszólt: Jöjjön hát, jöjjön, kedves Mione kisasszony!

E név Györgyre villamos árként hatott.

— Hogyan — kiáltott fel, fülének alig hive — Morillon kisasszony i de jó! Hozzám? . . .

— A tükörbe vetett egy gyors pillantás által meggyőződött, vajjon öltözete és haja rendben van-e, hogy szép szomszédnőjét illendően fogadhassa.

— Jöjjön csak be, Mione kisasszony, tessék csak bejönni! — mondá Robertsné, észrevéve, hogy Hermoine szemérmes szégyenkezésből tétovázik a küszöböt átlépni.

— Ramel György ur önnek nem ismeretlen; mindennap látja az ablakon át s tudnia kell, hogy a világon a legjobb lelkű ember. Ne féljen tehát, György ur meg ne meszi.

A fiatalember, ki pillanatra szótlanná vált, nem volt képes közbelépni. Mindazáltal bizonytalan léptekkel az ajtóhoz ment.

(Folyt. köv.)

q 16.90 K ppar. T-árpa: 100 q 16.30 K ppar. Zab: 100 q 18.90 K kpf. Tengeri: 400 q 16.— K kocsira, 4000 q román 15.82 K ex uszály, 500 q román 16.05 K vagonba kpf.

A határidőpiacon kötetett délelőtt:

Buza április 11.74—73—86—84, buza október 11.25—24—40—35—39—38, rozs október 8.96—95—9.07—03—06—04, zab október 8.67—82—77—81—80, tengeri május 8.56—68—66, tengeri július 7.99—8.00—7.96—8.02—7.96—8.01, tengeri augusztus 8.07—08.

Zárlat 1 órakor: Buza április 11.84—85, buza október 11.38—39, rozs október 9.04—05, zab október 8.80—81, tengeri május 7.66—67, tengeri július 8.00—01, tengeri augusztus 8.08—09.

Bécs, június 18. Buza megszilárdult. Tiszavidéki 11.50—12.05. Morvavölgyi 9.50—10.30. Tót felvidéki 10.50—11.15. Déli vasutvidéki 10.50—11.05. Rózsa kellemesebb. Tót felvidéki 9.00—9.30. Pestvidéki 9.00—9.25. Déli vasutvidéki 9.00—9.26. Különféle magyar 8.95—9.20. Osztrák 8.95—9.25. Tengeri tartott. Zab szilárd. Magyar, közép 9.60—10.— Magyar, elsőrendű 10.—10.40. Válogatott, legjobb 10.50—11.— Időjárás szép.

Értéktőzsde

Budapest, június 18. Előzőzsde. A magasabb amerikai jegyzések dacára az irányzat ma is igen csöndes volt, mivel a berlini magánkamatláb egy nyolczad százalékkal emelkedett és így majdnem elérte a hivatalos bank-rátát. A nagy tartózkodás miatt alig 1—2 koronás ingadozás volt észlelhető. A készáruipiaczon a Temesvári szesz és a Phöbus néhány koronával csökkent. A déli tőzsdén általános üzleti csend közepette gyöngye volt az irányzat. Az árfolyamok lemorzsolódtak és kedvellenül zárultak. Berlinből gyöngye jelentés érkezett. A készáruipiaczon fellünést kellett a Phöbus újabb áresése 175-ig, amit a vállalat kedvezőtlen üzletmenetével hoztak kapcsolatba. A többi értékekben nem volt számottevő változás.

Az előzőzsden kötetett: Magyar hitel 813.50—815.25, Agrárbank 500, Magyar bank 537—539, Leszámitoló 508—509.50, Általános közzénb. 1032—1036, Rima 686.50—687.50, Közúti vasut 636.75—639, Déli vasut 120.50, Államvasut 709, Temesvári szesz 581—582, Szanatórium 10.10.

A déli tőzsdén kötetett: Osztrák hitel 619.50—620, Magyar hitel 812.50—813.75, Prompt kor. 81.05—81.10, Per kor. 81—81.20, Magyar bank 535.50—536.75, Leszámitolóbank 508—508.50, Kereskedelmi bank 3640, Mercur 275, Hazai sorsj. 105.75—106, Drasche 930, Salgó 744—746, Ált. takarékp. 625, Rima 685—686, Közúti vasut 635.75—636.75, Városi villamos 355—357, Déli vasut 120—120.50, Temesvári szesz 581—585, Phöbus 175—180, Urikány 395—398, Konv. s. 159.

Utózsde: Osztrák hitel 619.50, Magyar hitel 813, Leszámitoló 508, Jelzálog 418, Rima 685, Államvasut 708, Városi 355.50, Közúti 636, Magyar bank 535.50.

Berlin, június 18. (Értéktőzsde.) Kedvetlen megnyitást követően a tegnapi párisi lavyulással, a vaskonjunktúra állandó rosszabbodására és a pénzpiac kedvezőtlen helyzetére, további eladások voltak, de az esések általában nem mentek túl az 1 százalékon. Erősebb veszteségeket csak bochumiak, harpeniek, Deutsche Bank, az orosz hitelintézetek, Prinz Heinrich vasut és északnémet Lloyd szenvedtek, utóbbiak azért, mert állítólag két óriási hajó építését tervezik az Imperator arányában. Kanada-részvények a kedvezőtlen bevételi kimutatásra fél százalékos veszteséget szenvedtek. A későbbi forgalomban több rendbeli ingadozások után átmeneitely könnyű megszilárdulás volt, de a csökkenő mozgalom a magánkamatláb emelkedésére végül erősödött. Szilárdabbak voltak a Kanada-értékek, amelyek visszavásárlásokra és fedezésekre 1 százalékos nyertek a kezdő árfolyammal szemben. A készáruipiaczon az ipari értékek 7 és fél százalékos terjedő, a porosz és a birodalmi kölcsön-papírok 0.2 százalékos terjedő csökkenéseket szenvedtek. Napi pénz 4 százalékos, magánkamatláb 5 és hét-nvölczad százalékos rövid lejáratra, 5 és háromnegyed százalékos hosszú lejáratra.

Üzleti tudósítások

Tojástőzsde, június 18. Tiszavidéki: eredeti 85—88, erdélyi: osztályozott 88—90, selejtes: uszó 82, selejtes: piszkos 84, kosáraru (15 és fél—15 és háromnegyed darab 1 K) átszámítva 91—93 K. Irányzat: szilárd. Megjegyzések: További áruhiány.

Kőbányai sertésipiac, június 18. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felelő sulyban) 126—27 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 klg.-ig terjedő sulyban) 126—128 fillér. Közép (páronként 240 280 klg.) 138—140 fillérig. — Sertéslétszám: június 16-án volt készlet 47.518 darab, 17-én felhajtott 735 darab, 17-én elszállított 173 darab, június 18-án maradt készletben 48.080 darab.

Sertéskonzumvásári jelentés, június 18. Előző napi eladatlan maradvány 117 darab sertés, 12 darab süldő, Pótfelhajtás 51 darab sertés, Mai felhajtás (egy-negyed 4-ig) 1827 darab sertés. Összesen 1995 darab sertés, 12 darab süldő. Eladatott 1473 darab sertés, 12 darab süldő. Mai maradvány 522 darab sertés, — Árjegyzés. Zsirsertés. Öreg I. rendű ételsulylevonással 124—130 fillér. Öreg II. rendű ételsulylevonással 114—126 fillér. Fialat nehéz ételsulylevonással 120—133 fillér. Fialat közép ételsulylevonással 126—144 fillér. Fialat könnyű ételsulylevonással 132—148 fillér. Hus-sertés könnyű ételsulylevonással 150 fillér. Süldő 50 kg. belföldi ételsuly 112—120 f. Az árak változatlanok.

„EGYETÉRTÉS“

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

Meghívás.

A budapesti gyűjtőpénztár és hitelszövetkezet felszámolás alatt f. évi június hó 18-án d. u. 4 órára összehívott rendes közgyűlése határozatképtelen lévén, ezen közgyűlés megtartására új határnapul f. é. július 4-én d. u. 4 órára kitévetik s ezen

rendes évi közgyűlését

a Lombard és Váltóüzlet r.-t. irodahelyiségében, Aradi-utca 17. szám, II. emelet 1. tartja meg.

TARGYSOROZAT:

1. A felszámoló és a felügyelő-bizottság által megvizsgált zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása.
2. A felügyelő-bizottság díjazásának megállapítása.
3. A felmentvény megadása a felszámoló és a felügyelő-bizottság részére.

Mérleg. Vagyon: Pénztár K 35.90. Váltók 53940.89. Értékpapír 6300.— Tagkönyvelőleg 14.843. Adások 25733.49. Veszteség 91503.15. **Összesen 192.356.43 K.**

Teljesítés: Üzletrészek 45.360 K. Hitelezők 83.197 K. Veszteségi alap 44.611.54 K. Adások és hitelezők számla 1917.62 K. Visszleszámitolt váltók 17.270.27 K. **Összesen 192.356.43 K.**

T. Közgyűlés! A budapesti gyűjtőpénztár és hitelszövetkezet felszámolás alatt ügyvezetését több ízben megvizsgálták és azt mindannyiszor rendben találtuk. Hasonlóképpen megvizsgáltuk a lefolyt 1912. évi zárszámadást és minden tételt a főkönyvvel és segédkönyvekkel összehasonlítottuk és azt mindenben megegyezőnek találtuk.

Budapest, 1913. június 10.

A felügyelő-bizottság.

Heti műsor:

Június	Néopera	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Budapesti Színház	Főv. Nyári Színház
20 Péntek	Gyertünk csak!	As órnagy ur	János vitéz	A két madár	Nincsenek már gyerekek	As autótűndér
21 Szombat	Gyertünk csak!	Nem szabad!	Leányvásár	A két madár	Nincsenek már gyerekek	As autótűndér
22 Vasárnap	Gyertünk csak!	A Gyurkovics lányok	Cigányprímás	A farkas	Nincsenek már gyerekek	Viola, az alföldi harminia és eleven üdög

American Shoe Company Limited
Amerikai cipő r.-t.

Elsőrendű valódi

amerikai cipő-

különlegességek kizárólagos elárúsítása.

Nyári ujdonságok!

BUDAPEST

IV. Kigyó-tér 1. (Királyi bérpalota)
V. Dorottya-utca 5-7.
VII. Erzsébet-körut 42.

DEBRECZEN

Piac-utca 44.

ZAGREB

Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket!

„UJIDOK“

TÁRSADALMI ÉS SZÉP-
IRODALMI KÉPES HETILAP

Szerkesztő: NERCZEG FERENCZ

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VI.
ANDRÁSSY-UT
16. SZÁM, ÁRA:
HEGYEDÉVEN-
KÉRT 5 KORONA

K.V.T.A.

kávé-tea behozatali üzlet
Rákóczi-ut 16. sz. (Runnia szálló épület)
megnyilt

A kávét a kirakatban pörköljük a közönség előtt
Áruink: legfinomabb minőségben nyers és pörkölt kávé, tea, cacao, csokoládé, cukor, rizs, jam, valódi jamikái rum, francia és magyar cognac, finom olíva-olaj s kiváló minőségű likörök, pótkávé, füge- és malátakávé, rózsapaprika, valamint legfinomabb csokoládé-bonbonok Vielliebchen díszes csomagolásban. — Árjegyzék kívánatra ingyen. 20 korona vásárlásnál bérmentve.

PARISI NAGY ARUHAZ

Andrássy-ut 39.

Fehér-gyermekruházat

emelet. Lift.

Imre Fiu-öltöny fehér angol vászonból. Külön legombolós sötétkék vászongallér és kézelő, fehér zsinórdisszel, jól mosható 3-4 évesig ára **5.50** kor.

évesnek	5-6	7-8	9-10
korona	6.60	7.60	8.60

Margit Leánykaruha himzett madéra kelméből, csipke és selyemszállagdísszel 2 évesnek ára **3.50** kor.

éves	3-4	5-6	7-8	9-10	11-12
kor.	4.50	6.-	7.-	9.-	11.-

Jolika Leánykaruha fehér damaszt vászonból, külön gallér és kézelővel, elől 3 selyem csokorral 2-3 évesnek **2.90** kor.

Imre Leányka- és fiu-kalap fehér selyem vászonból csinos bojtja, minden nagyságban **90** fillér

Imre **Margit** **Jolika**
Katonazene a tetőtérrezen. — Képes nagy árjegyzék az összes létező árucikkekről ingyen és bérmentve. — Katonazene a tetőtérrezen.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1913. évi június 18-án.

	Mai záró árfolyam			Mai záró árfolyam			Mai záró árfolyam			Mai záró árfolyam	
	PéNZ	ARU		PéNZ	ARU		PéNZ	ARU		PéNZ	ARU
Allamadóság.											
a) Magyar államadóság.											
M. kir. állam. pénztárj. adóm. 4/2	8320	9970	Pesti hazai takarékp. közs. k. 4/2	90	91	Bankok részvényei.					
Magyar aranyjardék 4	9980	9980	Pesti hazai első takp. ny.-k. K 100	106 50	109 50						
Magyar kor. ért. jár. adóm. 3 1/2	7275	7325	Pesti m. ker. bank iriban 4 1/2	92	93	Könyvnyomdák részvényei.					
Magyar kor. ért. jár. adóm. 4	81	8140	Pesti magy. keresk. bank 4	82 25	83 25						
Magyar v. kapu célj. ar. adóm. 8	71	72	Pesti m. k. b. közs. k. 110 f. 4 1/2	94 40	95 50	Vasművek és géppj.-részv.					
Magyar v. kapu célj. ar. adóm. 8	71	72	Pesti m. k. b. közs. k. 105 f. 4	85 25	86 25						
1870. évi ny.-kölésön 100 frtos	216	221	Elsőbbségi kötvények.			Különféle vállalatok részv.					
Horvát-Szlavon kárt. kötvény. 4 1/2	95	96	Adria m. k. t. hajóz. r.-t. 4 1/2	8	7						
Magyar földtelehm. kötvény. 4	8330	8430	Bpesti köz. vasp. kor. ért. 4	85 50	86 50	Közlökedési vállalatok részv.					
Horvát-Szlavon földtelehm. k. 4	87	88	Bpesti vill. v. vasut r.-t. 4	85	86						
Tissai és szegedi nyer. köles. 4	148	148	Budapest-pécsi vasut 4	85	86	Közlökedési vállalatok részv.					
			Déli vasut 4	85	86						
b) Osztrák államadóság.											
Aranyjár. adóm. ar. iriban 4	103	108 50	Kassa-oderbergi vasut 1889. 4	85	86	Közlökedési vállalatok részv.					
Koronáértékű járadék 4	8220	8270	Kassa-oderbergi vasut 1891. 4	86	87						
Áll. sorsj. 1880. é. 500 frt é. 4	136	161	Kassa-oderbergi vasut 1891. 4	105 50	106 50	Közlökedési vállalatok részv.					
Áll. sorsj. 1884. é. 100 frt é. 4	295	223	M. folyam- és tengerh. r.-t. 4 1/2	96	97						
Áll. sorsj. 1884. é. 100 frt é. 4	830	326	Torontali helyi ár. vasutak	95	96	Közlökedési vállalatok részv.					
Áll. sorsj. 1884. é. 50 frt é. 4	890	326	Urikány-zsilvölgyi m. k. b. r. 4	95 50	99 50						
Más kölesönök.											
Bosnyák-Herceg. orsz. kölesön 4	83 75	84 75	Pénzmenek.								
Bosnyák-Herceg. o. v. k. 4 1/2	91	98									
Budapest sz. f. v. 1897. kölesön 4	81	82	Arany, magy. v. osztrák ver. 11 41	11 46	Váltók árfolyama átlra.						
Budapest sz. f. v. 1903. kölesön 4	80 75	81 75	Arany, magy. v. osztrák 8 frt. 10 12	10 18							
Orosz államkölesön 1908. é. 5	103 40	103 75	Arany, 20 frankos 19 12	19 18	Váltók árfolyama átlra.						
Temes-Bégyavölgyi kölesön 4	87 50	88 50	Arany, 20 márkás 24 62	24 68							
Záloglevelek és kölesön-kötvények.											
Budapesti intéz. kibocsátásai.											
Belvárosi takarékpéztár r. t. 4 1/2	98	94	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
Pesti takp. s. orsz. zalogk. 4 1/2	97 50	94 50	Arany, 100 frankos 19 12	19 18							
Egyes. bpesti f. v. takarékp. 4 1/2	90 75	91 75	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
Hazai bank r. t. kötvénye 4 1/2	83	84	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
Egyes. bpesti f. v. takarékp. 4 1/2	90 75	91 75	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
Hazai bank r. t. kötvénye 4 1/2	83	84	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
Kisbirt. orsz. földh. 50/2 é. 5	96 50	97 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
Kisbirt. orsz. földh. 50/2 é. 5	88 50	89 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. agrár- és jár.-b. zalogk. 4	91 75	91 75	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. agrár- és jár.-b. jár.-l. 4 1/2	91	92	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. agrár- és jár.-b. zalogk. 4 1/2	90 50	91 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. agrár- és jár.-b. zalogk. 4 1/2	90 50	91 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. ált. takarékp. r.-t. 50 évre 4	85	86	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. ált. takarékp. r.-t. 65 évre 4	81	82	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
Magy. általános takarékpéztár 4 1/2	95 50	96 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. földhitelintézet iriban 41 é. 4	83 50	84 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. földhitelintézet iriban 50 é. 4	83 50	84 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. földhitelintézet iriban 63 é. 3 1/2	78 75	79 75	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. földhitelintézet szab. talajj. 4	82	83	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. földh. int. orsz. sz. v. kötv. 4 1/2	98	99	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. jelzáloghitelbank iriban 4 1/2	92 25	93 25	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. jelz. közs. kötv. 50 évre 4 1/2	96	97	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. jelz. közs. kötv. 50 évre 4	83 50	84 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. jelz. közs. kötv. 60 évre 3 1/2	83 50	84 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. hitelb. conv. ny. k. K 100	159	162	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. izh. b. ny.-k. K 100	134	137	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. lezálimító és pénzváltó bank 4	83	81	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. lezálimító és pénzváltó bank 4 1/2	90 50	91 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. országi központi takarékp. 4	81 50	82 50	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. tkp. kp. jbank 6-23. kib. 4 1/2	91	92	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. tkp. központi jelzálogbank 4	85	86	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. tkp. központi jelz. közs. k. 4 1/2	91	92	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
M. tkp. központi jelz. közs. k. 4	82	83	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
M. tkp. központi jelz. közs. k. 4	82	83	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						
Osztrák-magyar bank 50 é. 4	88 00	89 00	Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37	Váltók árfolyama átlra.					
			Arany, 20 piacok 100 ma-ért 5	118 17	118 37						

: SZINHÁZAK :

Budapest, csütörtök, 1913. június 19.

Néopera

Este 1/8 órákor
Gyerünk csak

Látványos revü 7 képben. Irta: Dr. Béldi Izor és Mérei Adolf.
A szeszámokat: Zerkovitz Béla és Barna Izsó szerzte.

Személyek:

Brann Lipót fiákeres Horthy S.
Nelli a leánya Faludi B.
Szaniszló Ujvári Lajos
Ádám detektív Fehér Arthur
Doll, újságíró Marosffy L.
Pánev Danassó, Csolnákosi
Zsuzska a felesége Vörös Ily
Jóska, a szobapincér Pázmán Fer.
Egy hercegnő Földes Irén

Vigszínház

Este 1/8 órákor
Nem szabad

Roházat 3 felvonásban. Irta: Kéroul és Barré. Fordította: Komor Gyula.

Személyek:

Catassol Edmond Góth Sándor
Veldoré Suzéne P. Gazsi M.
Dabrisard Anatole Balassa Jenő
Garmaitre, a felesége Kende Paula
Amlicar Tanay
Chapotol Sigismund Szerémy Zol.
Odetta, a felesége Makay Marg.

Király Színház

Este 8 órákor

A cigányprimás

Operette, 3 felvonásban. Irta: Wilhelm és Grünbaum.
Fordította: Harsányi Zsolt.
Zenéjét szerzte Kálmán Imre

Személyek:

Bács Pali Nyárai A.
Laczi, a fia Nádor
Sári, a lánya Fedák Sári
Juliska Perczel Sári
Irina grófné Pálmai Ilka
Gaston gróf, a fia Rátkai
Cadeau, gondnoka Boross

Magyar Színház

Este 8 órákor

A farkas

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Molnár Ferencz.

Személyek:

Dr. Kelemen Törzs
Vilma, a felesége Gombaszögi
Szabó György Csontos
A kegyelmes asszony Gerő Ida
Ritterné Bera Paula
Mikhal hadnagy Vándori
Zágony hadnagy Z. Molnár
Pöpczér Kőrmendi
Pinczér Császár
Italos Pöldvári
A titkár ur Réthey
Miczike méltóságos Csatali J.
Janika Lakos Edit
Egy lakáj Alföldi
Kissasszony Zala K.
Szakácsné P. Tárnoki

Budapesti Színház

Este 1/8 órákor

Nincsenek már gyerekek

Énekes, táncos bohóság 5 képben. Irta: Kövessy Albert.
Zenéjét részben szerzte. részben összeállította: Kun Richárd.

Személyek:

Bandi Vörös Ily
Sárka Parányi
A tündérhegyek királyneje Pálffy B.
Kamarás Pötö István
1-55 apród Móra Böske
2-ik apród Hajnal Tusi
Lőw Szombathelyi
Beer } hőzianerek Csenkey
Wolff } Deák
A szingizgató Máthé Gyula
A soubrette Somossy
A tenorista Kiss Miklós
Az ügyelő Deák

Fővárosi Nyári Színház

Este 1/8 órákor

Lakások

Színmű 3 felvonásban.
Irta: Hajó Sándor.

Mielőtt nyaralóba megyünk vagy elutazunk :: ::

helyezzük biztonságba értékpapirjainkat, ékszereinket, biztosítási kötvényeinket és egyéb okmányainkat Rendelkezésre bocsátjuk e célra, esetleg csak a nyáron át is

SAFE-DEPOSIT

helyiségekben levő pénztáriókokat a fél saját zára mellett. Nagyobb terjedelmű bőröndök vagy ládákat is elfogadtatnak nyáron át megőrzésre e helyiségben.

Bérleti, illetőleg megőrzési díj 16 Koronától kezdve egy egész évre.

Külföldi pénznemeket, valamint a bel- és külföldi furdóhelyeire és városaira szóló hitelleveleket a legolcsóbb feltételek mellett engedünk át.

Hermes Magyar Általános Váltóüzlet R.-T.

Budapest, Hermes-udvar, IV., Koronaherceg-utca 5.

Fiókok: V. kerület, Nádor-utca 25. szám (Tőzsde-palota.) és VII. kerület, Baross-tér 16. szám.

A f. hó 19-én, VII. Rákóczi-ut 20. szám alatt megnyílt

erzsébetvárosi fiókpénztárunk

a váltóüzlet keretébe tartozó összes üzletágakkal foglalkozik.

Takarékbetéteket

a legkedvezőbb kamatláb mellett kamatoztatunk.

Beketow Cirkusz

Városliget. Telefon 107-48

Minden előadásban június 16-tól június 31-ig teljesen új műsor. — Csütörtökön délután 4 órákor félárak. — Szombaton délután 4 órákor félárak. — Vasárnap délután 4 órákor gyermekeknek félárak.

PALLENBERG, sportoló medvéi. **SOLEA and PARTNER**, erő és szépség. **AERO STAR-CONHAS**, legújabb szenzációja. **OSTEN and WESTEN**, tengerészeti mutatványok. —

A footballjáték összes kellékei.

„KERTÉSZ DIADAL” magyar football prima vörös gummi betéttel

1 2 3 4 5 szám
3.60 5.- 5.50 7.- 7.50 kor.

Rambler, Kertész speciál, Champlon, Aqua-kromo stb. versenylabdák, football cipő, ing, nadrág, lábszárvédő nagy választékban. — Sportlajegyzék ingyen. **KERTÉSZ TÓDOR**, Budapest, IV., Kőrösi-tér. 44181

Angol Park

Ma, csütörtökön

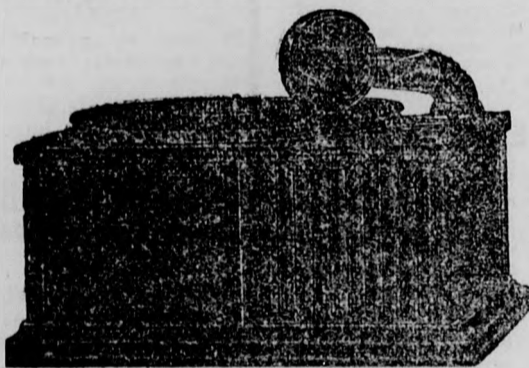
Nagy Parkünnepély

Sportversengek, tombola, tűzijáték

Belépti díj 20 fillér Este 8-tól 40 fillér

Megoldva a kérdés!

Bármely beszélőgépen Pathéon-lemez játszható, mely tudvalevőleg a legjobb lemez, nem kopik, nem kell tü.

10 koronáért oly hangdoboz, mely minden gépen alkalmazható és azzal Pathéon-lemez játszható.

Ujdonság: Beszélőgép, 2 hangdoboz. — 1 Pathé hangdoboz 10 drb kétoldalu lemezzel 70 korona

kizárólag

REMÉNYI MIHÁLY

elsőrangú hangszertelepen Budapest, Király-u. 58.

Kérjen árjegyzék és lemezjegyzéket.

Nagy tölcseres grammophon 10 drb lemezzel 40 korona.

LIDO-VENEZIA

Európa legelegánsabb tengeri furdője.

Excelsior Palace Hotel.

Nagy fényűzéssel kiállított szálló. Külön furdóhelylyel.

Grand Hotel des Bains.

Elsőrangú. Külön kapánakkal.

Hotel Villa Regina.

Elsőrangú. Kerttel.

Grand Hotel Lido.

Családi szálló.

Nagyszabású furdóházak. Kapánák. Villák. Belsőszobák.

Bővebb felvilágosítást ad:

BAGNI LIDO-VENEZIA.

Ó csász. és Apost. kir. Felsőnének legfelső felhatalmazása folytán.

A közös katonai jótékony célokra szánt

rendkívüli csász. kir. államsorsjáték.

Ez a sorsjáték 21.146 készpénz nyereményt tartalmaz 625.000 kor. összértékben.

A főnyeremény 200.000 kor.

A húzás 1913. július 3-án fog megtartatni. Egy sorsjegyének ára 4 kor.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vordere Zollamtsstrasse 5. szám alatt, továbbá a lottóügyletekben, dohányüzletekben, adó-, posta-, távirat-hivataloknál, vasúti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játékterveket sorsjegyevetők részére ingyen adtatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottóüveleki igazgatóság (államsorsjátéki osztály)

Hirdetések felvételnek a kiadóban.

Automobil és kerékpár-alkatrész

fiókhözletünket május 24-én nyitottuk

meg. Andrássy-ut 55. sz. alatt, hol a létező összes automobil és kerékpár-alkatrészeket nagyban eredeti gyári árakon adjuk. Auto-onstályunk vezetővel Láng Miklós okt. gépészmérnökünket biztuk meg.

Láng Jakab és Fia

kerékpár - nagy kereskedők

József-körut 41 sz.

Baross-tér 3 és Margit-körut 6.

